

Copenhagen Business School – 2016

Institut for Regnskab og Revision

Cand.merc.aud. studiet

KANDIDATAFHANDLING

Fortsat drift i revisionspåtegningen

– vil implementeringen af de nye ISAer mindske forventnings- og forståelseskloften mellem regnskabslæser og revisor?

Going concern in the auditor's report

– will the implementation of the ISAs reduce the audit expectation-performance gap between the users of the annual report and the auditor?

Forfatter:	Mette Ahm Sigh
Cpr.nr.:	
Vejleder:	Karsten Andersen
Dato for aflevering:	30. november 2016
Antal anslag:	172.871
Antal normalsider:	75,99

Executive Summary

IAASB has since 2006 worked on changing the auditor's report. This was done in order to reduce the audit expectation-performance gap between the auditor and the users of the annual report. The auditor's report is presently short and contains a brief description of the audit, a description of the responsibilities of the management and auditor and the auditor's opinion and whether the opinion was modified or not. The users of the annual report requested more information from the auditor, especially with regard to whether there were any issues regarding going concern.

In 2013 IAASB presented the new and revised ISA 260, 570, 700, 705, 706 and the new invention, ISA 701, and the new ISAs will commence for periods ending on December 15th, 2016 or later. The new auditor's report is longer and contains more information than the present auditor's report and the order of the paragraphs in the auditor's report have been changed, so the first paragraph in the auditor's report will be the auditor's opinion.

I have examined whether the audit expectation-performance gap between the auditor and the users of the annual report will be reduced, when the new auditor's report will take effect with regard to going concern. In order to do so, I have examined the answers IAASB received from questions asked in the Exposure Draft relating to going concern. My focus in this thesis will be on the implementation of ISA 700 (revised) and ISA 570 (revised) with regard to going concern in the annual report.

The new auditor's report will be changed significantly and the users of the annual report will need time to get used to the order and the increased amount of information in the auditor's report. The answers to the questions asked in the Exposure Draft showed that most of the respondents were positive towards the inclusion of additional information regarding going concerning the auditor's report, as this would add greater transparency. The concern amongst the respondents, who were negative towards the changes in the auditor's report, was that there would be an information overload as the auditor's report will be longer. In addition, the information tends to be standard information instead of specific information, that would tell the users of the annual report valuable information about the revised entity.

The conclusion of this thesis is, that even though the new and revised auditor's report will contain even more information from the auditor to the users of the annual report, the audit expectation-performance gap will not be reduced accordingly.

Indholdsfortegnelse

Executive Summary	1
1. Indledning	4
1.1 Indledning.....	4
1.2 Problemformulering	6
1.2.1 Problemfelt	6
1.2.2 Problemstilling	7
1.3 Begrebsafklæggelse og afgrænsning	8
1.4 Metode.....	10
1.5 Dataindsamling og teori.....	10
1.6 Analyse.....	11
1.7 Kildekritik.....	11
1.8 Struktur	12
2 TEORI	15
2.1 Hvorfor var det nødvendigt at revidere ISA 700?	15
2.1.1 The Unqualified Auditor's report: A study of user perceptions	15
2.1.2 Investors', Auditors' and Lenders' Understanding of the Message Conveyed by the Standard Audit Report	17
2.1.3 Financial Statement Users' Perceptions of the IAASB's ISA 700 Unqualified Auditor's Report in Germany and the Netherlands	17
2.1.4 Report on research conducted in the United Kingdom and New Zealand in 2008 investigating the Audit expectation-performance gap and users' understanding of, and desired improvements to, the Auditor's report	18
2.1.5 Tiltag på baggrund af undersøgelserne.....	20
3 Gennemgang af love og standarder i relation til revisors erklæring og fortsat drift	22
3.1 ISA 700 Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab	22
3.1.1 De gældende krav til udformningen af konklusionen i revisors påtegning af et revideret regnskab	22
3.1.2 Revisors ansvar.....	23
3.2 Gennemgang af ISA 700 (Ajourført) Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab.....	24
3.2.1 Revisors konklusion	25
3.2.2 Grundlag for konklusionen.....	25
3.2.3 Væsentlig usikkerhed ved virksomhedens fortsatte drift.....	26
3.2.4 Centrale forhold ved revisionen.....	26

3.2.5 Ledelsens ansvar for regnskabet.....	26
3.2.6 Revisors ansvar.....	27
3.2.7 Navn, datering og underskrift.....	29
3.3 Sammenligning af ISA 700 og den reviderede ISA 700	29
3.4 Gennemgang af ISA 570 Fortsat drift	30
3.4.1 ISA 570 Fortsat drift.....	31
3.4.2 ISA 570 Fortsat drift (ajourført)	34
3.4.3 Hvilke forskelle er der mellem ISA 570 og ISA 570 (ajourført)?	35
3.5 Den nye Erklæringsbekendtgørelse og eventuelle danske afvigelser til ISA 700	36
3.6 Delkonklusion.....	38
4 Undersøgelse af forventnings- og forståelseskløften mellem regnskabsbruger og revisor	40
4.1 Gennemgang af teorien bag forståelses- og forventningskløften	40
4.1.1 Forventningskløften.....	41
4.1.2 Forståelseskløften	42
4.1.3 Delkonklusion.....	44
5 ANALYSE	46
5.1 Sammenligning af beskrivelsen af revisors ansvar mellem ISA 700 og ISA 700 (ajourført)	47
5.1.2 Høringssvar vedrørende beskrivelse af revisors ansvar, spørgsmål 13	52
5.1.3 Høringssvar vedrørende placering af revisors ansvar, spørgsmål 13	56
5.1.4 Delkonklusion.....	59
5.2 Høringssvar vedrørende fortsat drift.....	60
5.2.1 Høringssvar vedrørende spørgsmål 9	61
5.2.1 Høringssvar vedrørende spørgsmål 10	65
5.2.3 Delkonklusion.....	68
5.3 Implementering af ISA 700 (ajourført) og ISA 570 (ajourført) i Danmark.....	69
5.4 Gennemgang af engelske revisionserklæringer med fokus på bemærkninger vedrørende fortsat drift. 70	
5.4.1 Gennemgang af regnskabet for World Trade Systems plc for regnskabsåret.....	73
5.4.2 Gennemgang af regnskabet for Xplorer plc for regnskabsåret 1. april 2014 – 31. marts 2015	73
5.4.3 Gennemgang af regnskabet for Trinity Exploration & Production plc for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2015.....	74
5.4.4 Gennemgang af regnskabet for Stellar Diamonds plc for regnskabsåret 1. juli 2013 – 30. juni 2014	74
5.4.5 Gennemgang af regnskabet for Silver Falcon plc for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2015	75
5.4.6 Delkonklusion.....	76

6 Konklusion	77
7 Perspektivering.....	81
8 Litteraturliste.....	83
9 Bilag	88

1. Indledning

1.1 Indledning

Revisor har forskellige muligheder for at kommunikere med både ledelsen og bestyrelsen af en virksomhed, men kun begrænset mulighed for at kommunikere med regnskabslæseren. Den eneste mulighed revisor har for at informere regnskabslæser om væsentlige forhold i et regnskab, er via revisionspåtegningen, hvor revisor i dag via forbehold og supplerende oplysninger, kan henlede regnskabslæsers opmærksomhed på eventuelle faresignaler.

Den finansielle krise og de konkurser der har været i de seneste par år har afsløret, at regnskabslæser ofte har en fejlagtig eller mangelfuld forståelse af hvad revisor udtaler sig om i sin erklæring og hvilket arbejde revisor udfører i forbindelse med revisionen af et regnskab.

For mange regnskabslæsere er revisors erklæring en kontrol af om der er problemer i selskabet og anvende derfor kun revisionspåtegningen til at se om erklæringen er modificeret eller ej. Denne misforståede opfattelse af revisors erklæring som en form for bestået/ikke-bestået test, kan føre til fejlinvesteringer med deraf følgende tab af tillid til os som revisorer.

Tilliden til revisor som offentlighedens tillidsrepræsentant, jf. Lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder, § 16, stk. 1, er gennem de seneste år dalet, især som følge af finanskrisen og de spektakulære konkurser som fulgte af finanskrisen. I en rundspørge foretaget af Institutet for Opinionsanalyse for Berlingske Business i 2013, hvor 2.500 ledere blev spurgt om kvaliteten af revisors arbejde, udtalte 40% at deres tillid til revisors arbejde var dalet sammenlignet med 2008¹. Som følge af den faldende tillid til revisor er der iværksat en række tiltag for at rette op på dette.

The International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) besluttede i 2006 at de sammen med the Auditing Standards Board of the American Institute of Certified Public Accountants (IASPCA) ville undersøge hvad brugerne fik ud af revisors erklæring og revision generelt². Undersøgelserne viste samlet set at brugerne generelt mente, at revisors erklæring kunne omformuleres således at regnskabslæser fik mere relevant information direkte fra revisor.

¹ <http://www.business.dk/finans/knas-i-aegteskabet-mellem-erhvervsliv-og-revisorer>

² <http://www.iaasb.org/projects/auditor-reporting>

Derudover blev det tydeligt at regnskabslæser i flere tilfælde misforstod meningen med revisors erklæring og hvad revisor reelt udtalte sig om.

IAASB udsendte derfor i 2012 Invitation to Comment: Improving the Auditor's Report med et eksempel på den nye påtegning og inviterede interessenter til at komme med relevant input til den foreslåede nye revisionspåtegning³. IAASB inviterede både revisorer, lovgivende myndigheder, private aktører og alle der havde en interesse i dette til at komme med deres holdning til den foreslåede nye revisionspåtegning.

Baseret på de høringssvar som IAASB modtog i løbet af efteråret 2012, præsenterede de nye reviderede International Standards of Auditing (ISA) i 2013⁴. Det drejede sig om følgende ISAer:

- ISA 260 Kommunikation med den øverste ledelse
- ISA 570 Fortsat drift
- ISA 700 Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab
- ISA 705 Modifikationer til konklusionen i den uafhængige revisors erklæring
- ISA 706 Supplerende oplysninger vedrørende forståelse af regnskabet og supplerende oplysninger vedrørende forståelse af revisionen i den uafhængige revisors erklæring.

Introduktionen af de nye ISAer vil have en betydelig effekt på revisors påtegning, som vi kender den. Implementeringen af de nye ISAer vil betyde at afsnittene i revisors påtegning vil blive flyttet rundt, således at konklusionen bliver første afsnit mens andre afsnit som Revisors ansvar for revisionen af regnskabet kan flyttes til enten et bilag eller et til website. Herudover skal revisor oplyse hvis der er oplysninger, der er fundet under revisionen, der ville have interesse for regnskabslæser.

Endvidere vil der ske ændringer i forbindelse med revision af selskaber der har problemer med forsat drift, da revisor fremadrettet skal skrive mere udførligt om eventuelle forhold i forbindelse med forsat drift.

Herudover præsenterede IAASB nyskabelsen ISA 701 Communicating Key Audit Matters in the independent Auditor's Report, på dansk Kommunikation af centrale forhold ved revisionen. Revisor skal i henhold til ISA 701 informere om de væsentlige forhold der er observeret i forbindelse med revisionen og omfatter indtil videre kun de børsnoterede selskaber. Denne ISA vil kun være rettet

³ Comment: Improving the Auditors report, side 7

⁴ Exposure Draft, Reporting on Audited Financial statements: proposed new and revised International standards of Auditing, IAASB, 2013

mod børsnoterede selskaber i Danmark, og dermed ikke alle selskaber der aflægger reviderede regnskaber.

Implementeringen af de nye ISAer sker for at revisors påtegning fremadrettet indeholder mere relevant information til regnskabslæser og for at mindske forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabslæser. Standarderne implementeres i Danmark for regnskaber der slutter 15. december 2016, så alle revisorer i Danmark skal nu vurdere hvilken effekt implementeringen vil have på deres arbejdsgang og indregne den øgede arbejdsmængde, det vil give når påtegningerne skal ændres på alle eksisterende selskaber.

De nye, reviderede ISAer vil også have betydning for regnskabslæser, da en ny revisionspåtegning, der vil være væsentlig anderledes end den nuværende påtegning, vil kræve tilvænning. Der vil i 2017 være et stort behov for forklaring og gennemgang af den nye revisionspåtegning, så regnskabslæser føler sig tryk og får den fornødne information fra revisor.

Jeg vil i denne opgave gennemgå ISA 700 (ajourført) og ISA 570 (ajourført) med fokus på om implementeringen af disse to nye ISAer vil give regnskabslæser mere information om revisors ansvar og fortsat drift. Ved at sammenligne den nuværende ISA med den ajourførte ISA vil jeg vise hvilke ændringer de ajourførte ISAer medfører for revisionspåtegningen. Dernæst vil jeg gennemgå ændringerne vedrørende fortsat drift og revisors ansvar for at se om der kommer mere information til regnskabslæser, hvilket vil medføre at forståelses- og forventningskløften vil minimeres, hvilket var formålet med ajourføringen af de nye ISAer.

1.2 Problemformulering

1.2.1 Problemfelt

Som beskrevet i indledningen bliver de nye ISAer implementeret for at imødekomme regnskabslæsernes ønske om en øget informationsværdi i revisors påtegning, men også i et forsøg på at mindske forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabslæserne. Ændringerne i ISA 700 vil blandt andet medføre at afsnittet vedrørende revisors ansvar bliver mere end dobbelt så lang som det afsnit, der kan findes i revisors påtegning i dag. Regnskabslæser dermed gerne skulle få mere information og viden om de handlinger revisor foretager i forbindelse med en revision. I

forbindelse med ændringerne af ISA 570 skal gerne give mere information til regnskabslæser om fortsat drift og hvilken betydning dette har for revisionspåtegningen. Formålet med implementeringen af de nye ISAer er derfor at give regnskabslæser mere information på en overskuelig måde og dermed øge regnskabslæserens forståelse af revisors påtegning.

Jeg synes at det kunne være interessant at undersøge om implementeringen af de nye ISAer vil opfylde formålet, som var at mindske forventnings- og forståelseskløften. Analysen vil derfor fokusere på en analyse af respondent-svarerne på IAASB's Exposure Draft vedrørende ændringerne i ISA 570 og om der er forskelligrettet holdninger afhængig hvilken branche respondenterne kommer fra. Jeg vil også anvende svarerne til at undersøge og gennemgå respondenternes holdning til ændringerne i revisors påtegning vedrørende revisors ansvar og deres holdning til placeringen af afsnittet om revisors ansvar. Til sidst vil jeg gennemgå udvalgte, engelske regnskaber, da England allerede har implementeret den nye standard, da dette ville give et billede af hvordan de danske regnskaber vil se ud efter implementeringen af de nye ISAer.

Denne opgave har derfor som overordnet formål at undersøge om implementeringen af de nye, reviderede ISAer vil mindske forventnings- og forståelseskløften mellem revisor og regnskabslæser med fokus på afsnittene vedrørende revisors ansvar og fortsat drift.

1.2.2 Problemstilling

Baseret på ovenstående indledning og problemfelt har jeg ønsket at besvare følgende hovedproblemstilling:

Hvilken betydning vil implementeringen af de nye ISA 570 og 700 få med hensyn til forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabslæser vedrørende fortsat drift i revisionspåtegningen?

Jeg har derfor valgt følgende underspørgsmål for at kunne besvare mit hovedspørgsmål:

Teori:

- Hvorfor har det været relevant at ændre de eksisterende ISA 260, 570, 700, 705 og 706?
- Hvordan er revisors påtegning opbygget i dag i henhold til ISA 700 og hvilke ændringer medfører ISA 700 (ajourført)?
- Hvordan skal revisor rapportere forhold vedrørende fortsat drift og hvilke ændringer medfører implementeringen af ISA 570 (ajourført) i revisors påtegning?
- Hvilke ændringer medfører den nye Erklæringsbekendtgørelsen?
- Eksisterer der en forståelses- og forventningskløft mellem revisor og regnskabsbruger?

Analyse:

- Hvad er respondenternes holdning til ændringerne i afsnittet om revisors ansvar og placeringen af dette?
- Hvordan forholder respondenterne sig til ændringerne i ISA 570 (ajourført)?
- Vil ændringerne i ISA 570 (ajourført) give mere relevant information til regnskabslæser?
- Mindskes forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabsbruger med implementeringen af de nye reviderede ISAer?
- Hvilke erfaringer er der fra England med hensyn til revisors påtegning i forhold til beskrivelse af revisors ansvar og fortsat drift?

1.3 Begrebsafklæggelse og afgrænsning

Jeg har foretaget en række afgrænsninger grundet opgavens omfang. Jeg har derfor valgt kun at gennemgå enkelte af de nye reviderede ISAer, nemlig ISA 700 (ajourført) og ISA 570 (ajourført). Jeg vil i denne opgave anvende revisionspåtegningen analogt med den uafhængige revisors erklæring.

Denne opgave omhandler de ændringer som implementeringen af de nye og reviderede ISA 570 og 700 vil medføre i Danmark for både revisorer, regnskabsaflæggere og regnskabslæsere og om implementeringen af disse ISAer vil medføre den ønskede mindskelse af forventnings- og forståelseskløften mellem regnskabsaflægger og regnskabslæser. ISAerne er oversat til dansk af FSR – Foreningen af Statsautoriserede revisorer i juni 2016 og jeg har derfor anvendt disse i min opgave.

Denne opgave vil udelukkende fokusere på revisors erklæring og jeg vil derfor ikke inddrage andre elementer fra årsrapporten med mindre det vil være meningsforstyrrende ikke at gøre det. Jeg vil ligeledes kun fokusere på årsregnskaber i denne opgave og vil derfor ikke gennemgå udvidet gennemgang, review eller andre typer af erklæringer eller regnskaber.

Jeg har forudsat at læseren af denne opgave har indgående kendskab til revisors erklæring samt rapportering til ledelsen og har derfor valgt ikke at gennemgå ændringerne i ISA 260, 705 og 706. Ændringerne i disse ISA'er er dog også færre og mindre gennemgribende end ændringerne i ISA 570 og 700. Jeg har grundet opgavens omfang valgt ikke at gennemgå ISA 701, med mindre det ville være meningsforstyrrende ikke at medtage det.

Der vil i denne opgave udelukkende blive anvendt dansk lovgivning og derfor redegøres der ikke for andre landes regulering af revisorer. Jeg vil udelukkende fokusere på ISA'erne leveret fra IAASB og vil derfor ikke kigge på standarder fra andre myndigheder eller fra EU.

Der vil i denne opgave blive anvendt litteratur fra anerkendte forskere inden for dette felt og høringssvar fremsendt til IAASB. Jeg vil kun anvende høringssvar vedrørende IAASB's Exposure Draft (ED) i 2013, da svarerne til Invitation to Comment (ITC) er indeholdt i Exposure draftet. Jeg har valgt at anvende et bredt udvalg af høringssvar for at få belyst respondenternes holdning til de nye ISA'er, både fra revisorernes, virksomhedernes, interesseorganisationers og de offentlige respondenter synsvinkel.

I England anvendes en revisionspåtegning, der ligner den kommende danske revisionspåtegning. Jeg vil anvende publicerede artikler, der gennemgår revisionspåtegningerne i England efter implementeringen af den nye revisionspåtegning, for at undersøge om den nye revisionspåtegning har givet regnskabslæser mere relevant information og derved har mindsket forventnings- og forståelseskloften. Jeg har desuden udvalgt fem engelske årsregnskaber fra børsnoterede virksomheder, hvor revisor har medtaget bemærkninger vedrørende fortsat drift.

Det forudsættes at læseren af denne opgave har kendskab til de faglige termer og den nødvendige regnskabsmæssige forståelse og termer og lign. vil derfor kun blive forklaret i det omfang det er nødvendigt.

1.4 Metode

Denne opgave vil som tidligere nævnt fokusere på de eventuelle ændringer, implementeringen af de nye ISAer i Danmark vil få på revisors arbejde og kommunikation med regnskabsaflægger og regnskabslæser. I denne opgave har jeg valgt at anvende både en deduktiv og en induktiv metode.

Den deduktive metode kan beskrives ved at man bevæger sig fra teori til data, det vil sige at man har en teori, hvorefter man finder data der kan understøtte sine teorier mens man ved den induktive metode bevæger sig fra data til teori.

I denne opgave vil den første halvdel tage udgangspunkt i den deduktive metode ved at gennemgå eksisterende lovgivning og materiale, mens den anden halvdel vil være baseret på den induktive metode, da denne halvdel vil være analyse af de indsamlede data.

Denne opgave har to formål: et beskrivende formål⁵ og et forklarende formål⁶, da jeg i opgavens første halvdel vil beskrive både de gældende ISA 570 og 700 og hvilke ændringer der kommer med implementeringen af de nye ISA 570 og 700. I opgavens anden halvdel vil jeg beskrive hvilke følger implementeringen af de nye ISAer får for revisionspåtegningen og kommunikationen og forståelsen for både regnskabslæser og regnskabsaflægger.

1.5 Dataindsamling og teori

I forbindelse med udarbejdelse af problemformuleringen, foretog jeg et litteraturstudie. Jeg kunne her konstatere at der er utilfredshed med revisors erklæring, og at der eksisterer en uvidenhed om hvad revisor udtaler sig om i forbindelse med afgivelse af erklæringen på regnskabet. Dette skisma har eksisteret i mange år, og der findes derfor en del materiale i form af artikler, udtalelser og undersøgelser.

I denne opgave ønsker jeg at undersøge om implementeringen af de nye ISAer vil mindske forståelseskløften mellem revisor og regnskabslæser og derfor vil jeg anvende kvalitative, sekundære

⁵ Den skinbarlige virkelighed, side 20

⁶ Den skinbarlige virkelighed, side 21

data i form af love, standarder, artikler og lignende. Anvendelsen af dette materiale er tids- og ressourcebesparende da der her allerede foreligger meget anvendelige materiale.

Jeg vil også anvende undervisningsmateriale og bøger fra Cand. merc. aud.-undervisningsforløbet.

Ved anvendelse af sekundært materiale er det vigtigt at have fokus på validiteten og reliabiliteten af det anvendte materiale. Jeg vil derfor ved anvendelse af sekundært materiale have stor fokus på at det anvendte materiale opfylder kravene til validitet og reliabilitet. Validitet er et udtryk for om det anvendte materiale har relevans og om det er gyldigt og anvendeligt i henhold til besvarelse af min problemformulering, mens reliabilitet omhandler om det indsamlede materiales pålidelighed⁷.

Jeg vil så vidt muligt anvende mig af metodetriangulering for at sikre mig at det anvendte materiale er så validt som muligt ved at anvende både primære og sekundære data.

Besvarelse af opgavens problemfelt vil derfor tage udgangspunkt i relevant lovgivning, ISA standarder, undersøgelser, artikler og andre publikationer.

1.6 Analyse

Jeg har valgt at anvende en klassisk-empirisk skrivemetode ved at undersøge om implementeringen af de nye ISAer vil afhjælpe et eksisterende problem.

Jeg vil anvende en eksplorativ og diagnostiserende analyse for at undersøge effekten af implementeringen af de nye, reviderede ISAer. Jeg har valgt denne analysemetode da jeg ønsker at forstå, undersøge og forklare et eksisterende problem⁸.

1.7 Kildekritik

Jeg forholder mig kritisk til materialet og har derfor anvendt materiale med høj grad af troværdighed, såsom love og standarder publiceret fra anerkendte foreninger og institutioner.

⁷ Den skinbarlige virkelighed, side 84

⁸ Den skinbarlige virkelighed, side 20-21

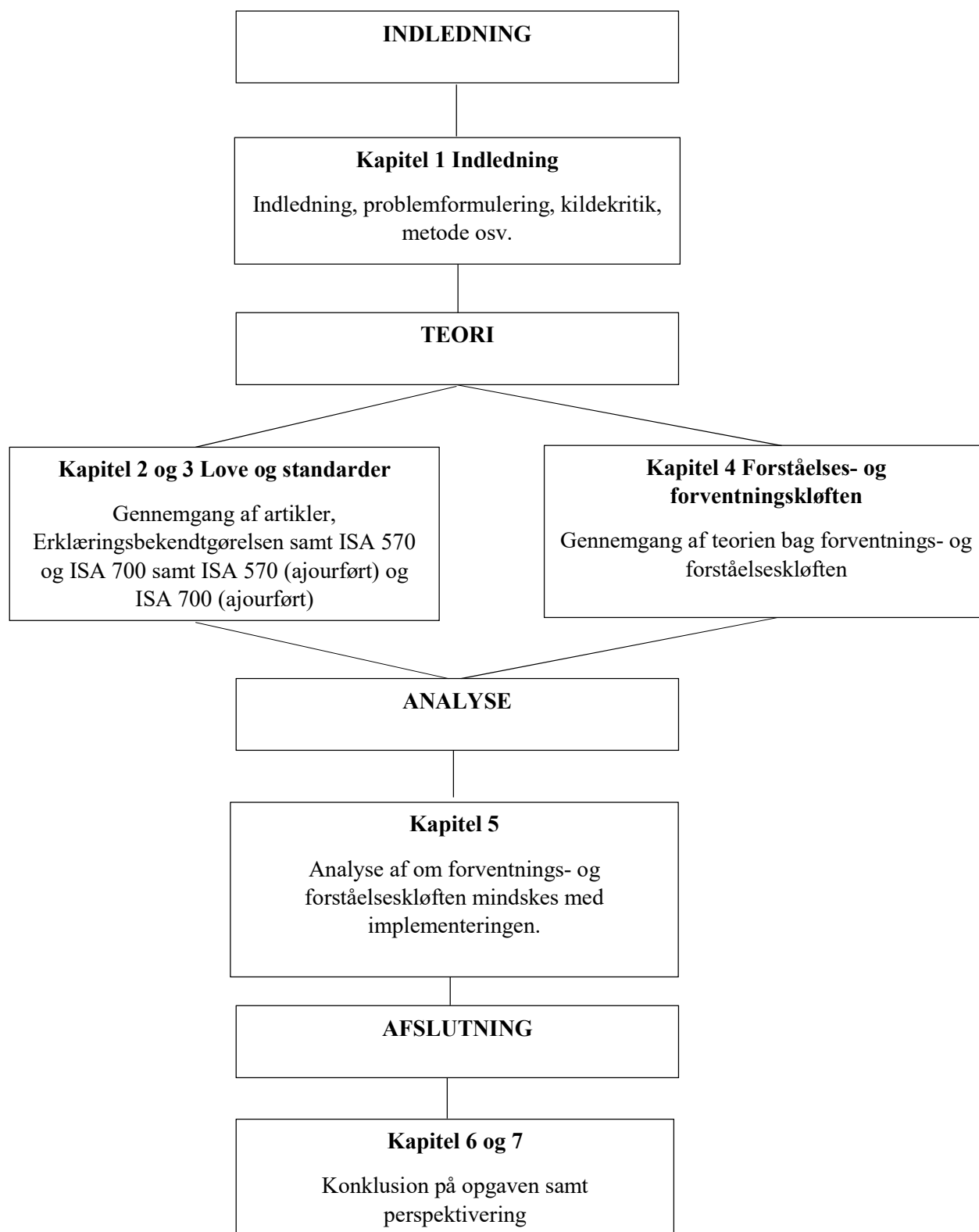
Jeg vil, når jeg kan, anvende artikler fra peer-reviewed tidsskrifter eller anderkendte tidsskrifter som f.eks. Revision og Regnskabsvæsen.

Jeg har brugt materiale fra internettet, men jeg har fortrinsvis anvendt originalt materiale fra anerkendte organisationer som FSR – Danske revisorer og IAASB, hvor materialet er fagligt anerkendt.

1.8 Struktur

Denne opgave er opdelt i fire afsnit som jeg her vil gennemgå for at danne et overblik over, hvordan jeg vil besvare min problemformulering. Det første afsnit er et generelt afsnit med introduktion og problemformulering, mens det andet afsnit er et teoretisk afsnit, hvor jeg vil gennemgå ændringerne i de nævnte ISAer samt baggrunden for hvorfor de nuværende ISAer skulle ajourføres. I det tredje afsnit vil jeg analysere hvordan implementeringen af de nye ISAer forhåbentlig vil mindske forventnings- og forståelseskløften mellem revisor og regnskabslæser og til slut vil jeg konkludere på min problemformulering.

Strukturen af opgaven kan ses i nedenstående figur 1 Opgavens struktur:

Figur 1. Opgavens struktur

I det første afsnit vil jeg introducere opgavens formål og problemformulering. Jeg vil ligeledes gennemgå hvilke afgrænsninger jeg har været nødsaget til at foretage samt en gennemgang af teorien, som jeg vil anvende i forbindelse med teori- og analyseafsnittet.

Teori-afsnittet er opdelt i tre afsnit, der skal lede læseren gennem først bevæggrundene for hvorfor ændringerne af ISAerne er foretaget, en beskrivelse af teorien for forventnings- og forståelseskløften og til sidst en gennemgang af de ændringer der bliver implementeret i Danmark for regnskaber der afsluttes efter den 15. december 2016.

I det første afsnit af mit teori-afsnit vil jeg gennemgå de artikler, der beskrev behovet for en revision af påtegningen for at mindske forståelses- og forventningskløften og som førte til ajourføringen af ISAerne. Dernæst vil jeg gennemgå den nye Erklæringsbekendtgørelse og dernæst gennemgå ISA 570, ISA 700 og de ajourførte ISA 570, ISA 700 og ISA 701 og de ændringer de vil medføre for revisionspåtegningen. Til sidst vil jeg gennemgå teorien bag forståelses- og forventningskløften.

Analyseafsnittet vil indeholde en gennemgang af de fordele og ulemper som respondenterne mener at implementeringen af ISA 570 (ajourført) og ISA 700 (ajourført) vil medføre ved at gennemgå høringssvarerne fra forskellige respondenter. Gennemgangen skal give læseren en baggrundsviden om hvilke fordele og ulemper de fremtidige brugere af den nye revisionspåtegning mente at der var ved implementeringen. Jeg vil også i dette afsnit undersøge om respondenterne mener, at der kommer mere relevant information til regnskabslæser efter implementeringen af ISA 570 (ajourført), baseret på respondenternes svar.

Dernæst vil jeg undersøge om implementeringen af de nye ISAer reelt vil komme til at mindske forventnings- og forståelseskløften mellem regnskabslæser og revisor. Dette vil jeg gøre ved at gennemgå de erfaringer som er opnået i England, hvor de allerede har implementeret en struktur der minder meget om den, der er gældende i Danmark efter den 15. december 2016.

Analysen vil danne grundlag for min samlede konklusion på opgaven, som vil besvare min problemformulering og opgaven vil blive afsluttet med en perspektivering, der skal give et indblik i den fremtidige modtagelse af den nye revisionspåtegning.

2 TEORI

2.1 Hvorfor var det nødvendigt at revidere ISA 700?

I 2006 nedsatte IAASB sammen med IASPCA en arbejdsgruppe, der skulle undersøge den kommunikative værdi af revisors erklæring, og hvilke ændringer der skulle implementeres for at der kunne komme mere information til regnskabslæser i årsregnskabet⁹. Der blev foretaget fire undersøgelser, som alle kiggede på revisors erklæring aflagt efter ISA 700, for at undersøge hvordan brugerne så på revisors erklæring og hvilken information regnskabslæserne fik, når de læste revisors erklæring. Jeg vil i nedenstående afsnit gennemgå de fire artikler og de konklusioner, som de nåede frem i artiklerne da dette har direkte indflydelse på de ændringer der er kommet i ISA 700 (ajourført).

2.1.1 The Unqualified Auditor's report: A study of user perceptions

Den første artikel har to undersøgelsesmål, hvor det første var at undersøge brugernes opfattelse af revisors erklæring og dernæst ville forfatterne af artiklen undersøge om og hvordan en umodificeret erklæring influerede hvordan brugerne så på regnskabet og hvilke beslutninger de dernæst traf¹⁰. Studiet blev foretaget ved at lave fem fokusgrupper bestående af henholdsvis CFOer (Chief Financial Officers), bankfolk der er involveret i långivning, finansielle analytikere, investorer og revisorer, der skulle diskutere revisors erklæring¹¹.

Forskerne så i undersøgelsen at regnskabslæserne ikke læste ret meget andet end konklusionen for at se, om den var modificeret eller ej. Flere af deltagerne i fokusgrupperne, herunder også gruppen der bestod af revisorer, foreslog at revisors erklæring kunne erstattes med et OK samt navnet på revisionsfirmaet og de standarder der var anvendt¹². Der var bred enighed blandt alle i fokusgrupperne

⁹ <http://www.iaasb.org/projects/auditor-reporting>

¹⁰ The Unqualified Auditor's report: A study of user perceptions, Effects on User Decisions and Decision Processes, and Directions for Further Research, T. Mock et al, Maj 2009

¹¹ The Unqualified Auditor's report: A study of user perceptions, Effects on User Decisions and Decision Processes, and Directions for Further Research, T. Mock et al, Maj 2009, side 2

¹² The Unqualified Auditor's report: A study of user perceptions, Effects on User Decisions and Decision Processes, and Directions for Further Research, T. Mock et al, Maj 2009, side 6

om, at reviderede regnskaber havde mere værdi end u-reviderede regnskaber på trods af de tilsyneladende kun læste revisors erklæring for at se om erklæringen var modificeret eller ej¹³.

Brugernes holdning til fortsat drift blev også undersøgt. Der var enighed om at en holdning til fortsat drift ville være nyttig. Brugerne mente at hvis der ikke stod noget specifikt i revisors erklæring om fortsat drift, var det fordi revisor havde foretaget en analyse af selskabets evne til at fortsætte driften og at revisor ikke havde fundet at dette ikke skulle være tilfældet. Der var dog forskelle mellem hvordan de forskellige fokusgrupper så på betydningen af en bemærkning vedr. fortsat drift i erklæringen. Der var blandt gruppen af CFOer en holdning til, at når revisor ikke havde skrevet noget om fortsat drift i sin erklæring betød dette at selskabet var finansielt sundt og godt ledet og dermed havde god værdi¹⁴.

Forskerne fandt at der var en stor forskel på hvad revisorerne tror de kommunikerer i deres erklæring og hvad brugerne læser ud af erklæringen¹⁵. Selv i fokusgruppen, der kun bestod af revisorer, var der uenighed når de blev spurgt, da nogen mente at erklæringen var med for at begrænse revisors ansvar, andre at erklæringen skal give læseren en sikkerhed for at tallene i regnskabet er korrekte og en af revisorer regnede slet ikke med at erklæringen blev læst, eftersom den bestod af standardformuleringer.

Forskerne så at hvis de viste en årsrapport med en lang erklæring og en med en kort erklæring, betød det intet for de beslutninger, der blev taget af finansielle analytikere¹⁶.

Ud fra deres undersøgelser kunne forskerne konkludere, at nogle af fokusgrupperne (de finansielle analytikere) ønskede mere information fra revisor i erklæringen, og andre ville gerne have at revisor skulle udtale sig om områder der var væsentlige for selskabet i revisors erklæring, også selvom ledelsen ikke medtog disse områder¹⁷.

¹³ The Unqualified Auditor's report: A study of user perceptions, Effects on User Decisions and Decision Processes, and Directions for Further Research, T. Mock et al, Maj 2009, side 7

¹⁴ The Unqualified Auditor's report: A study of user perceptions, Effects on User Decisions and Decision Processes, and Directions for Further Research, T. Mock et al, Maj 2009, side 6

¹⁵ The Unqualified Auditor's report: A study of user perceptions, Effects on User Decisions and Decision Processes, and Directions for Further Research, T. Mock et al, Maj 2009, side 7

¹⁶ The Unqualified Auditor's report: A study of user perceptions, Effects on User Decisions and Decision Processes, and Directions for Further Research, T. Mock et al, Maj 2009, side 9

¹⁷ The Unqualified Auditor's report: A study of user perceptions, Effects on User Decisions and Decision Processes, and Directions for Further Research, T. Mock et al, Maj 2009, side 12 og 15

2.1.2 Investors', Auditors' and Lenders' Understanding of the Message Conveyed by the Standard Audit Report

Stephen K. Asare og Arnold Wright undersøgte om der var forskelle, mellem hvordan tre grupper af brugere læste revisors erklæring og hvordan de opfattede de tekniske termer og udtryk der anvendtes i revisors erklæring¹⁸. De tre grupper i denne undersøgelse bestod af revisorer, investorer og bankfolk der var ansvarlige for udlån og undersøgelsen bestod af syv spørgsmål¹⁹.

Forskerne fandt at alle tre grupper syntes at revisors erklæring var vigtig i forhold til at kunne tage en beslutning om enten at låne eller investere penge i selskabet. Investorerne havde mindre tillid at revisors erklæring kunne sikre at selskabet fortsætte driften end bankfolkene og revisorerne²⁰.

Forskerne konkluderede ud fra deres undersøgelser at revisors erklæring som den så ud, indeholdt adskillige områder hvor der var forskel på opfattelsen af erklæringen mellem regnskabsbrugerne og revisorerne. De fandt også at regnskabsbrugerne generelt havde en højere forventning om hvad revisors erklæring udtalte sig om end revisorerne havde. Dette indikerede at der var en forventningskløft mellem det regnskabslæserne troede at revisors erklæring indeholdt og det revisorerne selv mente, at de havde kommunikeret i deres erklæring²¹.

2.1.3 Financial Statement Users' Perception of the IAASB's ISA 700 Unqualified Auditor's Report in Germany and the Netherlands

Anna Gold, Ulfert Gronewold og Christiane Pott undersøgte regnskabslæsernes holdning til revisors erklæring i Tyskland og Holland²². De valgte tre grupper af respondenter, der bestod af enten utrænede regnskabslæsere i form af studerende, trænede regnskabslæsere i form af finansielle analytikere og revisorer. Alle tre grupper blev præsenteret for en årsrapport hvor revisors erklæring enten var forkortet eller aflagt i henhold til ISA 700. Derefter blev respondenterne spurgt om hvem

¹⁸ Investors', Auditors' and Lenders' Understanding of the Message Conveyed by the Standard Audit Report, Asare og Wright, September 2009, side 1

¹⁹ Investors', Auditors' and Lenders' Understanding of the Message Conveyed by the Standard Audit Report, Asare og Wright, September 2009, side 15

²⁰ Investors', Auditors' and Lenders' Understanding of the Message Conveyed by the Standard Audit Report, Asare og Wright, September 2009, side 16-19

²¹ Investors', Auditors' and Lenders' Understanding of the Message Conveyed by the Standard Audit Report, Asare og Wright, September 2009, side 25

²² Financial Statement Users' Perception of the IAASB's ISA 700 Unqualified Auditor's Report in Germany and the Netherlands, Gold et al., July 2009

der havde ansvaret for aflæggelse af regnskabet, opdagelse af besvigelser, hvor gode virksomhedens interne kontrolsystemer var osv.

De fandt i deres studie at der eksisterede en forventningskløft mellem revisorer og regnskabslæsere. De så blandt andet at regnskabslæsere tillagde revisorer mere ansvar for regnskabet end revisorerne selv²³. Der var ingen forskel i forventningskløften, når man sammenlignede resultaterne fra om regnskabet havde en kort eller lang erklæring, hvilket indikerede at selv om man inkluderede beskrivelse af henholdsvis ledelsens og revisors ansvar ændrede det ikke ved at regnskabslæserne mente, at revisor havde mere ansvar for aflæggelse af regnskabet end revisor reelt har²⁴.

Konklusionen på deres undersøgelse var at selvom man inkluderede mere information i revisors erklæring, formindskede dette ikke forventningskløften. Regnskabslæserne fik ikke mere kendskab til, hvad der var ledelsens ansvar og hvad der var revisors ansvar, når der kom mere information i revisors erklæring.

2.1.4 Report on research conducted in the United Kingdom and New Zealand in 2008 investigating the Audit expectation-performance gap and users' understanding of, and desired improvements to, the Auditor's report

Den sidste artikel blev skrevet af Brenda Porter, Ciaran O hOgartaigh og Rachel Baskerville i september 2009.

I denne undersøgelse så forskerne at mens forventnings-/forståelseskloften var ens i New Zealand og Storbritannien var sammenlignelig i 1999 var den faldet i Storbritannien i 2008 og forøget i New Zealand i 2008²⁵. De så også at der fortsat eksisterede en fejlfortolkning af hvad revisor udtaler sig om i erklæringen og at indholdet af revisorerklæringen havde en minimal effekt på, hvordan regnskabslæserne forstod meningen med påtegningen²⁶.

²³ Financial Statement Users' Perceptions of the IAASB's ISA 700 Unqualified Auditor's Report in Germany and the Netherlands, Gold et al., July 2009, side 19

²⁴ Financial Statement Users' Perceptions of the IAASB's ISA 700 Unqualified Auditor's Report in Germany and the Netherlands, Gold et al., July 2009, side 25

²⁵ Report on research conducted in the United Kingdom and New Zealand in 2008 investigating the Audit expectation-performance gap and users' understanding of, and desired improvements to, the Auditor's report, Porter et al., September 2009, side ii

²⁶ Report on research conducted in the United Kingdom and New Zealand in 2008 investigating the Audit expectation-performance gap and users' understanding of, and desired improvements to, the Auditor's report, Porter et al., September 2009, side iii

For at undersøge om forskellen mellem hvad regnskabsbrugerne forventer af revisors påtegning og det den reelt indeholder, havde forskerne anvendt respondenter der skulle besvare et spørgeskema. Spørgeskemaet indeholdt 55 relevante og mulige ansvarsområder for revisorer i forbindelse med en revision. Respondenterne var opdelt i fire grupper bestående af revisorer, reviderede selskaber, finansielle grupper og ikke-finansielle grupper og de skulle svare på om de 55 ansvarsområder skulle dækkes af revisorer²⁷. Ud fra denne undersøgelse kunne forskerne konkludere at alle fire grupper tog fejl når de skulle afgøre hvilke af de 55 valgmuligheder, som revisor skulle undersøge i forbindelse med afgivelse af en revisionserklæring. Der var færrest i den første gruppe bestående af revisorer og flest i den sidste gruppe bestående af ikke-finansielle grupper²⁸.

I undersøgelsen kiggede forskerne også på om regnskabslæsere forstod meningen med revisors påtegning og hvad indholdet betød. Konklusionen var at indholdet af revisionspåtegningen ikke havde en signifikant indvirkning på hvordan regnskabslæser forstod revisionspåtegningen med hensyn til revisionsprocessen, de forskellige roller for henholdsvis revisor og ledelse i forbindelse med revisionen og risikoen ved at investere i det reviderede selskab²⁹.

Når forskerne i undersøgelsen undersøgte hvilke elementer af revisionspåtegningen der var vigtige for respondenterne, blev revisors konklusion og eventuelle supplerende oplysninger og forbehold fremhævet som noget af det vigtigste indhold i revisors påtegning³⁰. Herudover mente respondenterne i undersøgelsen også at det var vigtigt at revisionspåtegningen indeholdte en beskrivelse af revisors og ledelsens ansvar i forbindelse med aflæggelse af regnskabet. Respondenterne ville også gerne have en beskrivelse af grundlaget for konklusionen, hvilket revisionsfirma der havde udført revisionen samt en beskrivelse af grundlaget for eventuelle forbehold og supplerende oplysninger, der var i revisionspåtegningen³¹.

²⁷ Report on research conducted in the United Kingdom and New Zealand in 2008 investigating the Audit expectation-performance gap and users' understanding of, and desired improvements to, the Auditor's report, Porter et al., September 2009, side iv

²⁸ Report on research conducted in the United Kingdom and New Zealand in 2008 investigating the Audit expectation-performance gap and users' understanding of, and desired improvements to, the Auditor's report, Porter et al., September 2009, side iv

²⁹ Report on research conducted in the United Kingdom and New Zealand in 2008 investigating the Audit expectation-performance gap and users' understanding of, and desired improvements to, the Auditor's report, Porter et al., September 2009, side vi

³⁰ Report on research conducted in the United Kingdom and New Zealand in 2008 investigating the Audit expectation-performance gap and users' understanding of, and desired improvements to, the Auditor's report, Porter et al., September 2009, side vii

³¹ Report on research conducted in the United Kingdom and New Zealand in 2008 investigating the Audit expectation-performance gap and users' understanding of, and desired improvements to, the Auditor's report, Porter et al., September 2009, side vii

Deltagerne i undersøgelsen mente også at revisionspåtegningen ofte var for standardiseret og sjældent indeholdt specifik information om det reviderede selskab. Det blev også foreslået at revisionspåtegningen skulle begynde med revisors konklusion og at påtegningen ikke behøvede indeholde en beskrivelse af revisors og ledelsens ansvar i forbindelse med revisionen eller en beskrivelse af revisionsprocessen, da disse beskrivelser kunne flyttes til andre steder³².

Baseret på forskernes undersøgelser i New Zealand og Storbritannien, kom de med følgende anbefalinger vedrørende revisionspåtegningen³³:

- Revisors konklusion kunne flyttes frem til begyndelsen af revisionspåtegningen
- Forenkling af sproget i revisionspåtegningen
- Beskrivelsen af revisors og ledelsens ansvar i forbindelse med revisionen kunne flyttes til et andet sted, men med en reference i påtegningen til hvor man kan finde beskrivelsen.
- Inklusion af selskabsspecifikt information og information som revisor mente ville være af offentlighedens interesse.

2.1.5 Tiltag på baggrund af undersøgelserne

Baseret på ovenstående undersøgelser udsendte IAASB i 2011 et Consultation Paper, hvor respondenter blev bedt om at svare på forskellige spørgsmål afledt af ovenstående. Undersøgelserne viste blandt andet om der var behov for ændring af revisors påtegning, hvilke ændringer der var behov for og andre spørgsmål vedrørende en eventuel ændring af revisors påtegning³⁴. Baseret på responsen på ovenstående Consultation Paper udsendte IAASB i 2012 Invitation to Comment: Improving the Auditor's Report med forslag til ændringer til revisors erklæring for at erklæringen skulle mindske forventnings- og forståelseskølften mellem revisor og regnskabslæser³⁵.

Efter at have modtaget svarene på ovenstående Invitation to Comment, udsendte IAASB i 2013 Exposure Draft Reporting on Audited Financial Statements: Proposed New and Revised International

³² Report on research conducted in the United Kingdom and New Zealand in 2008 investigating the Audit expectation-performance gap and users' understanding of, and desired improvements to, the Auditor's report, Porter et al., September 2009, side viii

³³ Report on research conducted in the United Kingdom and New Zealand in 2008 investigating the Audit expectation-performance gap and users' understanding of, and desired improvements to, the Auditor's report, Porter et al., September 2009, side ix

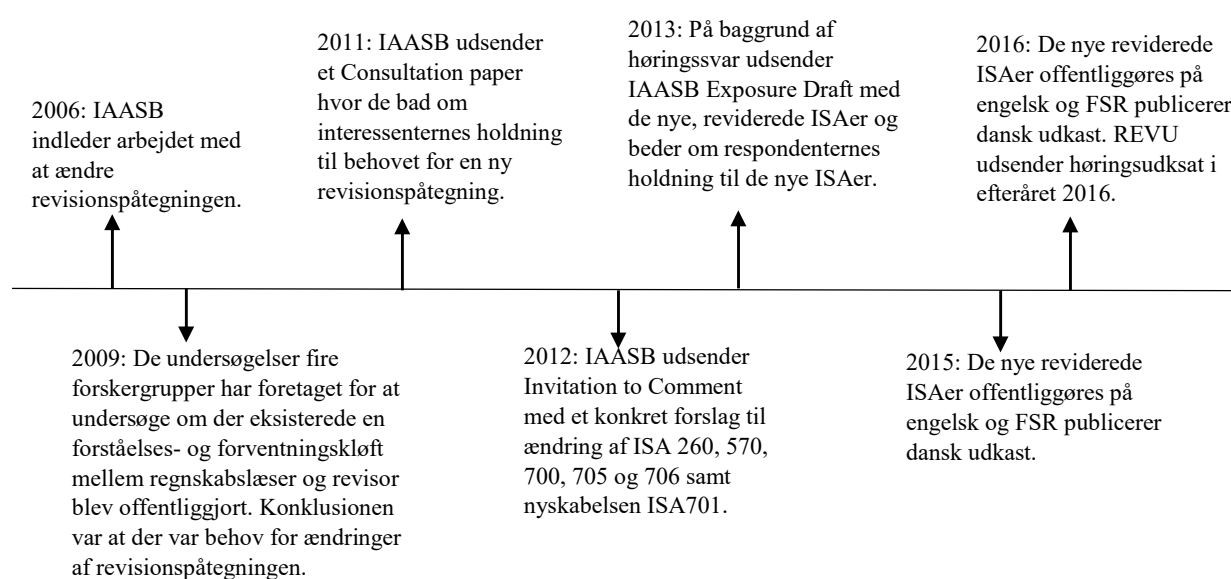
³⁴ Enhancing the Value of Auditor Reporting: Exploring Options for Change, IAASB, 2011, side 11

³⁵ Invitation to comment: Improving the Auditor's Report, IAASB, 2012, side

Standards in Auditing. Her præsenterede IAASB de nye reviderede ISA 700, 701, 260, 570, 705 og 706 og bad respondenterne besvare forskellige spørgsmål vedrørende anvendeligheden af de nye reviderede ISAer³⁶.

Efter implementering af rettelserne baseret på Invitation to Comment og Exposure Draft godkendte IAASB i september 2014 de reviderede ISA 260, 570, 700, 705, 706 og den nye ISA 701 og de blev udsendt i januar 2015³⁷. De reviderede ISAer er blevet oversat af FSR og offentliggjort i april 2016³⁸.

Nedenstående figur 2 viser tidsløbet for arbejdet med de nye ISAer:

Figur 2 Oversigt over tidsforløbet i forbindelse med udarbejdelse af de nye standarder. Egen tilvirkning.

³⁶ Exposure Draft Reporting on Audited Financial Statements: Proposed New and Revised International Standards in Auditing, IAASB, 2013, side 8-12

³⁷ <http://www.ifac.org/publications-resources/international-standard-auditing-isa-700-revised-forming-opinion-and-reporting>

³⁸

http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklæringsopgaver/ISAer%20afventer%20ikrafttraedelse/ISA%20700%20ajourfoert_120416

3 Gennemgang af love og standarder i relation til revisors erklæring og fortsat drift

3.1 ISA 700 Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab

Efter at have gennemgået forløbet for ændringerne af ISAerne i ovenstående afsnit, vil jeg i dette afsnit gennemgå først de eksisterende ISA 700 og 570 og derefter de nye reviderede ISA 700 og 570 for at undersøge hvilke forskelle der er mellem de gamle og de nye ISAer.

Den nuværende ISA 700 er gældende for regnskaber der er aflagt efter den 15. december 2010³⁹ og danner sammen med ISA 705 *Modifikationer til konklusionen i den uafhængige revisors erklæring* og 706 *Supplerende oplysninger vedrørende forståelse af regnskabet og supplerende oplysninger vedrørende forståelsen af revisionen i den uafhængige revisors erklæring* basis for revisors påtegning. ISA 700 omhandler de krav der er for at revisor kan udtrykke en konklusion om et revideret regnskab og omhandler både formen og indholdet af konklusionen. ISA 700 gælder for regnskaber med et generelt formål⁴⁰.

3.1.1 De gældende krav til udformningen af konklusionen i revisors påtegning af et revideret regnskab

I dette afsnit gennemgås de krav der er til revisors erklæring frem til den 15. december 2016 i henhold til ISA 700.

Når revisor skal udtrykke en konklusion om regnskabet, skal revisor sikre sig at regnskabet er udarbejdet i overensstemmelse med den relevante begrebsramme⁴¹ og at revisor har opnået en høj grad af sikkerhed for, at regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation⁴².

Regnskaber baseret på en begrebsramme med et generelt formål indeholder normalt oplysninger om virksomhedens finansielle stilling, resultat og pengestrømsopgørelse.

³⁹ ISA 700, afsnit 5

⁴⁰ ISA 700, afsnit 3

⁴¹ ISA 700, afsnit 10

⁴² ISA 700, afsnit 11

Baseret på ovenstående punkter skal revisor udtrykke en konklusion om både tallene i regnskabet, men også om den samlede præsentation, noteapparat og indhold i regnskabet giver et retvisende billede⁴³.

Revisors erklæring skal være skriftlig og skal indeholde følgende afsnit⁴⁴:

- Titel
- Adressat
- Ledelsens ansvar for regnskabet
- Revisors ansvar
- Revisors konklusion
- Andre erklæringsforpligtigelser
- Revisors underskrift
- Revisors adresse

ISA 700 vil ikke blive gennemgået detaljeret, da jeg antager at regnskabslæser er bekendt med hvordan revisionspåtegningen er opbygget i dag, men har dog valgt at gennemgå afsnittet vedrørende revisors ansvar i forbindelse med aflæggelse af et revideret regnskab, da jeg i min analyse vil gennemgå de ændringer der kommer i dette afsnit.

3.1.2 Revisors ansvar

Der skal i revisors erklæring om regnskabet være et afsnit med overskriften ”Revisors ansvar”⁴⁵. I dette afsnit skal det fremgå, at revisionen er udført i overensstemmelse med ISAerne og at det er revisors ansvar at udtrykke en konklusion om regnskabet samt at revisor skal planlægge. Endvidere skal revisor informere om at revisionen er udført for at opnå en høj grad af sikkerhed for, at regnskabet er uden væsentlig fejlinformation og at revisor skal overholde etiske krav⁴⁶. Det skal ligeledes præciseres i dette afsnit, at revisor udtrykker en konklusion på baggrund af det opnåede revisionsbevis

⁴³ ISA 700, afsnit 14

⁴⁴ ISA 700, afsnit 20-42

⁴⁵ ISA 700, afsnit 28

⁴⁶ ISA 700, afsnit 28 og 30

i forbindelse med revisionen, men ikke har et ansvar for udarbejdelsen af regnskabet, da dette er ledelsens ansvar.

I erklæringen skal revisor også beskrive at en revision blandt andet består af udførelsen af specifikke handlinger for at opnå egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis for indholdet i regnskabet. De valgte handlinger er afhængige af revisors vurdering af hvilke områder der indeholder risiko for mulig fejlinformation, uanset om disse måtte stamme fra fejl eller besvigelser.

Der skal også i erklæringen være en vurdering af om ledelsens valg af anvendt regnskabspraksis har været passende og om de eventuelle regnskabsmæssige skøn regnskabet indeholder er rimelige⁴⁷. Revisor skal desuden komme med en samlet vurdering af regnskabet og hvis regnskabet er aflagt i overensstemmelse med den valgte begrebsramme, skal revisors erklæring indeholde en reference til at ”virksomhedens udarbejdelse af et regnskab, der giver et retvisende billede”⁴⁸. Hvis det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet for at kunne danne grundlaget for revisors konklusion, skal dette medtages i revisors erklæring⁴⁹.

3.2 Gennemgang af ISA 700 (Ajourført) Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab

Formålet med implementeringen af den reviderede ISA 700 har været at skabe sammenlignelighed med revisors erklæring på globalt plan, men også at give regnskabslæseren mere information ved at inkludere de mest relevante informationer i revisors erklæring. Ved at skabe større sammenlignelighed mellem revisors erklæringer på globalt plan, vil revisors erklæring opnå større troværdighed⁵⁰. Den reviderede ISA 700 skal træde i kraft for regnskaber der slutter den 15. december 2016 eller senere⁵¹.

Introduktionen af ISA 700 (ajourført) medfører en helt ny struktur af revisors erklæring, som jeg vil gennemgå nærmere i dette afsnit. Grunden til at erklæringen ændres så drastisk er et forsøg på at gøre erklæringen mere overskuelig for regnskabslæser ved at anføre revisors konklusion om regnskabet som det første punkt i den nye erklæring og ved at medtage mere information til regnskabslæser. På

⁴⁷ ISA 700, afsnit 31

⁴⁸ ISA 700, afsnit 32

⁴⁹ ISA 700, afsnit 33

⁵⁰ ISA 700 (ajourført), afsnit 4

⁵¹ ISA 700 (ajourført), afsnit 5

denne måde skulle forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabslæser. Jeg vil kun gennemgå de afsnit, hvor der er ændringer enten i form af ændringer i afsnittene eller en ny placering.

3.2.1 Revisors konklusion

Den første ændring i ISA 700 (ajourført) er, at revisors konklusion bliver rykket frem som det første afsnit efter titel og adressat⁵² i stedet for at være i afslutningen af revisors erklæring. Konklusionsafsnittet skal, udover at indeholde revisors konklusion på det reviderede regnskab, fremadrettet indeholde identifikation af den reviderede virksomhed samt angivelse af at det er et revideret regnskab. Dette afsnit skal også medtage titel på de enkelte bestanddele i regnskabet samt en henvisning til noterne og anvendt regnskabspraksis og en specifikation af den periode som regnskabet omfatter⁵³. Disse oplysninger kan i dag findes i det indledende afsnit i revisors erklæring, men vil i henhold til ISA 700 (ajourført) blive flyttet til konklusionsafsnittet⁵⁴.

3.2.2 Grundlag for konklusionen

Efter konklusionsafsnittet kommer et nyt afsnit, ”Grundlag for konklusionen”⁵⁵. Dette afsnit skal indeholde en beskrivelse af, at revisionen er udført i overensstemmelse med internationale standarder og en henvisning til afsnittet i erklæringen, der beskriver revisors ansvar i forbindelse med revisionen. Afsnittet skal desuden indeholde en beskrivelse af revisors uafhængighed, og hvilken jurisdiktion de etiske krav kommer fra. Revisor skal også i dette afsnit beskrive om det opnåede revisionsbevis er egnet og tilstrækkeligt⁵⁶.

⁵² ISA 700 (ajourført), afsnit 21-23

⁵³ ISA 700 (ajourført), afsnit 24

⁵⁴ ISA 700, afsnit 23

⁵⁵ ISA 700 (ajourført), afsnit 28

⁵⁶ ISA 700 (ajourført), afsnit 28

3.2.3 Væsentlig usikkerhed ved virksomhedens fortsatte drift

Efter afsnittet ”Grundlag for konklusionen” kommer der endnu en nyskabelse. I de tilfælde hvor der i forbindelse med revisionen har været særlig fokus på fortsat drift, skal en beskrivelse af de relevante forhold og hvad der er gjort i denne forbindelse medtages i et separat afsnit ⁵⁷. Dette afsnit skal aflægges efter ISA 570 (ajourført) og vil blive beskrevet i afsnit 3.4.2.

3.2.4 Centrale forhold ved revisionen

Dernæst kommer endnu en nyskabelse, nemlig et afsnit der skal indeholde en beskrivelse af Centrale forhold ved revisionen⁵⁸. Dette afsnit skal indeholde en beskrivelse af de områder som revisor under revisionen har anset for at have været de mest risikofyldte områder. Dette afsnit medtages kun for børsnoterede virksomheder, og jeg vil derfor ikke gennemgå dette nærmere i denne opgave.

3.2.5 Ledelsens ansvar for regnskabet

Den nye erklæring skal også indeholde et afsnit om beskriver ledelsens ansvar for udarbejdelse og aflæggelse af regnskabet. Placeringen af afsnittet er ændret i ISA 700 (ajourført), og er nu placeret efter konklusionen, hvor det tidligere var placeret som andet afsnit (se bilag 1 for eksempel)⁵⁹. Afsnittet bliver også udvidet og der kommer flere krav til beskrivelsen af ledelsens ansvar for udarbejdelse af regnskabet. Afsnittet skal blandt andet indeholde en beskrivelse af, at det er ledelsen der er ansvarlig for udarbejdelsen af regnskabet og for at udøve intern kontrol, for at sikre at regnskabet kan aflægges uden væsentlig fejlinformation⁶⁰. Afsnittet skal også indeholde ledelsens vurdering af selskabets evne til at fortsætte driften og om anvendelsen af fortsat drift som regnskabsprincip er passende⁶¹.

⁵⁷ ISA 700 (ajourført), afsnit 29

⁵⁸ ISA 700 (ajourført), afsnit 30-31

⁵⁹ ISA 700 (ajourført), afsnit 33

⁶⁰ ISA 700 (ajourført), afsnit 33

⁶¹ ISA 700 (ajourført), afsnit 33

3.2.6 Revisors ansvar

Det næste afsnit i erklæringen skal indeholde en beskrivelse af revisors ansvar for revisionen af regnskabet og skal have overskriften ”Revisors ansvar for revisionen af regnskabet”⁶². Formålet med dette afsnit er at beskrive hvad revisors rolle er i forbindelse med revisionen af regnskabet. Revisor skal i forbindelse med revisionen opnå en høj grad af sikkerhed for at det aflagte regnskab er uden væsentlig fejlinformation og at der er revisors mål at afgive en erklæring om det reviderede regnskab⁶³.

Afsnittet skal desuden indeholde en beskrivelse af at afgivelse af en erklæring med høj grad af sikkerhed ikke er en garanti for at der ikke er fejl i regnskabet hvad enten fejlene er opstået på grund af besvigelser eller deciderede fejl. Afsnittet skal desuden være en beskrivelse af væsentlighedsniveauet og hvad revisor anser for værende væsentlige fejl i regnskabet, dvs. hvis fejlene i regnskabet kan få regnskabslæser til at træffe en anden beslutning hvis fejlene ikke havde været til stede⁶⁴.

Der skal i dette afsnit være en udtalelse om at når revisor udfører revisionen i henhold til ISAerne, skal revisor udøve sin faglige vurdering og opretholde sin professionelle skepsis under hele forløbet. Derudover skal dette afsnit indeholde en beskrivelse af revisors ansvar i forbindelse med revisionen⁶⁵. I forbindelse med revisionen skal revisor identificere om regnskabet indeholder væsentlige fejlinformation uanset om disse kommer fra besvigelser eller egentlige fejl. Revisor skal desuden vurdere risikoen ved fejlinformationen og indsamle tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for at kunne udtrykke en konklusion om regnskabet. Der skal ligeledes være en beskrivelse af revisors ansvar for at opnå en forståelse af virksomhedens interne kontroller for at kunne udføre revisionen så effektivt som muligt og revisor skal desuden tage stilling til om den anvendte regnskabspraksis og de udarbejdede skøn er rimelige. Afsnittet skal også forklare at revisor skal undersøge om ledelsens anvendelse af fortsat drift som regnskabsprincip er passende. Hvis det ikke er passende at anvende princippet om fortsat drift skal revisor modificere sin konklusion, hvis oplysningerne i regnskabet ikke er tilstrækkelige. Hvis forholdet er tilstrækkeligt beskrevet i regnskabet, skal revisor henlede

⁶² ISA 700 (ajourført), afsnit 37

⁶³ ISA 700 (ajourført), afsnit 38

⁶⁴ ISA 700 (ajourført), afsnit 38

⁶⁵ ISA 700 (ajourført), afsnit 39

regnskabslæserens opmærksomhed på oplysningerne i regnskabet⁶⁶. Der skal også være en beskrivelse af, at revisor har undersøgt forholdene frem til underskriftsdatoen, men derfor kan der godt indtræde begivenheder efter denne dato, som gør at virksomheden ikke kan fortsætte driften. Til slut skal revisor tage stilling den samlede præsentation, indhold og struktur af regnskabet og om regnskabet som helhed giver et retvisende billede og at regnskabet er udarbejdet i henhold til gældende begrebsramme⁶⁷.

Hvis der er tale om koncernrevision, skal afsnittet indeholde en beskrivelse af revisors ansvar for at opnå egnet og til strækkeligt revisionsbevis for at kunne udtrykke en konklusion om koncernregnskabet. Afsnittet skal også indeholde en beskrivelse af, at revisor er ansvarlig for at styre, overvåge og udføre koncernrevisionen og at revisor er ansvarlig for konklusionen⁶⁸.

Revisor skal i forbindelse med revisionen kommunikere med den øverste ledelse både om omfanget af revisionen men også den tidsmæssige placering af revisionen og resultatet af revisionen⁶⁹. For børsnoterede virksomheder skal revisor medtage en beskrivelse af sin uafhængighed og at revisor har opfyldt alle relevante etiske krav vedrørende sin uafhængighed. Der skal også være en beskrivelse af hvordan Centrale forhold ved revisionen er udvalgt og at disse forhold er beskrevet i revisors erklæring medmindre der er love eller øvrig regulering der forbyder dette. Hvis revisor fravælger at oplyse om Centrale forhold ved revisionen med begrundelsen at offentliggørelsen vil have betydelige negative konsekvenser, skal dette også oplyses i afsnittet om revisors ansvar⁷⁰.

Som noget nyt kan afsnittet om revisors ansvar placeres tre steder i stedet for som nu hvor den kun kan placeres i påtegningen. Fremadrettet kan afsnittet om revisors ansvar placeres enten i revisors erklæring som hidtil, som et bilag til erklæringen, dog skal der i revisors erklæring være en henvisning til dette bilag eller revisor kan have en henvisning med i påtegningen til en hjemmeside der beskriver revisors ansvar⁷¹. Henvisningen til en hjemmeside kan enten være til revisors egen side, som indeholder en beskrivelse af revisors ansvar eller revisor kan henvise til en passende myndigheds hjemmeside. Hvis revisor vælger at henvise til en hjemmeside tilhørende en myndighed, skal revisor

⁶⁶ ISA 700 (ajourført), afsnit 39

⁶⁷ ISA 700 (ajourført), afsnit 39

⁶⁸ ISA 700 (ajourført), afsnit 39

⁶⁹ ISA 700 (ajourført), afsnit 40

⁷⁰ ISA 700 (ajourført), afsnit 40

⁷¹ ISA 700 (ajourført), afsnit 41

sikre sig at beskrivelsen på hjemmesiden omhandler de punkter, der er beskrevet i ISA 700 (ajourført) afsnit 39-40 og at beskrivelsen ikke er i strid med ISA 700 (ajourført)⁷².

Hvis revisor skal udtale sig om andre erklæringsopgaver i sin påtegning, skal dette afsnit komme efter beskrivelsen af revisors ansvar for revisionen⁷³. Dette kunne for eksempel være en udtalelse om hvorvidt ledelsesberetningen er i overensstemmelse med regnskabet. Det er vigtigt at der er en tydelig adskillelse mellem afsnittet som omhandler revisionen af regnskabet (Erklæring om revision af regnskabet) og de andre erklæringstyper. Dette afsnit skal derfor have overskriften ”Erklæring i henhold til anden lovgivning og øvrig regulering”⁷⁴.

3.2.7 Navn, datering og underskrift

Som det sidste i revisors erklæring skal revisors navn, datering, adresse og underskrift medtages⁷⁵. Der er dog ikke væsentlige ændringer til dette afsnit og disse punkter vil derfor ikke blive gennemgået nærmere i denne opgave.

3.3 Sammenligning af ISA 700 og den reviderede ISA 700

Når man sammenligner den gældende ISA 700 med ISA 700 (ajourført) kan man se at der er store ændringer. En af de største ændringer er at revisors konklusion på revisionen af regnskabet bliver rykket op i begyndelsen af erklæringen hvor det tidligere har stået i afslutningen. Herudover er det kommet nye punkter i form af Centrale forhold ved revisionen og revisors udtalelse om fortsat drift.

Jeg har vist ændringerne mellem den gældende ISA 700 og ISA 700 ajourført i nedenstående figur 3:

⁷² ISA 700 (ajourført), afsnit 42

⁷³ ISA 700 (ajourført), afsnit 43

⁷⁴ ISA 700 (ajourført), afsnit 45

⁷⁵ ISA 700 (ajourført), afsnit 46-49

ISA 700	ISA 700 (ajourført)
• Indledning • Ledelsens ansvar for regnskabet • Revisors ansvar • Konklusion • Erklæring i henhold til anden lovgivning og øvrig regulering	• Konklusion • Grundlag for konklusion • Væsentlig usikkerhed ved virksomhedens fortsatte drift (ISA 570) • Centrale forhold ved revisionen • Ledelsens ansvar for regnskabet • Revisors ansvar • Erklæring i henhold til anden lovgivning og øvrig regulering

Figur 3. Egen tilvirkning

Som man kan se af ovenstående figur, bliver der tale om en radikal ændring af revisors erklæring. Ændringerne er kommet for at skabe større gennemsækelighed for regnskabslæser på flere områder. Konklusionen er rykket frem for at regnskabslæser hurtigt kan få et indblik i revisors påtegning af regnskabet fremfor at konklusionen er i slutningen af erklæringen som nu. IAASB har set i deres indledende undersøgelser at regnskabslæser først læser konklusionen i påtegningen⁷⁶ og derfor er konklusionen rykket frem som det første i et forsøg på at mindske forventnings- og forståelseskloften.

Derudover kommer nyskabelserne, nemlig afsnittene om Centrale forhold ved revisionen og fortsat drift. Centrale forhold ved revisionen skal kun medtages ved børsnoterede selskaber og vil derfor ikke blive gennemgået nærmere her.

3.4 Gennemgang af ISA 570 Fortsat drift

Der er fra flere sider kommet mere og mere fokus på virksomheders evne til fortsat drift. Jeg vil i nedenstående afsnit gennemgå den gældende ISA 570 Fortsat drift og derefter ISA 570 (ajourført). Afslutningsvis vil dette afsnit gennemgå forskellene mellem de to ISAer.

⁷⁶ The Unqualified Auditor's report: A study of user perceptions, Effects on User Decisions and Decision Processes, and Directions for Further Research, T. Mock et al, Maj 2009, side 6

Definitionen på fortsat drift er givet i ISA 570, afsnit 2: ”Ved forudsætningen om fortsat drift anses en virksomhed for at kunne fortsætte driften i en overskuelig fremtid.” Det betyder at hvis en virksomhed aflægger regnskab efter fortsat drift-princippet, skal aktiver og passiver indregnes som at virksomheden kan anvende sin aktiver og opnå en økonomisk fordel og dermed kan afdrage på sine økonomiske forpligtigelser som led i normal drift⁷⁷. Hvis en virksomhed ikke kan anvende princippet om fortsat drift, skal aktiver og passiver indregnes til nettorealisationsværdi.

3.4.1 ISA 570 Fortsat drift

Denne ISA gennemgår revisors ansvar med hensyn virksomhedens anvendelse af fortsat drift ved udarbejdelse af regnskabet. ISA 570 trådte i kraft den 15. december 2009⁷⁸. Målet for revisor er at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for at virksomheden kan fortsætte driften og fastslå om der foreligger en væsentlig usikkerhed som skal have indflydelse på revisors erklæring⁷⁹.

Det er ledelsens ansvar at tage stilling til virksomhedens evne til at fortsætte driften⁸⁰ og det omfatter ledelsens vurdering af fremtidige begivenheder også selv om udfaldet af fremtidige begivenheder kan være usikre. Vurderingen skal også inkludere virksomhedens størrelse og kompleksitet samt hvor afhængig virksomheden er af eksterne faktorer⁸¹.

3.4.1.1 Revisors arbejde hvis ledelsen anvender fortsat drift-princippet korrekt

Revisor skal i forbindelse med revisionen opnå egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis for at ledelsens anvendelse af fortsat drift er passende og om virksomhedens anvendelse af fortsat drift er forbundet med væsentlig usikkerhed⁸².

Hvis ledelsen har foretaget en vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften, skal revisor drøfte denne vurdering med ledelsen i forbindelse med revisionen. Denne drøftelse har til formål at undersøge om der har fundet begivenheder sted, der enten alene eller sammen vil betyde at der er

⁷⁷ ISA 570, afsnit 2

⁷⁸ ISA 570, afsnit 8

⁷⁹ ISA 570, afsnit 9

⁸⁰ ISA 570, afsnit 3

⁸¹ ISA 570, afsnit 5

⁸² ISA 570, afsnit 6

væsentlig tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften. Hvis der er tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften, skal revisor gennemgå ledelsens planer for at håndtere disse begivenheder⁸³.

Hvis ledelsen har foretaget en vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften, skal revisor gennemgå grundlaget for anvendelse af forudsætningen om fortsat drift og forespørge den daglige ledelse om der er begivenheder der kan have betydning for anvendelse af fortsat drift-princippet⁸⁴.

Revisor skal anvende den samme periode som ledelsen, når revisor gennemgår ledelsens vurdering af fortsat drift. Perioden skal dække mindst 12 måneder efter balancedagen, så hvis ledelsen har anvendt en kortere periode, skal revisor anmode ledelsen om at foretage deres vurdering af virksomhedens evne til fortsat drift for en periode på mindst 12 måneder efter balancedagen⁸⁵.

Hvis revisor ikke mener at der er væsentlig usikkerheder med hensyn til fortsat drift og at ledelsen har anvendt fortsat drift princippet korrekt, skal revisor ikke foretage sig mere og skal ikke modificere sin påtegning. En manglende note vedr. fortsat drift kan dog ikke forstås som en garanti for at virksomheden kan fortsætte driften, da revisor ikke kan forudse hvad der sker i fremtiden⁸⁶.

3.4.1.2 Revisor mener at der er væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift

Hvis revisor mener at der er væsentlige usikkerheder vedrørende virksomhedens evne til at fortsætte driften, skal revisor indhente yderligere revisionsbevis for at afdække denne usikkerhed. Disse handlinger er blandt andet at kigge på udarbejdede budgetter, se på ledelsens planer for fremtiden og om disse er realiserbare. Derudover skal det undersøges om yderligere informationer er blevet tilgængelige, og revisor kan bede ledelsen om skriftlige udtalelser vedrørende fremtidige planer og disses gennemførlighed⁸⁷.

⁸³ ISA 570, afsnit 10a

⁸⁴ ISA 570, afsnit 10b

⁸⁵ ISA 570, afsnit 13

⁸⁶ ISA 570, afsnit 7

⁸⁷ ISA 570, afsnit 17

Revisor skal konkludere hvorvidt ledelsens anvendelse af fortsat drift er korrekt baseret på det opnåede revisionsbevis eller om der er væsentlige usikkerheder der hver for sig eller sammen kan rejse tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften⁸⁸.

Hvis revisor konkluderer at der er korrekt at anvende forudsætningen om fortsat drift, men at der er væsentlige usikkerheder skal revisor se om forholdet er beskrevet fyldestgørende i regnskabet og om det er oplyst at der er en væsentlig usikkerhed der kan have indflydelse på virksomhedens evne til at fortsætte driften⁸⁹.

Hvis forholdet er beskrevet fyldestgørende i regnskabet, skal revisor medtage en supplerende oplysning vedrørende forståelsen af regnskabet og henvise til ledelsens beskrivelse af forholdet⁹⁰. Dette gøres for at henvise regnskabslæseren på forholdet og for at fremhæve tilstedeværelsen af usikkerheden vedrørende selskabets evne til at fortsætte driften.

Hvis ledelsen ikke har medtaget en fyldestgørende beskrivelse i regnskabet, skal revisor udtrykke en konklusion med forbehold eller en afkræftende konklusion og i sin erklæring medtage en beskrivelse af at der findes væsentlig usikkerhed vedrørende selskabets evne til at fortsætte driften⁹¹.

Hvis ledelsen aflægger regnskabet under forudsætning om fortsat drift, men revisor ikke er enig, skal revisor modificere sin erklæring⁹². Det samme skal ske hvis ledelsen ikke vil udføre eller udvide deres vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften⁹³.

Revisor skal underrette den øverste ledelse om de forhold, der kan have indflydelse på virksomhedens evne til at fortsætte driften. Underretningen skal indeholde information om forholdene er væsentlige, om det er passende at anvende fortsat driften af aflæggelse af regnskabet og om oplysningerne i regnskabet er fyldestgørende⁹⁴.

⁸⁸ ISA 570, afsnit 17

⁸⁹ ISA 570, afsnit 18

⁹⁰ ISA 570, afsnit 19

⁹¹ ISA 570, afsnit 20

⁹² ISA 570, afsnit 21

⁹³ ISA 570, afsnit 22

⁹⁴ ISA 570, afsnit 23

3.4.2 ISA 570 Fortsat drift (ajourført)

Jeg vil i nedenstående afsnit gennemgå ISA 570 (ajourført) og afslutte afsnittet med at gennemgå forskellene mellem ISA 570 og 570 (ajourført).

ISA 570 (ajourført) træder i kraft for regnskaber der bliver afsluttet den 15. december 2016 eller senere⁹⁵. Formålet med ISA 570 (ajourført) er ikke ændret i forhold til ISA 570 og revisor skal medtage eventuelle usikkerheder i sin erklæring og modificere sin påtegning om nødvendigt⁹⁶. Et eksempel på den nye revisionspåtegning med tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften er medtaget i Bilag 2.

I ISA 570 (ajourført) er afsnit 1 udvidet til at dække konsekvenserne for revisors erklæring udover revisors ansvar i forhold til anvendelse af fortsat drift⁹⁷. Der er ikke kommet nye krav til revisors arbejde, så revisor skal ikke foretage andre handlinger end allerede beskrevet i afsnit 3.4.1.

Der er medtaget et nyt afsnit i ISA 570 (ajourført), som beskriver at revisor skal opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for at kunne konkludere om ledelsens anvendelse af fortsat er passende⁹⁸. Hvis revisor under revisionen finder at der er forhold i forbindelse med fortsat drift, men at der ikke er en væsentlig usikkerhed, skal revisor sikre sig at regnskabet indeholder oplysninger der beskriver forholdet⁹⁹.

Den største ændring i ISA 570 (ajourført) er i de situationer, hvor der er væsentlig usikkerhed med hensyn til virksomhedens evne til at fortsætte driften. Hvis forholdet er beskrevet tilstrækkeligt i regnskabet, skal revisor i sin påtegning medtage et afsnit med overskriften ”Væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift”. Dette skal henlede opmærksomheden på ledelsens note i regnskabet, der beskriver forholdet. Herudover skal afsnittet informere regnskabslæseren om, at der er en væsentlig usikkerhed vedrørende virksomhedens evne til at fortsætte driften, men at revisor ikke har modificeret sin påtegning¹⁰⁰.

⁹⁵ ISA 570 (ajourført), afsnit 8

⁹⁶ ISA 570 (ajourført), afsnit 9

⁹⁷ ISA 570 (ajourført), afsnit 1

⁹⁸ ISA 570 (ajourført), afsnit 17

⁹⁹ ISA 570 (ajourført), afsnit 20

¹⁰⁰ ISA 570 (ajourført), afsnit 22

Hvis beskrivelsen i regnskabet ikke er tilstrækkelig, skal revisor stadig modificere sin konklusion og enten medtage en konklusion med forbehold eller en afkræftende konklusion¹⁰¹.

3.4.3 Hvilke forskelle er der mellem ISA 570 og ISA 570 (ajourført)?

Den væsentligste forskel mellem ISA 570 og ISA 570 (ajourført) er i de situationer hvor der er væsentlig usikkerhed vedrørende virksomhedens evne til at fortsætte driften. I disse situationer skal revisor i dag medtage en supplerende oplysning vedrørende evne til at fortsætte driften. Når ISA 570 (ajourført) træder i kraft, skal revisor ikke medtage en supplerende oplysning, men i stedet medtage det nye afsnit ”Væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift” og heri beskrive forholdet og henvise til ledelsens beskrivelse af forholdet i regnskabet. Jeg har i nedenstående figur 4 sammenlignet ISA 570 med ISA 570 (ajourført) i tre situationer hvor der er behov for at revisors medtager bemærkninger vedrørende fortsat drift i sin påtegning, samt hvor der ikke er usikkerheder vedrørende fortsat drift.

	ISA 570	ISA 570 (ajourført)
Ingen problemer vedrørende fortsat drift	Blank påtegning, ingen bemærkninger om fortsat drift i regnskabet.	Blank påtegning, revisor skriver i sin erklæring, at hvis der har været opdaget væsentlige usikkerheder vedrørende fortsat drift, så har revisor henvist til dette.
Der er problemer vedrørende fortsat drift, og der er medtaget fyldestgørende oplysninger i regnskabet, forhold ej gennemgribende	Supplerende oplysning hvor revisor henviser til ledelsens beskrivelse af forholdet.	Ingen modificering af revisors påtegning men der medtages noten ”Væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift”, hvor revisor beskriver hvordan usikkerheden er behandlet og der er en henvisning til ledelsens beskrivelse af fortsat drift.

¹⁰¹ ISA 570 (ajourført), afsnit 23

Der er problemer vedrørende fortsat drift men ikke fyldestgørende oplysninger i regnskabet, forhold er gennemgribende	Konklusion med forbehold eller afkræftende konklusion afhængigt af hvor gennemgribende forholdet er.	Konklusion med forbehold eller afkræftende konklusion afhængigt af hvor gennemgribende forholdet er.
Ledelsen anvender ikke fortsat drift-princippet korrekt	Afkræftende konklusion.	Afkræftende konklusion.

Figur 4. Egen tilvirkning

3.5 Den nye Erklæringsbekendtgørelse og eventuelle danske afvigelser til ISA 700

Danske revisorer er underlagt forskellige love i Danmark, når de skal afgive en erklæring på et revideret regnskab, herunder Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæringer, i daglige tale Erklæringsbekendtgørelsen. Erklæringsbekendtgørelse har hjemmel i Lov om godkendte revisorer og revisorvirksomheder og §§ 3-8 omhandler revisors påtegning af reviderede regnskaber.

Den 8. juni 2016 kom den nye Erklæringsbekendtgørelse¹⁰². Erklæringsbekendtgørelsen blev ændret, i forbindelse med Folketingets vedtagelse af ændringerne af Revisorloven den 19. maj 2016¹⁰³. Ændringerne i Revisorloven kom som effekten af ændringer vedrørende revision af virksomheder af interesse for offentligheden (også kaldet PIE virksomheder), samt ændringer vedrørende revision af koncernregnskaber¹⁰⁴. Den nye Erklæringsbekendtgørelse træder i kraft for regnskaber der afsluttes den 15. december 2016 eller senere.

Ifølge Erklæringsbekendtgørelsen skal revisors påtegning indeholde¹⁰⁵

- En konklusion
- En omtale af væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift
- Fremhævelse af væsentlige forhold i regnskabet
- En omtale af revisors ansvar for revisionen

¹⁰² <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=181961>

¹⁰³ <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=183855>

¹⁰⁴ Ny erklæringsbekendtgørelse – hvad er ændret?, Revision og Regnskabsvæsen, nr 9, september 2016, side 55

¹⁰⁵ Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæringer, § 5, stk 1

- Oplysninger vedrørende andre forhold
- Hvor ledelsesberetningen er udarbejdet, en udtalelse om ledelsesberetningen

Konklusionen skal i henhold Erklæringsbekendtgørelsens §5, stk 2 og 3 være et særskilt afsnit og skal indeholde en identifikation af det reviderede regnskab samt hvilken regnskabsmæssig begrebsramme, der anvendes. Revisor skal ligeledes informere om hvorvidt regnskabet er aflagt i overensstemmelse med de krav, der er fra lovgivning og fra andre sider.

Efter konklusionen skal der medtages et afsnit med overskriften ”Grundlag for konklusionen”¹⁰⁶. Dette afsnit skal beskrive hvilke revisionstandarder der er anvendt ved revisionen og om revisor har fået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis i forbindelse med revisionen af regnskabet.

Hvis revisor under revisionen finder at der er usikkerhed vedrørende virksomhedens evne til at fortsætte driften, skal revisor medtage et separat afsnit med overskriften ”Væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift”¹⁰⁷. I dette afsnit skal revisor beskrive de forhold der giver anledning til tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften.

I henhold til Erklæringsbekendtgørelsens §5, stk. 6 skal der i påtegningen medtages et afsnit, hvor revisors ansvar i forbindelse med revisionen beskrives. Afsnittet skal medtage en beskrivelse af den udførte revision, formål og karakter.

Som det kan ses af ovenstående, er der ikke de store forskelle mellem ISA 700 Ajourført og Erklæringsbekendtgørelsen. Men der er to forskelle, nemlig at Erklæringsbekendtgørelsen ikke beskriver Centrale forhold ved revisionen og at danske revisorer ikke har mulighed for at flytte beskrivelsen af revisors ansvar til et bilag eller medtage en henvisning til et website der indeholder beskrivelsen af revisors ansvar. I henhold til ISA 700 Ajourført, afsnit 41c kræver det tilladelse fra lovgivning, nationale revisionsstandarder eller øvrig regulering hvis afsnittet vedrørende revisors ansvar skal placeres på en hjemmeside. Da dette ikke er medtaget i Erklæringsbekendtgørelsen, er dette ikke en mulighed for danske revisorer, hvilket betyder at revisionspåtegningen kan blive temmelig omfattende.

¹⁰⁶ Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæringer, § 5, stk 4

¹⁰⁷ Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæringer, § 5, stk 5

Derudover omtales forbehold nu som modifikationer af konklusionen i Erklæringsbekendtgørelsen¹⁰⁸ og ikke som forbehold, hvilket er i overensstemmelse med ISA 705 Ajourført Modifikationer til konklusionen i den uafhængige erklæring.

Revisor skal ikke fremadrettet oplyse om revisionen har givet anledning til forbehold, da konklusionsafsnittet vil være rykket frem som det første afsnit i revisors påtegning¹⁰⁹.

Når den nye erklæringsbekendtgørelse gennemgås, ses det at Erklæringsbekendtgørelsen ligger sig tæt op af ISA 700 Ajourført, dog med den store forskel at afsnittet vedrørende revisors ansvar skal medtages i revisors påtegning eller som bilag med en henvisning i revisors påtegning. Det virker som om Folketinget har valgt at offentligheden (som i Danmark ville være Erhvervsstyrelsen) ikke vil påtage sig ansvaret for at skulle oprette og vedligeholde et link med en beskrivelse af revisors ansvar og de har heller ikke ønsket at FSR – danske revisorer skulle overtage ansvaret selvom de ikke er en offentlig myndighed. Revisors påtegning bliver derfor som følge af dette lang og fyldt med standardtekst som ikke vil afhjælpe forståelses- og forventningskløften.

3.6 Delkonklusion

Der eksisterer en forståelses- og forventningskløft i forbindelse med hvad revisor udtaler sig om i revisionspåtegningen og hvilket arbejde revisor udfører i forbindelse med revisionen.

Formålet med implementeringen af ISA 700 (ajourført) og ISA 570 (ajourført) er at mindske forståelses- og forventningskløften ved at gøre revisors påtegning mere læsevenlig og tilgængelig for regnskabslæser. Dette er blandt andet gjort ved at uddybe enkelte afsnit som afsnittet om revisors ansvar og ændre rækkefølgen af afsnittene, således at konklusionen efter den 15. december 2016 bliver det første som regnskabslæser ser i revisionspåtegningen.

For at give mere information til regnskabslæser ved forhold om fortsat drift, skal revisor fremadrettet medtage et nyt afsnit om fortsat drift, hvis der er en væsentlig usikkerhed vedrørende virksomhedens evne til at fortsætte driften. Dette har til formål at mindske forståelses- og forventningskløften ved at give regnskabslæser mere specifik information end i dag. Derudover skal der medtages en beskrivelse af revisors og ledelsens ansvar i forbindelse med korrekt anvendelse af fortsat drift-princippet.

¹⁰⁸ Bekendtgørelse om godkendte revisorerers erklæringer, § 6

¹⁰⁹ Bekendtgørelse om godkendte revisorerers erklæringer, § 5, stk 1

I Danmark er revisor underlagt Erklæringsbekendtgørelsen, når revisor skal afgive en erklæring på et regnskab. Det ses i den nye Erklæringsbekendtgørelse at man i Danmark har valgt at se bort fra nogle af de punkter som IAASB har foreslået for at gøre påtegningen mere læsevenlig. Det er især placeringen af afsnittet om revisors ansvar, som ifølge IAASB kan placeres uden for revisionspåtegningen men som i Danmark skal medtages i påtegningen. Dette vil medføre at påtegningen fremadrettet vil blive betydeligt længere end nu, hvilket ikke virker som om at det vil hjælpe regnskabslæser.

Forståelses- og forventningskløften kan minimeres ved at øge regnskabslæseres kendskab til den lovgivning der regulerer revisors arbejde og ved at revisionsbranchen fortæller hvordan det praktiske revisionsarbejde udføres. Det kræver også at regnskabslæser aktivt fortæller hvilke forventninger vedkommende har til det arbejde revisor udfører.

Spørgsmålet er om indførsel af den nye revisionspåtegning på sigt vil medføre en mindskelse af forståelses- og forventningskløften eller om der skal andre virkemidler til for at regnskabslæser kan få en forståelse for at det betyder at et regnskab er revideret og hvilke ydelser revisor kan levere.

4 Undersøgelse af forventnings- og forståelseskløften mellem regnskabsbruger og revisor

I Danmark skal revisor dels fungere både som offentlighedens tillidsmand¹¹⁰, men er også valgt af virksomheden til at tilføre værdi til virksomheden i form af rådgivning og revision af virksomhedens regnskaber. Revisor har derfor en dobbeltrolle, som kan misforstås af den der læser regnskabet. Revisor skal sikre at regnskabet er retvisende, således at regnskabslæser trygt kan anvende det offentliggjorte regnskab til at foretage økonomiske beslutninger. Revisionspåtegningen anvendes af revisor til at oplyse om eventuelle begivenheder eller fejl, som revisor mener at regnskabslæser skal informeres om for at kunne forstå regnskabet, mens resten af årsregnskabet, herunder Anvendt regnskabspraksis, noter, tal osv. udarbejdes af virksomheden.

Men hvis regnskabslæser og revisor ikke er enige om betydningen af revisors påtegning og hvad revisor udtaler sig om, opstår der en forståelses- og forventningskløft, da regnskabslæser tror at revisor udtaler sig om noget andet end revisor reelt gør. Der kan derfor være forskelle mellem hvordan regnskabslæser opfatter informationen i regnskabet og den intention revisor havde med sin påtegning og det udførte arbejde i forbindelse med revisionen. Dette medvirker til at øge forventnings- og forståelseskløften mellem revisor og regnskabslæser.

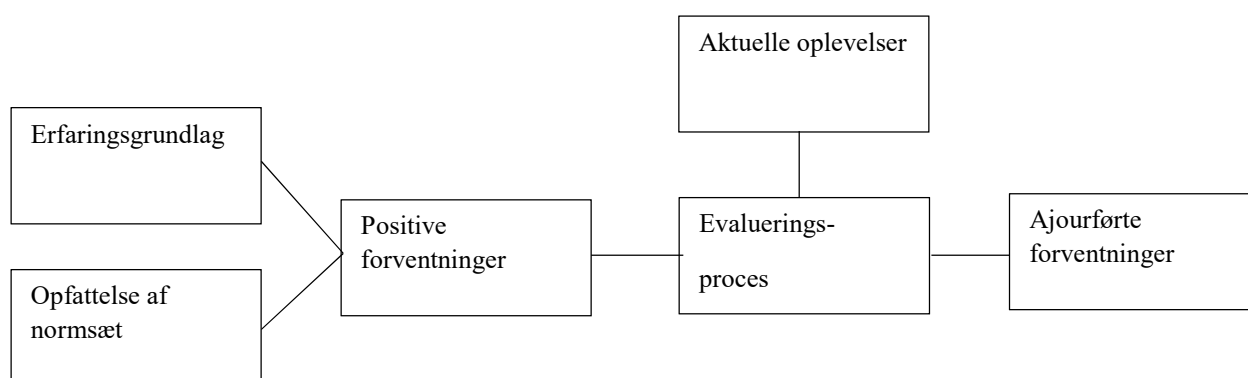
Der har i gennem længere tid været foretaget undersøgelser og studier af forventnings- og forståelseskløften, hvad der forårsager denne og hvordan man kan mindske denne. Jeg vil i nedenstående afsnit gennemgå teorien bag forventningskløften og forståelseskløften.

4.1 Gennemgang af teorien bag forståelses- og forventningskløften

Når en regnskabslæser vil læse et regnskab, vil vedkommende have nogle forventninger om hvad vedkommende kan finde af oplysninger i regnskabet og fra hvilket grundlag oplysningerne stammer. Disse forventninger kan stamme fra regnskabslæserens egne erfaringer fra tidligere regnskaber men også fra eksterne faktorer som lovgivning, interesseorganisationer eller artikler i aviser osv. Forventningskløften opstår når regnskabslæsers forventninger til indholdet i regnskabet ikke modsvarer virkeligheden.

¹¹⁰ Lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder, § 16, stk. 1

Dette er vist i nedenstående figur 5, som er taget fra Bent Warming-Rasmussens Ph.D.-afhandling fra 1990.

Figur 5. Udvikling af regnskabslæserens forventninger i løbet af tiden¹¹¹. Udgangspunktet er taget fra Bent Warming-Rasmussens Ph.D.-afhandling.

Som man kan se af ovenstående figur 5, vil regnskabslæser have en forventning til revisors arbejde, som i udgangspunktet vil være positiv. Når regnskabslæser dernæst opnår erfaringer med revisors arbejde og revisionspåtegningen, vil regnskabslæserens forventninger påvirkes både i en positiv eller en negativ retning.

4.1.1 Forventningskløften

Forventningskløften blev defineret i 1974 af Liggio, som definerede forventningskløften som værende forskellen mellem det arbejde der udføres af revisor og det regnskabslæser forventer at revisor har udført¹¹².

På samme tid blev der nedsat en kommission i USA (The Cohen Commission), der skulle undersøge ”.. whether a gap may exist between what the public expects or needs and what auditors can and should reasonably expect to accomplish..”¹¹³ da der på baggrund af flere finansskandaler i USA i

¹¹¹ Tillidsforholdet og forventningskløften mellem brugeren af revisionsydelsen og den statsautoriserede revisor, 1990, Bent Warming-Rasmussen, side 46

¹¹² The Expectation Gap: The Accountant's Waterloo, Journal of Contemporary Business, Liggio, C. D., (1974), 3(3), 27-44

¹¹³ An Empirical study of the Audit Expectation-Performance Gap, Accounting and Business Research, Porter (1993), 24(93), 49-68

1970'erne var stigende utilfredshed med revisorernes arbejde. Man så at der var en forskel mellem det revisorerne mente, de leverede ved en revision og det regnskabslæser mente at de kunne forvente af et revideret regnskab, hvilket skabte forståelses- og forventningskløften mellem regnskabslæser og revisor.

Forventningskløften er også beskrevet af Bent Warming-Rasmussen i hans Ph.D. afhandling fra 1990: ”Tillidsforholdet og forventningskløften mellem brugeren af revisionsydelsen og den statsautoriserede revisor”. I Ph.D.-afhandlingen undersøgte Bent Warming-Rasmussen om tilliden til revisorstanden var faldet i Danmark og om dette var et samfundsmæssigt problem og han så at:” Forventningskløfterne er den egentlige årsag. Samfundsskandalerne er den udløsende faktor. Tillidsfaldet er resultatet.”¹¹⁴. Forventningskløften opstod derfor, hvis regnskabslæser ikke fik opfyldt sine forventninger vedrørende de ydelser revisor leverede, da revisor bestræbte sig på at yde en ting, mens regnskabslæser forventede noget andet¹¹⁵.

Forventningskløften kan derfor defineres som den forskel der er mellem det arbejde revisor udfører og det arbejde som regnskabslæser forventer at revisor udfører i forbindelse med revisionen. For at mindske forventningskløften er det vigtigt, at regnskabslæser uddannes i hvad det er for et arbejde der ligger bag ved en revision og hvad revisionspåtegningen reelt er et udtryk for. Der er en række tiltag i ISA 700 (ajourført) og ISA 570 (ajourført), hvor revisors rolle og arbejde bliver beskrevet og dermed burde mindske forventningskløften.

4.1.2 Forståelseskloften

Brenda Porter undersøgte i 1993 forståelses- og forventningskløften ved at spørge forskellige grupper om de pligter revisor allerede udførte, standarden af udførelsen og hvilke pligter revisor burde udføre. I artiklen defineres forventning- og forståelseskloften som værende: ”..the gap between society's expectations of auditors and auditors perceived performance...”¹¹⁶. Brenda Porter beskrev i sin artikel at forståelses- og forventningskløften bestod af to dele: en kløft mellem hvad omverdenen forventer

¹¹⁴ Tillidsforholdet og forventningskløften mellem brugeren af revisionsydelsen og den statsautoriserede revisor, 1990, Bent Warming-Rasmussen, side 96

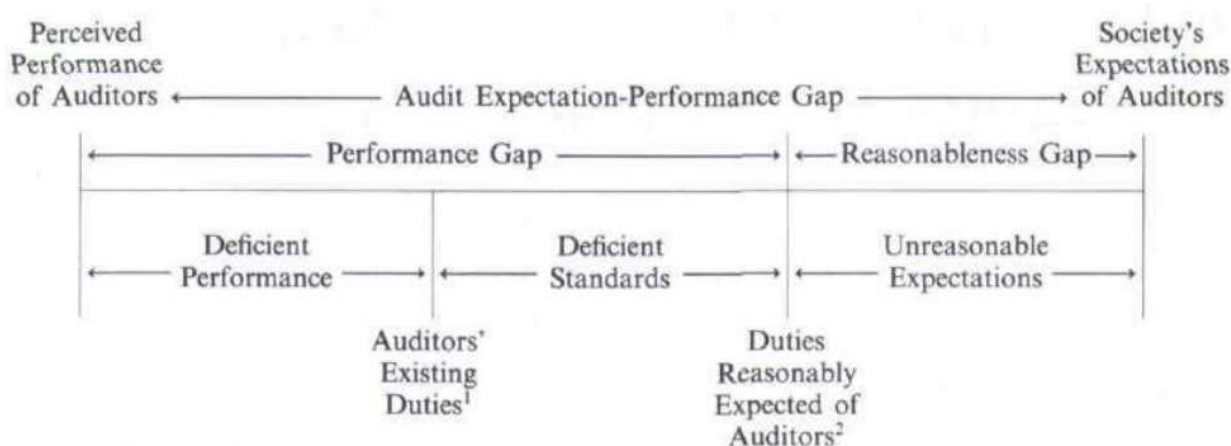
¹¹⁵ Tillidsforholdet og forventningskløften mellem brugeren af revisionsydelsen og den statsautoriserede revisor, 1990, Bent Warming-Rasmussen, side 152

¹¹⁶ An Empirical Study of the Audit Expectation-Performance Gap, Porter, 1993, Accounting and Business Research, Porter, 1993, 24(93), pp. 49-68

at revisoren udfører i forbindelse med revisionen og hvilket arbejde der realistisk kan forventes at revisor udfører, hvilket blev kaldt "the reasonableness gap" eller rimelighedskløften¹¹⁷. Rimelighedskløften anses for at være sammenlignelig med forventningskløften.

Den anden del er den kløft der opstår mellem hvad omverdenen forventer af revisor, og hvilket arbejde det forventes at revisorer udfører, også kaldet "the performance gap" eller præstationskløften¹¹⁸. Den kløft kunne ifølge Brenda Porter inddeles i to underpunkter nemlig den kløft der eksisterer mellem de "pligter" som rimeligvis kan forventes at revisor udfører og de pligter som er defineret via lovgivning og best practice, og den kløft der findes mellem det arbejde som revisor forventes at udføre og det der forventes af omverdenen. Denne kløft anses for at være sammenlignelig med forståelseskløften og kan defineres som den forskel der findes mellem den forventede standard af det arbejde revisor udfører og den forventning regnskabslæser har til udførslen.

Brenda Porters arbejde vedr. forståelses- og forventningskløften har ført til nedenstående model i figur 6¹¹⁹.

Figur 6. Fra Porter (1993), An Empirical study of the Audit Expectation-Performance Gap, Accounting and Business Research, 24(93), 49-68

Som man kan se af figur 6, opstår forventningskløften mellem hvad revisor leverer og hvad samfundet forventer at revisor leverer.

¹¹⁷ An Empirical study of the Audit Expectation-Performance Gap, Accounting and Business Research, Porter (1993), 24(93), 49-68

¹¹⁸ An Empirical study of the Audit Expectation-Performance Gap, Accounting and Business Research, Porter (1993), 24(93), 49-68

¹¹⁹ An Empirical Study of the Audit Expectation-Performance Gap, Porter, 1993, Accounting and Business Research, Porter (1993), Vol. 24, no. 93, pp. 49-68

Figur 6 viser hvordan forventningskløften består af to dele, en præstationskløft og en rimelighedskløft. Præstationskløften kan igen opdeles i mangelfuld udførsel og mangelfulde standarder. Præstationskløften opstår hvis revisor ikke udfører revisionen i henhold til gældende krav og lovgivning. Hvis standarden ikke udfylder de krav som regnskabslæser har til den udførte revision, vil standarderne være mangelfulde og der vil dermed opstå en præstationskløft.

Rimelighedskløften opstår ved forskellen mellem det arbejde der forventes at revisoren udfører i forbindelse med revisionen og hvad der rimeligvis kan forventes at revisor udfører.

Brenda Porter så i sin undersøgelse, at 66 % af kløften kunne henføres til forståelseskløften mens 34% kunne henføres til forventningskløften. Dette indikerer, at forståelseskløften er større end forventningskløften¹²⁰.

Så ifølge Brenda Porters model består forståelses- og forventningskløften af flere del-elementer, hvilket betyder at det vil være nemmere at lukke kløften mellem regnskabslæser og revisor når man først har identificeret hvilket delelement problemet tilhører.

Anders Lund og Bent Warming-Rasmussen udgav i 2015 en artikel om forståelseskløften i forbindelse med fortsat drift¹²¹. Forfatterne undersøgte om der var en forståelseskløft mellem revisorer og bankfolk i forbindelse med revisionserklæringer på virksomheder med fortsat drift-problemer. De så i undersøgelsen at bankfolkene ikke havde en forståelse af forskellen mellem en supplerende oplysning og et forbehold i forbindelse med problemer med fortsat drift og at der dermed fandtes en forståelseskløft i forbindelse med revisors erklæring og bemærkninger om fortsat drift¹²².

4.1.3 Delkonklusion

Der eksisterer en kløft mellem regnskabslæser, revisor og lovgivning, hver gang der udføres en revisionsopgave. Denne kløft kan opdeles i en forståelseskløft og en forventningskløft. Disse kløfter kan opstå ved, at regnskabslæser har urealistiske forventninger til hvad indholdet i

¹²⁰ An Empirical Study of the Audit Expectation-Performance Gap, Porter, 1993, Accounting and Business Research, Vol. 24, no. 93, pp. 49-68

¹²¹ Eksisterer der en forståelseskløft vedrørende going concern?. Lund og Warming-Rasmussen, Revision & Regnskab, 2015, nr 10, side 62-71

¹²² Eksisterer der en forståelseskløft vedrørende going concern?. Lund og Warming-Rasmussen, Revision & Regnskab, 2015, nr 10, side 62-71

revisionspåtegningen reelt betyder. Kløfterne kan også opstå ved at revisor enten ikke opfylder de krav, der er i forbindelse med en revision eller at de gældende standarder ikke er gode nok.

Undersøgelser har vist, at selv erfarne regnskabslæsere har svært ved at forstå hensigten med revisors erklæring i forbindelse, med både den almindelige revisionspåtegning men også i forbindelse med problemer vedrørende fortsat drift¹²³. Dette tyder på, at det kommer til at kræve betydelig efteruddannelse af regnskabslæserne og mere information fra revisorerne brancheforeninger for at mindske forståelses- og forventningskløften. Spørgsmålet er så om implementeringen af de nye ISAer kan løfte denne opgave og mindske forventnings- og forståelseskløften mellem regnskabsbruger og revisor.

¹²³ Eksisterer der en forståelseskluft vedrørende going concern?. Lund og Warming-Rasmussen, Revision & Regnskab, 2015, nr 10, side 62-71

5 ANALYSE

I dette afsnit vil jeg gennemgå min analyse af effekten af implementeringen af ISA 570 (Ajournført) og ISA 700 (Ajournført). Min analyse vil være delt op i tre underpunkter:

- Afsnittet om revisors ansvar
- Fortsat drift
- Årsregnskaber fra England

Første afsnit vil bestå af en gennemgang af afsnittet vedrørende revisors ansvar, da jeg vil sammenligne det nuværende afsnit med det afsnit der skal medtages for erklæringer på regnskaber med regnskabsafslutning efter den 15. december 2016. Dernæst vil jeg undersøge holdningen til ændringerne i afsnittet om revisors ansvar hos respondenterne der har besvaret spørgsmålene i IAASB's Exposure Draft. Jeg vil også undersøge hvilken holdning respondenterne har til placeringen af dette afsnit. Jeg har valgt at opdele respondenterne i seks forskellige grupper, som er baseret på respondenternes erhvervsmæssige tilhørsforhold. Disse grupper vil blive beskrevet nærmere i afsnit 5.1.2.

Jeg har valgt at gennemgå alle høringsvarerne fra ETD med fokus på bemærkningerne vedrørende fortsat drift for at undersøge på respondenternes holdning til de foreslåede ændringer. I denne analyse har jeg fastholdt opdelingen i grupperne, som beskrevet i afsnit 5.1.2 for at se om der er forskel i respondenternes holdning til ændringerne i fortsat drift afhængig af gruppernes erhvervsmæssige tilhørsforhold.

Afslutningsvis vil jeg gennemgå udvalgte engelske regnskaber, hvor der har været fokus på fortsat drift i revisionspåtegningen. Jeg har valgt regnskaber fra virksomheder fra FTSE, da der her har været anvendt en revisionspåtegning der minder meget om ISA 700 (ajournført) siden 2013. Jeg vil her undersøge om der er kommet mere information til regnskabslæser vedrørende fortsat drift i revisionspåtegningen, efter de har anvendt en erklæring, der minder meget om den erklæring der skal anvendes i Danmark fra næste år. Jeg vil også se på placeringen af afsnittet vedrørende revisors ansvar i de engelske regnskaber og sammenholde dette med de foreslåede ændringer i ISA 700 (ajournført)¹²⁴.

¹²⁴ ISA 700 (ajournført), afsnit 40

Min analyse vil lede frem til min konklusion, om hvorvidt implementeringen af de reviderede ISAer vil mindske forventnings- og forståelseskølften mellem regnskabslæser og revisor.

5.1 Sammenligning af beskrivelsen af revisors ansvar mellem ISA 700 og ISA 700 (ajourført)

En af årsagerne til at IAASB besluttede at ændre ISA 700, var blandt andet at for at give regnskabslæser mere information om revisors arbejde i forbindelse med revisionen af årsregnskabet og dermed mindske forventnings- og forståelseskølften. IAASB skrev i ED at et af formålene var:” Enhanced communicative value of the auditor’s report, providing more transparency about the audit that was performed”¹²⁵. IAASB har derfor haft fokus på at revisor via påtegningen skal komme med mere information om selve revisionen end det er tilfældet i dag. Jeg har derfor valgt at sammenligne afsnittet vedrørende revisors ansvar som det er påkrævet i dag og det nye afsnit som træder i kraft fra den 15. december 2016 for at undersøge om der kommer mere information til regnskabslæser i den nye påtegning. Jeg vil først se på de nye afsnit, der kommer med i den nye revisionspåtegning og gennemgå om disse afsnit vil give regnskabslæser mere relevant information. Efter gennemgangen vil jeg gennemgå respondenternes holdning til det nye afsnit vedrørende revisors ansvar for at undersøge, hvad deres holdning er til det nye afsnit og placering.

Nedenfor i figur 7 har jeg vist det nuværende afsnit vedrørende revisors ansvar til venstre¹²⁶ og til højre har jeg vist det nye afsnit fra ISA 700 (ajourført), som er gældende for regnskaber der afsluttes efter den 15. december 2016¹²⁷.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet, nuværende ISA 700	Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet, ISA 700 (ajourført)
Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om dette regnskab på grundlag af vores revision. Vi	Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig

¹²⁵ Exposure Draft: Reporting on Audited Financial Statements: Proposed New and Revised International Standards on Auditing, IAASB, 2013, side 7

¹²⁶ ISA 700

¹²⁷ REVU’s udtalelse om ISA 700

har udført vores revision i overensstemmelse med Internationale Standarder om Revision. Disse standarder kræver, at vi overholder etiske krav samt planlægger og udfører revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, om regnskabet er uden væsentlig fejlinformation. En revision omfatter udførelse af handlinger for at opnå revisionsbevis for beløbene og oplysningerne i regnskabet. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risiciene for væsentlig fejlinformation i regnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Ved disse risikovurderinger overvejer revisor intern kontrol, der er relevant for virksomhedens udarbejdelse af et regnskab, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med et formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. En revision omfatter endvidere en vurdering af, om den regnskabspraksis, som ledelsen har anvendt, er passende, og om de regnskabsmæssige skøn ledelsen har udøvet, samt en vurdering af den samlede præsentation af regnskabet. Det er vores opfattelse, at regnskabet for ABC selskab for regnskabsåret 20x1 i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med XYZ-loven i jurisdiktion X.	fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som brugerne træffer på grundlag af årsregnskabet. Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover: • Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandling som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage
---	---

	væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, i det besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol. • Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol. • Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet er rimelige. • Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på
--	--

	oplysningerne herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at selskabet ikke længere kan fortsætte driften. • Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf. Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.
--	--

Figur 7. Afsnittet vedrørende revisors ansvar. Beskrivelsen til venstre er taget fra ISA 700 og beskrivelsen til højre er taget fra REVU's udtalelse vedrørende ISA 700.

Når de to afsnit med beskrivelsen af revisors ansvar sammenlignes, kan jeg se at det nye afsnit er dobbelt så lang som det afsnit der kan findes i revisionspåtegningen i dag. Mens det nuværende afsnit fylder ca. en halv side, mens det nye afsnit fylder mere end en side, og regnskabslæser får derfor betydelig mere information end tidligere. Jeg vil nu gennemgå de nye punkter der er medtaget i

afsnittet om revisors ansvar for at undersøge om den nye information også giver regnskabslæser mere information eller om der ikke kommer mere relevant information sammenlignet med den gamle beskrivelse af revisors ansvar.

Når de to beskrivelser sammenlignes, kan jeg se at de begge indeholder afsnit med samme type information, men at de enkelte afsnit er udvidet betydeligt i den nye beskrivelse af revisors ansvar.

Det første afsnit i begge beskrivelser fortæller at formålet med revisionen er at afgive en revisionspåtegning med en konklusion og at sikre at regnskabet er uden væsentlig fejlinformation. I den nye beskrivelse af revisors ansvar medtages desuden en beskrivelse af hvad høj grad af sikkerhed er, men at revisionen ikke er en garanti for at alle fejl er fundet og rettet, men at væsentlige fejl er fundet og rettede. Det nye afsnit indeholder desuden en beskrivelse af hvad det vil sige at en fejl er væsentlig¹²⁸.

Dernæst kommer der et afsnit i beskrivelsen, der omfatter de handlinger, som revisor udfører i forbindelse med en revision. Der er stadig en beskrivelse af, at revisor skal vurdere risikoen for væsentlig fejlinformation i regnskabet, men der er medtaget en beskrivelse af hvordan revisor skal reagere på risikovurderingen. Revisor skal udføre handlinger for at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, der kan sikre at regnskabet er uden væsentlig fejlinformation. Der er kommet flere eksempler på hvilke typer af besvigelser eller fejl der kan være i et regnskab i det nye afsnit, og at det kan være sværere at opdage besvigelser end fejl¹²⁹.

I den nye revisionspåtegning er der medtaget et afsnit, der beskriver revisors ansvar vedrørende fortsat drift. Det er ligeledes beskrevet i dette afsnit at revisor enten skal gøre opmærksom på om der er en væsentlig usikkerhed i sin revisionspåtegning. Hvis der er betydelig tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften skal revisor modificere sin påtegning¹³⁰. Som noget helt nyt er det nu medtaget en beskrivelse af hvilken periode revisor baserer sin konklusion på og at fremtidige begivenheder kan gøre at virksomheden ikke kan fortsætte driften.

I den nye beskrivelse er der desuden medtaget en beskrivelse af at revisor også tager stilling til præsentationen, strukturen og indholdet af årsregnskabet, hvilket også er nyt i forhold til den beskrivelse der findes i ISA 700¹³¹.

¹²⁸ Se figur 7, beskrivelsen til højre, 1. afsnit

¹²⁹ Se figur 7, beskrivelsen til højre, 2. afsnit, 1. punkt

¹³⁰ Se figur 7, beskrivelsen til højre, 2. afsnit, 4. punkt

¹³¹ Se figur 7, beskrivelsen til højre, 2. afsnit, 5. punkt

Allersidst i den nye beskrivelse af revisors ansvar findes et afsnit der beskriver hvordan og om hvad revisor kommunikerer med den øverste ledelse. Dette afsnit findes ikke i det nuværende afsnit om revisors ansvar¹³². Regnskabslæser får derfor oplyst hvilke informationer revisor skal videregive til virksomhedens øverste ledelse i den nye beskrivelse af revisors ansvar i forbindelse med en revision.

Når jeg sammenligner den nuværende beskrivelse af revisors ansvar med den nye beskrivelse, kan jeg se at regnskabslæser vil modtage mere relevant information fra revisor efter implementeringen af ISA 700 (ajourført). Regnskabslæser får blandt andet mere information om de overvejelser revisor skal foretage i forbindelse med en revision. Derudover er det væsentligt at regnskabslæser nu får oplyst at en revision aldrig er en garanti for at alle fejl er rettet, men et udtryk for at regnskabet er uden væsentlige fejl.

Men den øgede informationsmængde vil også medføre at regnskabslæser skal læse og forholde sig til dobbelt så meget tekst som før. Derudover mangler der stadig beskrivelser af nogle af de væsentlige vurderinger og overvejelser, som revisor foretager i forbindelse med en revision som for eksempel væsentlighedsniveauet for revisionen. Så selvom regnskabslæser får mere information, vil det stadig kræves at regnskabslæser indhenter yderligere information for at forstå revisionen til bunds.

5.1.2 Høringssvar vedrørende beskrivelse af revisors ansvar, spørgsmål 13

IAASB udsendte i 2013 et Exposure draft hvor de præsenterede de nye ISAer, og udbad sig svar om respondenternes holdninger til ændringerne i de nye ISAer. IAASB modtog 139 høringssvar, hvoraf 3 var fra Danmark¹³³. IAASB stillede 14 spørgsmål, heraf var der otte spørgsmål vedrørende Centrale forhold ved revisionen, to spørgsmål vedrørende fortsat drift og fire spørgsmål vedrørende ISA 700 (ajourført)¹³⁴. Svarene kom fra interesseorganisationer, private virksomheder, universiteter, banker, revisionsfirmaer, offentlige organisationer osv. fra hele verden¹³⁵, så IAASB fik respons fra en bred skare af interessenter. Jeg har valgt kun at fokusere på svaret på spørgsmål 13 i dette afsnit, der vedrørte beskrivelsen af revisors ansvar for at undersøge respondenternes besvarelse af dette spørgsmål. Jeg ville undersøge om respondenterne var positive eller negative i forhold til at afsnittet

¹³² Se figur 7, beskrivelsen til højre, sidste afsnit

¹³³ <http://www.ifac.org/publications-resources/reporting-audited-financial-statements-proposed-new-and-revised-international>

¹³⁴ Se spørgsmål i Bilag 3

¹³⁵ Se fuld liste i Bilag 4

vedrørende revisors ansvar ville blive meget længere og indeholder mere information og om det kunne flyttes til et bilag eller en webside¹³⁶.

Jeg har opdelt de 139 respondenter i seks forskellige grupper for at kunne undersøge om der er forskelle i respondenternes svar afhængig af om de kom fra en virksomhed, interesseorganisation, revisor osv. Respondenterne er opdelt i følgende grupper baseret på deres erhvervmæssige tilhørsforhold:

1. Virksomheder, investeringsforeninger, banker (9%)
2. Revisorer og revisionsvirksomheder (15%)
3. Rigsrevisorer (Auditor general) (7%)
4. Universiteter (7%)
5. Respondenter involveret i standarder (11 %)
6. Diverse interesseorganisationer (51 %)

Procenttallet angiver andelen af gruppen i forhold til det samlede antal svar. Den samlede liste kan ses i bilag 4. Gruppen interesseorganisationer består af diverse foreninger som for eksempel FSR – Danske revisorer og Dansk Aktionærforening.

IAASB var interesseret i respondenternes holdning til om ændringerne i beskrivelsen af revisors ansvar var hensigtsmæssige¹³⁷. Ud af de 139 respondenter har 91 respondenter besvaret spørgsmål 13 vedrørende bemærkningerne i afsnittet om revisors ansvar og udførte arbejde i forbindelse med revisionen og 75 respondenter vedrørende placeringen af afsnittet vedrørende revisors ansvar.

Tabel 1 viser resultaterne for hvorvidt respondenterne var positive eller negative overfor at der fremadrettet vil være en mere detaljeret beskrivelse af revisors ansvar og en beskrivelse af hvilke handlinger revisor udfører i forbindelse med en revision.

¹³⁶ IAASB's Exposure Draft, side 36

¹³⁷ IAASB's Exposure Draft, side 38

GRUPPE	Positive respondenter vedr. spørgsmål 13, afsnittet vedrørende revisors ansvar	Negative respondenter vedr. spørgsmål 13, afsnittet vedrørende revisors ansvar
1. Virksomheder/ Investeringsforeninger/ Banker	100 %	0 %
2. Revisorer og revisionsvirksomheder	93 %	7 %
3. Rigsrevisorer	100 %	0 %
4. Universiteter	100 %	0 %
5. Standardgivere	80 %	20 %
6. Interesse- Organisationer	96 %	4 %

Tabel 1. Respondenternes holdning til ændringerne foreslået i ISA 700 (ajourført) vedrørende revisors ansvar.

Som det kan ses af ovenstående tabel 1, var alle respondenter i undersøgelsen generelt positive overfor, at der kommer mere information vedrørende revisors ansvar og det udførte arbejde i afsnittet vedrørende revisors ansvar. Jeg har gennemgået svarerne fra respondenterne, der har uddybet deres positive eller negative svar til spørgsmål 13 for at undersøge, hvorfor de enten syntes godt eller dårligt om forslaget. Da alle respondenterne var positive overfor ændringerne i afsnittet vedrørende revisors ansvar, har jeg valgt at behandle svarerne samlet, da det ikke ville give mening at adskille grupperne.

Nogle af de positive respondenter mente, at udvidelsen af afsnittet om revisors ansvar ville give klarhed samt vigtig og værdifuld information til regnskabslæser¹³⁸. Der var også respondenter, der mente at det nye afsnit ville øge brugbarheden af påtegningen og øge nytteværdien og robustheden af revisionen, da regnskabslæser får mere information fra revisor end tidligere om revisionens art og omfang¹³⁹.

¹³⁸ Respondent 16, 38 og 72

¹³⁹ Respondent 7, 95, 124 og 130

En del respondenter mente at det nye afsnit vedrørende revisors ansvar var en betydelig forbedring i forhold til det nuværende afsnit¹⁴⁰, og at det nye afsnit ville øge gennemsigtigheden af revisors rolle i forbindelse med en revision¹⁴¹.

En anden holdning var, at inklusionen af flere detaljer og den øgede gennemsigtighed fremadrettet ville mindske forståelses- og forventningskløften¹⁴².

Der var også en respondent, der mente at ændringerne ville betyde at regnskabslæser fremadrettet får en bedre forståelse af revisors ansvar, og at ændringerne vil medføre at regnskabslæser bedre kan forstå revisionsprocessen og de iboende begrænsninger, der findes i forbindelse med en revision, herunder hvad høj grad af sikkerhed betyder i forbindelse med en revision af et regnskab¹⁴³. Der var også respondenter der anførte at den forbedrede beskrivelse, der giver en bedre forklaring af revisors ansvar og forventningerne revisor i forbindelse med en revision, fremadrettet vil mindske forståelses- og forventningskløften¹⁴⁴.

To respondenter mente at anvendelse af et standardiseret sprog i afsnittet om revisors ansvar ville give konsistens og dette ville medføre mere gennemsigtighed og en mindskelse af forståelses- og forventningskløften¹⁴⁵.

De positive respondenter havde dog også bekymringer ved ændringerne. De mente blandt andet at ændringerne var standard-materiale, der alligevel aldrig kunne beskrive revisors arbejdshandlinger i forbindelse med revisors arbejde og at det derfor ville være bedre at have et link i påtegningen til en udførlig beskrivelse¹⁴⁶.

En anden respondent fra gruppen af interesseorganisationer mente at det nye afsnit vedrørende revisors ansvar generelt var forbedret, men tilgængeligheden ikke ville blive forøget for de regnskabslæsere, der ikke er inden for revisionsbranchen. Denne respondent foreslog at det ville være bedre, hvis der kom mere plads til en grundig beskrivelse af revisors ansvar i forbindelse med en revision, således at alle regnskabslæsere kunne forstå dette. Respondenten mente dog ikke at det ville være passende at medtage dette i revisors erklæring, da denne allerede er lang nok som den er¹⁴⁷.

¹⁴⁰ Respondent 70, 74, 75, 91, 116, 117 og 139

¹⁴¹ Respondent 33, 102 og 113

¹⁴² Respondent 51 og 100

¹⁴³ Respondent 82 og 128

¹⁴⁴ Respondent 29 og 80

¹⁴⁵ Respondent 86 og 103

¹⁴⁶ Respondent 35, 50 og 115

¹⁴⁷ Respondent 36

De få negative respondenter støttede generelt ønsket om at give regnskabslæser mere information om revisors ansvar i forbindelse med revisionen. Respondenterne mente dog at beskrivelsen af revisors ansvar i påtegningen var for lang og indeholdt en standardiseret forklaring, hvilket var det modsatte af hvad regnskabslæser gerne ville have fra revisor og at der derfor ikke var mere værdi i den nye erklæring sammenlignet med den nuværende beskrivelse i påtegningen¹⁴⁸.

5.1.3 Høringssvar vedrørende placering af revisors ansvar, spørgsmål 13

Et af forslagene fra IAASB var desuden at en del af afsnittet vedrørende revisors ansvar kan flyttes fra revisors erklæring til enten et bilag eller placeret på et website hos en lovgiver i det enkelte land¹⁴⁹. Rationalet bag dette forslag var at revisors erklæring dermed ville blive kortere og dermed mere læsevenlig. Respondenterne blev også spurgt om deres holdning til dette og her var holdningen mere delt, som det kan ses i nedenstående tabel 2.

GRUPPE	Positive respondenter vedr. spørgsmål 13, placering af afsnittet vedrørende revisors ansvar	Negative respondenter vedr. spørgsmål 13, placering af afsnittet vedrørende revisors ansvar
1. Virksomheder/ Investeringsforeninger/ Banker	100 %	0 %
2. Revisorer og revisionsvirksomheder	60 %	40 %
3. Rigsrevisorer	70 %	30 %
4. Universiteter	100 %	0 %
5. Standardgivere	25 %	75 %
6. Interesse- Organisationer	57 %	43 %

Tabel 2. Tabellen viser fordelingen på henholdsvis positive og negative svar vedrørende muligheden for at flytte en del af beskrivelsen af revisors ansvar fra revisionspåtegningen til enten et bilag eller et website.

¹⁴⁸ Respondent 42, 50 og 71

¹⁴⁹ ISA 700 (ajourført), afsnit 41

Det ses af ovenstående tabel 2, at gruppe 5 var overvejende negative overfor muligheden for at flytte beskrivelsen af revisors ansvar ud af påtegningen, mens to grupper, nemlig gruppe 1 og 4, var meget positive overfor dette. Gruppe 2, 3 og 6 var mere delt i deres holdning til denne mulighed. Jeg vil i nedenstående afsnit gennemgå kommentarerne fra respondenterne der har uddybet deres svar til spørgsmål 13.

I gruppe 1 og gruppe 4 var alle respondenter, der besvarede spørgsmålet om placeringen, positive vedrørende muligheden for at flytte afsnittet til enten et bilag eller et website. Der var desværre ingen af respondenterne, der begrundede deres holdning.

Gruppe 5 er overvejende negative overfor forslaget, da kun 25 % af respondenterne, der har besvaret dette spørgsmål syntes at det var en god ide at flytte en del af beskrivelsen af revisors ansvar til enten et bilag eller et website.

De negative respondenter i denne gruppe mente ikke, at regnskabslæser ville læse beskrivelsen af revisors ansvar i forbindelse med revisionen, hvis dele af dette afsnit blev flyttet til enten et bilag eller et website og at forståelses- og forventningskløften, derfor ville blive forøget hvis en flytning var en mulighed¹⁵⁰. De mente også at denne mulighed ville betyde, at der ville komme uoverensstemmelser i beskrivelsen af revisors ansvar og at beskrivelsen skulle blive i påtegningen for at sikre regnskabs helhed¹⁵¹.

Gruppe 2, 3 og 6 var mere delt i deres holdning til spørgsmålet vedrørende placeringen af en del af beskrivelsen af revisors ansvar.

I gruppe 2 mente de negative respondenter at afsnittet ikke kunne flyttes ud af påtegningen, da helheden af revisionspåtegningen derfor ville forsvinde. De mente også at en flytning ville mindske vigtigheden af påtegningen og at der i dette afsnit bliver kommunikeret fundamentale principper, som ikke kan flyttes til et bilag eller website¹⁵². Respondenterne mente endvidere at læser ikke skal finde information om årsregnskabet udenfor årsregnskabet, og at årsregnskabet skal være selvforklarende, hvilket det ikke ville være, hvis afsnittet flyttes uden for påtegningen¹⁵³.

¹⁵⁰ Respondent 100 og 125

¹⁵¹ Respondent 106 og 114

¹⁵² Respondent 50, 72 og 73

¹⁵³ Respondent 102 og 110

De positive respondenter i gruppe 2 mente at det ville være en god ide at flytte en del af beskrivelsen af revisors ansvar, da dette fungerer i Storbritannien¹⁵⁴ og en anden positiv respondent i denne gruppe mente at revisor kunne udvide sin forklaring ved at flytte dette afsnit til enten et bilag eller et website og dermed give regnskabslæser mere information¹⁵⁵.

De positive respondenter i gruppe 3 anførte også at det fungerer i Storbritannien, hvor der er mulighed for at flytte beskrivelsen af revisors ansvar til et website vedligeholdt af Financial Reporting Council (FRC)¹⁵⁶, men at der altid skulle være en ”basis-beskrivelse” i årsregnskabet¹⁵⁷.

De negative respondenter i denne gruppe mente ikke, at afsnittet vedrørende revisors ansvar ville blive læst, hvis det blev flyttet udenfor revisors påtegning, og at regnskabslæser derfor ikke ville kunne forstå hvad revisors ansvar er i forbindelse med revision af et regnskab¹⁵⁸.

Respondenterne i gruppe 6 var delt over i næsten lige store grupper i forbindelse med spørgsmålet om placeringen af afsnittet om revisors ansvar.

De positive respondenter i denne gruppe begrundede deres holdning med, at en flytning af dele af beskrivelsen ville øge læsbarheden og fleksibiliteten af årsregnskabet, og at revisor kunne komme med en mere uddybende forklaring af ansvaret når afsnittet blev flyttet ud af påtegningen. En enkelt respondent i denne gruppe mente også at det ville øge fokus på de vigtige ting i regnskabet, hvis en del af beskrivelsen blev flyttet til enten et bilag eller et website¹⁵⁹.

Når jeg undersøgte grunden til at respondenterne i denne gruppe ikke mente at beskrivelsen kunne flyttes, var et argument at regnskabslæser ikke vil følge et link og derfor ikke vil få information om revisors ansvar. Derfor ville forståelses- og forventningskløften blive forøget, da regnskabslæser ikke ville den nødvendige viden om årsagen eller forstå den kontekst årsregnskabet er aflagt efter¹⁶⁰. Andre mente, at beskrivelsen af revisors ansvar fungerer som introduktion og derfor ikke kan flyttes fra årsregnskabet¹⁶¹. Ydermere var der respondenter i denne gruppe som anførte, at da beskrivelsen af

¹⁵⁴ Respondent 25 og 35

¹⁵⁵ Respondent 115

¹⁵⁶ Se eksempel på dette i bilag 7

¹⁵⁷ Respondent 15 og 23

¹⁵⁸ Respondent 59 og 122

¹⁵⁹ Respondent 16, 36, 46, 82 og 121

¹⁶⁰ Respondent 1, 27, 29, 33, 56, 66, 113, 116, 126, 130 og 139

¹⁶¹ Respondent 14

revisors ansvar var vigtig, skulle afsnittet medtages i påtegningen og at hvis dette afsnit fjernes ville det virke som om beskrivelsen ikke hørte med til årsregnskabet¹⁶².

5.1.4 Delkonklusion

Beskrivelsen af revisors ansvar bliver betydelig længere i den nye påtegning. Medtagelsen af mere information og en bedre beskrivelse af hvilke arbejdshandlinger revisor udfører i forbindelse med revisionen, vil give regnskabslæser mere viden og vil derfor betyde en mindskelse af forståelses- og forventningskløften. Den information der er medtaget i den nye beskrivelse af revisors ansvar vil give regnskabslæser mere viden om hvilke arbejdshandlinger revisor udfører i forbindelse med en revision.

Respondenterne mente generelt ændringerne var en klar forbedring i forhold til den nuværende påtegning, hvilket ville komme til at mindske forståelses- og forventningskløften. Men respondenterne udtrykte også bekymring for at ændringerne bare ville tilføre mere standardmateriale, der ikke vil øge tilgængeligheden for regnskabslæser.

Jeg mener at med det nye afsnit er, at dette afsnit vil komme til at indeholde en standardbeskrivelse, som vil ligne den beskrivelse der kan findes i REVUs udtalelse om ISA 700. Afsnittet vil derfor ikke blive tilrettet den enkelte virksomhed og den revision, der er foretaget af årsregnskabet, hvilket ville give regnskabslæser endnu mere information om det pågældende regnskab og dermed en yderligere mindskelse af forståelses- og forventningskløften.

Jeg mener blandt andet at en beskrivelse af hvad væsentlighedsniveauet er og hvilken indflydelse det har på revisionen, ville være med at mindske forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabsbruger. Det er min opfattelse at forståelses- og forventningskløften vil blive større efter implementeringen af det nye afsnit vedrørende revisors ansvar, da regnskabslæser kommer til at stå med flere spørgsmål om revisors arbejdshandlinger efter den 15. december 2016, end de gør nu med den nuværende beskrivelse af revisors ansvar.

IAASB havde også foreslået at en del af afsnittet vedrørende revisors ansvar kunne flyttes enten til et bilag eller til et website. Dette er ikke en mulighed i Danmark, hvor det i henhold til Erklæringsbekendtgørelsen ikke er muligt at flytte afsnittet ud af påtegningen. Jeg mener, at en flytning af dele af beskrivelsen af revisors ansvar vil øge forståelses- og forventningskløften, da

¹⁶² Respondent 17 og 117

regnskabslæser skal finde information, der vedrører revisionen uden for årsregnskabet. Jeg forventer at det er de færreste regnskabslæsere, der vil bruge tiden på at finde denne information og læse den, hvis den ikke kan findes i årsregnskabet. Jeg tror desuden at muligheden for at placere dele af beskrivelsen udenfor påtegningen vil gøre at revisor kunne blive fristet til at gøre beskrivelsen endnu længere, end den kommer til at blive når ISA 700 (ajourført) er implementeret. Dette vil betyde at de regnskabslæsere, der vil bruge tid på at finde beskrivelsen på et website, skal tage stilling til meget mere information end i dag, hvilket ikke vil mindske forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabslæser.

5.2 Høringssvar vedrørende fortsat drift

Respondenterne blev også bedt om deres holdning til ændringerne, der vedrørte fortsat drift. IAASB stillede to spørgsmål (spørgsmål 9 og 10) vedrørende ISA 570 (ajourført)¹⁶³, som respondenterne kunne besvare. Spørgsmål 9 omhandlede den nye tekst der skulle medtages i revisionspåtegningen om at ledelsen anvender forudsætningen om fortsat drift korrekt¹⁶⁴. Derudover skulle respondenterne også tage stilling den nye note vedrørende fortsat drift, som revisor fremadrettet skal medtage, hvis der er væsentlige usikkerheder vedrørende fortsat drift. Spørgsmål 10 vedrørte respondenternes syn på, om en beskrivelse af at hverken revisor eller ledelse kan sikre, at virksomheden kan fortsætte driften uanset om der er medtaget en bemærkning vedrørende fortsat drift eller ej. Ud af de 139 svar, som IAASB modtog, havde 122 af respondenterne besvaret spørgsmål 9 og 10 vedrørende fortsat drift.

Alle respondenter udtrykte anerkendelse for, at IAASB forsøger at mindske forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabslæser med introduktionen af de, nye reviderede ISAer. Respondenterne var generelt positive overfor at der i revisionspåtegningen fremadrettet vil komme mere relevant information vedrørende fortsat drift, men der var delte meninger blandt respondenterne om hvorvidt formålet var opnået med de nye ISAer.

Jeg har gennemlæst de 122 høringssvar og analyseret hvor mange af respondenterne, der enten var positive eller negative overfor de ændringer IAASB har foreslået vedrørende fortsat drift¹⁶⁵.

¹⁶³ Exposure draft side 33

¹⁶⁴ Spørgsmålene fra IAASB kan ses i bilag 3

¹⁶⁵ Se oversigt over hvilke respondenter der har besvaret spørgsmålene vedrørende fortsat drift i bilag 5.

Resultatet kan ses i nedenstående tabel 3:

GRUPPE	Positive spørgsmål 9	Negative spørgsmål 9	Positive spørgsmål 10	Negative spørgsmål 10
1. Virksomheder/ Investeringsforeninger/ Banker	44 %	56 %	22 %	78 %
2. Revisorer og revisionsvirksomheder	50 %	50 %	37 %	63 %
3. Rigsrevisorer	10 %	90 %	30 %	70 %
4. Universiteter	80 %	20 %	60 %	40 %
5. Standardgivere	50 %	50 %	21 %	79 %
6. Interesse- Organisationer	45 %	55 %	44 %	56 %

Tabel 3. Respondenternes holdning til spørgsmål 9 og 10 fra IAASB's Exposure Draft.

5.2.1 Høringssvar vedrørende spørgsmål 9

Som det ses af ovenstående tabel, var respondenterne meget delt i deres holdning til spørgsmål 9. Den eneste gruppe, der var positive over for spørgsmål 9, var respondenterne der var tilknyttet universiteterne. Holdningen fra denne gruppe var at selv om information om fortsat drift bør komme fra ledelsen, vil det ikke gøre noget at revisor også udtaler sig om fortsat drift i sin påtegning¹⁶⁶. En enkelt respondent i denne gruppe var ikke positiv overfor ændringerne, da respondenterne ikke mente at der kommer mere brugbar information til regnskabslæser med ændringerne¹⁶⁷.

Holdningen til spørgsmål 9 var delt i gruppe 1, 2, 5 og 6, da ca. halvdelen af respondenterne i disse grupper var positive overfor ændringerne, mens den anden halvdel var negative overfor ændringerne.

¹⁶⁶ Respondent 77 og 101

¹⁶⁷ Respondent 25

Når man undersøger den del af respondenterne, der var positive overfor ændringerne i gruppe 1, mente de at omtalen om fortsat drift i revisors erklæring ville berolige regnskabslæserne og udtrykke ansvarlighed¹⁶⁸.

Den del af gruppe 1, der var negative overfor ændringerne i revisionspåtegningen vedrørende fortsat drift, havde alle samme anke. Anken gik på at hvis et årsregnskab er aflagt efter fortsat drift-princippet og revisor er enig med ledelsen om dette, ligger det implicit i regnskabet at der ikke er problemet med fortsat drift. Derfor vil de foreslåede ændringer ikke give mere information til regnskabslæser¹⁶⁹.

Der var dog flere respondenter i gruppe 1, der mente at den del af erklæringen, der udtaler sig om ledelsens udarbejdelse af regnskabet under fortsat drift-antagelsen, skulle flyttes til noterne i stedet for at denne bemærkning står i revisionspåtegningen. Ved at flytte udtalelsen om ledelsens anvendelse af fortsat drift-princippet, bliver det ledelsen der udtaler sig om aflæggelse af regnskabet, da det ikke er revisor, aflægger regnskabet men virksomhedens ledelse¹⁷⁰.

Gruppe 2 består af revisorer og revisionsvirksomheder og denne gruppe er delt i deres holdning til spørgsmål 9. Flere af de positive respondenter i denne gruppe mente at, der kommer mere information til regnskabslæser med implementeringen af ISA 700 (ajourført) og 570 (ajourført), hvilket vil minimere forståelses- og forventningskløften¹⁷¹. En af de positive respondenter i denne gruppe mente at selv om der var risiko for at bemærkningerne i revisionspåtegningen kunne misforstås af regnskabslæser, var fordelene større, da der vil komme mere transparens og klarhed i revisionspåtegningen¹⁷².

En stor del af de negative respondenterne i gruppe 2 udtrykte bekymring for at revisor ville komme til at medtage originalt materiale i revisionspåtegningen, som det er ledelsens ansvar at informere regnskabslæser om, når ISA 700 (ajourført) implementeres¹⁷³. Andre respondenter i denne gruppe argumenterede for, at eftersom de fleste regnskaber aflægges efter fortsat drift-princippet, ville den nye information om fortsat drift være ligegyldig. Derfor vil ændringerne være standardsprog, der ikke indeholder de informationer, som regnskabslæserne efterspørger fra revisor¹⁷⁴. En enkelt respondent

¹⁶⁸ Respondent 52

¹⁶⁹ Respondent 13, 31, 34 og 92

¹⁷⁰ Respondent 2 og 13

¹⁷¹ Respondent 26, 50 og 72

¹⁷² Respondent 102

¹⁷³ Respondent 35, 38, 61 og 110

¹⁷⁴ Respondent 43 og 65

i denne gruppe mente at bemærkningerne vedrørende fortsat drift ville blive misforstået af regnskabslæser¹⁷⁵.

En respondent i denne gruppe mente, at det var uklart med hensyn til hvad der skulle medtages hvis der var væsentlige usikkerheder, men at disse var beskrevet tilfredsstillende af ledelsen i årsregnskabet. Denne respondent var bekymret for at regnskabslæser ikke ville læse andet end konklusionen og at ændringerne derfor kræver at regnskabslæser skal læse hele revisionspåtegningen for at få al den nødvendige information vedrørende årsregnskabet. Derudover mente denne respondent, at fordi påtegningen ikke er skrevet i et letforståeligt sprog, vil regnskabslæser opgive at læse og forstå påtegningen¹⁷⁶. En anden respondent i gruppe 2 mente at der kun skulle medtages information i revisionspåtegningen vedrørende fortsat drift, hvis der er problemer med fortsat drift¹⁷⁷.

Gruppe 5 var delt vedrørende de foreslåede ændringer. Fem respondenter i denne gruppe nævnte dog i deres besvarelse at selvom de var positive eller negative, mente de alle at implementeringen af ændringerne ville forøge forventningskløften, da regnskabslæser kan misforstå eller fejlfortolke informationerne i revisionspåtegningen¹⁷⁸. Nogle af de positive respondenter mente, at ændringerne ville give et øget positivt fokus på fortsat drift, da dette fokus er vigtigt¹⁷⁹.

De negative respondenter i gruppen havde forskellige forbehold vedrørende ændringerne. En enkelt respondent i denne gruppe mente regnskabslæser vil blive vænnet til en påtegning, hvor der altid står en bemærkning om fortsat drift, uanset om der er usikkerhed om dette eller ej. Derfor vil regnskabslæser ikke se de relevante bemærkninger, når der er problemer med fortsat drift¹⁸⁰. En respondent i denne gruppe mente at ændringerne var standard-sprog og at bemærkningerne ville betyde at regnskabslæser ville tro at en virksomhed ville være en god investering, hvis der ikke er medtaget nogle bemærkninger vedrørende fortsat drift i påtegningen¹⁸¹. Der var også respondenter i gruppen der mente, at inklusionen af bemærkningerne ville forvirre regnskabslæser¹⁸² og at revisor med ændringerne ville komme til at udtale sig om områder, som er ledelsens ansvar¹⁸³.

¹⁷⁵ Respondent 49

¹⁷⁶ Respondent 115

¹⁷⁷ Respondent 86

¹⁷⁸ Respondent 24, 37, 100, 114 og 125

¹⁷⁹ Respondent 71

¹⁸⁰ Respondent 95

¹⁸¹ Respondent 63

¹⁸² Respondent 67

¹⁸³ Respondent 127

Ved gennemgang af svarene fra de positive respondenter fra gruppe 6, der dækker de forskellige organisationer, der varetager deres medlemmers interesser, så jeg at respondenterne syntes at det var positivt, at der kom mere information om revisors arbejde, således at regnskabslæser kan opnå en forståelse af revisors arbejde i forbindelse med fortsat drift. Respondenterne i gruppe mente også at ændringerne ville medføre mere værdi og transparens til revisionen¹⁸⁴. Andre positive respondenter i gruppe 6 mente, at ændringerne ville betyde øget tillid til revisionspåtegningen, når der medtages mere information vedrørende fortsat drift¹⁸⁵. Der var desuden et ønske blandt nogle af respondenterne at der kom endnu mere information i revisionspåtegningen om fortsat drift¹⁸⁶.

Men jeg kunne også se, at flere af de positive respondenter udtrykte en bekymring for, at revisor kommer til at medtage ny information og at ændringerne vil betyde for forståelses- og forventningskløften vil blive større¹⁸⁷.

Blandt respondenterne fra interesseorganisationerne i gruppe 6, der var negative overfor ændringerne, udtrykte mange af dem bekymring for at ændringerne ville medføre at forståelses- og forventningskløften ville blive større, eller at bemærkningerne vedrørende fortsat drift ville blive misforstået¹⁸⁸. Andre var bekymrede for at revisor ville komme med original information i stedet for at det er ledelsen der medtager information i årsregnskabet. Andre var bekymrede for at ændringerne ville fjerne regnskabslæserens fokus på de situationer, hvor der er problemer med fortsat drift, hvis der altid er en bemærkning vedrørende fortsat drift i revisors erklæring¹⁸⁹. Der var også bekymring for, at ændringerne ville føre til et unaturligt fokus på fortsat drift og at det ville fremhæve fortsat drift over andre forhold i regnskabet som revisor og ledelse også skal have fokus på under udarbejdelse af regnskabet og revisionen af dette¹⁹⁰.

En af respondenterne i denne gruppe anførte i sit svar at regnskabslæser kunne misforstå meningen med ændringerne og dette kunne medføre at en forringelse af den finansielle situation for nye virksomheder eller virksomheder der oplever perioder med negative resultater¹⁹¹. Holdningen blandt de negative respondenter i denne gruppe var også, at begrebet fortsat drift har været anvendt længe og at de gældende regler for at kommunikere om forhold vedrørende fortsat drift er tilstrækkelige.

¹⁸⁴ Respondent 1, 16, 28, 76, 82, 85, 97, 103 og 124

¹⁸⁵ Respondent 45

¹⁸⁶ Respondent 46 og 47

¹⁸⁷ Respondent 29, 66, 85 og 91

¹⁸⁸ Respondent 3, 7, 9, 14, 53, 64, 75, 80, 116 og 128

¹⁸⁹ Respondent 19, 20, 21, 27, 44, 56, 60, 78, 79, 87, 93, 113 og 126

¹⁹⁰ Respondent 20,

¹⁹¹ Respondent 10

Ændringerne ville derfor være overflødige¹⁹². Andre respondenter mente derimod at der var forvirring omkring begrebet fortsat drift blandt regnskabslæserne og at ændringerne ikke ville løse denne forvirring¹⁹³. En anden bekymring blandt respondenterne i denne gruppe var at ændringerne ville bære præg af at være standard-sprog og vil derfor ikke give mere information til regnskabslæser¹⁹⁴. En respondent mente at ændringerne vedrørende fortsat drift var overflødige, eftersom årsregnskabet som regel er aflagt efter fortsat drift-princippet og ændringerne er derfor overflødige¹⁹⁵.

Den eneste gruppe, der var meget negative overfor ændringerne, var gruppe 3, der består af rigsrevisorer. Respondenterne i denne gruppe mente ikke, at revisor skulle udtale sig om ledelsens anvendelse af fortsat drift som regnskabsprincip, da dette udelukkende er ledelsens ansvar og ikke revisors ansvar. Disse respondenter mente også at eventuelle usikkerheder vedrørende fortsat drift skal afspejles ved, at revisor modificerer sin påtegning i henhold til den nuværende ISA 570. Nogle af respondenterne i denne gruppe mente også, at ændringerne kan betyde at forståelses- og forventningskløften bliver større, da investorer kan handle uden at have forstået hvilke handlinger revisor har foretaget i forbindelse med revisionen¹⁹⁶.

5.2.1 Høringssvar vedrørende spørgsmål 10

Da jeg gennemgik svarerne til spørgsmål 10, kunne jeg se, at mens kun gruppe 4 var positive overfor de foreslåede ændringer, var gruppe 6 delt så halvdelen var positive og den anden halvdel var negativ. De øvrige grupper, gruppe 1, 2, 3 og 5, var alle overvejende negative overfor inklusionen af en sætning, der beskriver at hverken revisor eller ledelsen kan garantere at selskabet kan fortsætte driften.

I det efterfølgende vil jeg gennemgå hvorfor respondenterne var enten negative eller positive.

Gruppe 4, der bestod af respondenter fra universiteterne, var overvejende positive overfor inklusionen af sætningen. En positiv respondent fra denne gruppe udtalte, at inklusionen af bemærkningen kunne beskytte revisor mod søgsmål¹⁹⁷, mens de negative respondenter fra gruppe 4 mente at inklusionen ville fjerne tilliden til revisors erklæring. En af respondenterne i denne gruppe mente også, at

¹⁹² Respondent 17 og 130

¹⁹³ Respondent 27 og 33

¹⁹⁴ Respondent 36 og 99

¹⁹⁵ Respondent 62

¹⁹⁶ Respondenter 4, 5, 6, 23, 59, 105 og 122

¹⁹⁷ Respondent 77

inklusionen ikke ville mindske forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabslæser¹⁹⁸.

Gruppe 6, der bestod af interesseorganisationer, var delt i deres holdning til spørgsmål 10. De positive respondenter mente, at inklusionen ville give regnskabslæser mere information og mindske revisors ansvar for de begivenheder, der kunne finde sted i den efterfølgende periode¹⁹⁹. En enkelt mente også ændringen ville mindske forståelses- og forventningskløften²⁰⁰. En anden positiv respondent i denne gruppe mente kun at bemærkningen om at hverken revisor eller ledelse kan forudsige fremtidige begivenheder skulle medtages, hvis der allerede var usikkerhed vedrørende fortsat drift i virksomheden²⁰¹.

De negative respondenter fra gruppe 6 mente, at revisor med ændringerne ville komme til at udtale sig om emner, der burde være ledelsens ansvar at fortælle om²⁰². Der var også bekymring for at bemærkningen ville kunne opfattes som ansvarsfraskrivelse og kunne skabe tvivl om revisionens troværdighed²⁰³. Andre respondenter i denne gruppe mente, at bemærkningen kunne misforstås af regnskabslæser, da den bar præg af at være en standard-bemærkning og dermed ikke gav påtegningen yderligere værdi. Dermed vil regnskabslæser misforstå intentionen med bemærkningen og dermed vil forståelses- og forventningskløften øges ved inklusionen af en bemærkning om at hverken revisor eller ledelsen kan garantere at virksomheden kan fortsætte driften²⁰⁴.

Andre respondenter i gruppe 6, der var negative overfor inklusionen af bemærkningen, mente at inklusionen vil mindske regnskabslæserens opmærksomhed i de tilfælde hvor der reelt er problemer med fortsat drift, hvis der altid er medtaget en bemærkning om fortsat drift i revisors påtegningen. Derudover var der ingen grund til at medtage bemærkninger om fortsat drift, med mindre der var usikkerheder vedrørende fortsat drift²⁰⁵. Der var desuden bekymring for at medtagelse af bemærkningen ville medføre unødvendig opmærksomhed og bekymring om fortsat drift²⁰⁶.

I gruppe 1, der bestod af virksomheder, var de fleste respondenter negative over inklusionen, men to af respondenterne var positive. De positive respondenter mente at inklusionen ville sikre, at

¹⁹⁸ Respondent 25

¹⁹⁹ Respondent 1, 29, 75 og 139

²⁰⁰ Respondent 117

²⁰¹ Respondent 74

²⁰² Respondent 9, 16, 21, 28, 54, 79, 82, 96, 98 og 113

²⁰³ Respondent 19, 20, 39, 97, 121, 124 og 126

²⁰⁴ Respondent 7, 17, 45, 66, 70, 76, 93 og 132

²⁰⁵ Respondent 60 og 62

²⁰⁶ Respondent 123

regnskabslæser forstår at revisor ikke kan forudsige fremtidige begivenheder, og at den nye bemærkning vil tilføre revisionserklæringen ansvarlighed²⁰⁷.

De negative respondenter i denne gruppe mente ikke påtegningen skulle indeholde ansvarsfraskrivelse vedrørende fortsat drift, og de mente også at inklusionen var unødvendig, da det gav sig selv²⁰⁸. Endvidere mente en respondent, at så længe der ikke var problemer med fortsat drift, skulle der heller ikke medtages noget i påtegningen vedrørende dette²⁰⁹.

I forbindelse med min undersøgelse af svarerne fra respondenterne i gruppe 2, der bestod af revisorer og revisionsvirksomheder, så jeg at de negative respondenter var bekymrede for at det kom til at fremstå som om ledelse og revisor havde samme ansvar for regnskabet²¹⁰. Andre respondenter syntes at inklusionen bærer præg af at være en ansvarsfraskrivelse, som kan misforstås og som vil give et negativt billede af virksomheden²¹¹. En negativ respondent i denne gruppe mente at det var unødvendigt med den nye bemærkning, da regnskabslæser var klar over at hverken revisor eller ledelsen kan forudsige fremtiden²¹².

De positive respondenter fra gruppe 2 mente at inklusionen var en god ide, da det ville tydeliggøre at revisor ikke kan forudsige fremtiden²¹³.

Gruppe 3, som består af rigsrevisorer, var heller ikke begejstrede for forslaget. De negative respondenter i undersøgelsen var bekymrede for at forslaget ville øge forståelses- og forventningskløften og at revisor ikke burde udtale sig om områder som udgør ledelsens ansvar²¹⁴.

De positive respondenter fra gruppe 5 mente, at forslaget ville medføre at regnskabslæser vil modtage mere information fra revisor, men at revisor kommer til at medtage information der burde komme fra ledelsen²¹⁵. De negative respondenter i gruppen mente, at bemærkningen var overflødig og at den bar præg af en advarsel. Derudover mente de negative respondenter i denne gruppe at bemærkningen

²⁰⁷ Respondent 51 og 52

²⁰⁸ Respondent 2, 13 og 92

²⁰⁹ Respondent 34

²¹⁰ Respondent 35, 38, 43 og 107

²¹¹ Respondent 49, 61 og 73

²¹² Respondent 102

²¹³ Respondent 50, 68 og 88

²¹⁴ Respondent 4, 15 og 58

²¹⁵ Respondent 24, 42 og 125

kunne forvirre regnskabslæser, og at den kunne misforstås af regnskabslæser, hvilket ville øge forståelses- og forventningskløften i stedet for at mindske den²¹⁶.

5.2.3 Delkonklusion

I min undersøgelse af respondent-svarerne, kan jeg se at selv om de fleste udtrykker et ønske om mere information fra revisor om fortsat drift til regnskabslæser, var kun en af respondent-grupperne overvejende positive overfor IAASB's foreslåede ændringer i revisionspåtegningen vedrørende fortsat drift. Når jeg kigger på selve placeringen af dele af afsnittet vedrørende revisors ansvar, var respondenterne generelt negative overfor muligheden for at flytte dele af afsnittet ud af revisionspåtegningen. Det var også de samme fordele og bekymringer, respondenterne havde på tværs af grupperne, når jeg sammenlignede deres svar på spørgsmål 9 og 10.

Når man betragter ISA 700 (ajourført) og ISA 570 (ajourført) fra IAASB's Exposure Draft og de tilsvarende ISAer, der blev endelig offentliggjort i 2015, kan man se at IAASB har lyttet til respondenternes bekymringer vedrørende inklusionen af bemærkninger om fortsat drift i revisors erklæring. I stedet for at have et selvstændigt afsnit med overskriften "Fortsat drift", er det blevet besluttet af flytte beskrivelsen af om ledelsens udarbejdelse af regnskabet på grundlag af fortsat drift er passende til et afsnit under "Revisors ansvar". Derudover er bemærkningen om at hverken ledelse eller revisor kan forudsige fremtidige begivenheder og dermed ikke kan sikre at virksomheden kan fortsætte driften blødt op og hedder nu: "Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at selskabet ikke længere kan fortsætte driften"²¹⁷.

Jeg tror ikke at regnskabslæser får mere information vedrørende fortsat drift med de ændringer der træder i kraft for regnskaber med regnskabsafslutning efter den 15. december 2016. Ændringerne giver ikke mere information, og derfor betyder implementeringen af de nye ISAer at der ikke kommer mere værdi i påtegningen for regnskabslæser. Derfor vil forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabslæser forøges og ikke formindskes med den nye påtegning.

Hvis revisor skal mindske forståelses- og forventningskløften mellem regnskabslæser og revisor vedrørende fortsat drift, skal revisor komme med forklaring på hvad usikkerheden vedrørende fortsat

²¹⁶ Respondent 37, 71, 100, 114, 120 og 127

²¹⁷ ISA 700 (ajourført), eksempel 1. Se bilag 1

drift går ud på fra et revisionsmæssigt synspunkt. Revisor skal også fortælle hvilke arbejdshandlinger, der er udført i forbindelse med revisionen, for at regnskabslæser kan opnå en forståelse af dette.

5.3 Implementering af ISA 700 (ajourført) og ISA 570 (ajourført) i Danmark

I Danmark er det FSR - Danske Revisorer, der er ansvarlige for implementeringen af de reviderede ISAer. Det er derfor FSR – Danske Revisorer der har oversat ISA 700 (ajourført) og ISA 570 (ajourført) til dansk og det er også FSR – Danske Revisorer's ansvar at få viderekommunikeret ændringerne til både revisorer, regnskabslæsere og virksomhederne. Der lægger derfor et stort ansvar på FSR – Danske Revisorer for at skabe tilstrækkeligt kendskab til den nye påtegning og betydningen af denne i Danmark. Denne information og hvordan den gives videre vil være af fundamental betydning for hvordan den nye påtegning modtages i Danmark. Hvis der ikke gives tilstrækkelig information på et tidligt tidspunkt, vil forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabslæser blive forøget, da regnskabslæser vil blive forvirret over den nye påtegning.

Revisionsteknisk Udvalg (REVU), som er et udvalg i FSR – Danske Revisorer udsendte den 5. oktober 2016 et høringsudkast om ISA 700 (ajourført), hvor ændringerne i denne ISA er gennemgået. Høringsfristen på denne udtalelse var 4. november 2016 og der er endnu ikke kommet et høringsudkast vedrørende ISA 570 (ajourført). Der er derfor ikke videregivet information til offentligheden endnu om den nye revisionspåtegning, hvilket betyder at den almindelige regnskabslæser endnu ikke er informeret om de ændringer der træder i kraft for det nye regnskabsår. Spørgsmålet er derfor om det overhovedet er muligt at nå at informere regnskabslæser tilstrækkeligt eller om forståelses- og forventningskløften vil stige drastisk i 2017, når revisorerne anvender den nye påtegning?

Eftersom FSR - Danske Revisorer endnu ikke er klar med information til hverken revisorer eller regnskabslæserne, vil ansvaret for information af regnskabslæser vedrørende den nye påtegning falde tilbage på revisor. Det vil derfor være den enkelte revisors ansvar at forklare hvilke ændringer kommer i den nye påtegning samt effekterne af ændringerne til regnskabslæser. Denne opgave vil derfor betyde en yderligere stigning i arbejdsbyrden for de danske revisorer, der nu udover at skulle ændre alle revisionspåtegningerne, så de opfylder de nye ISAer, også skal uddanne regnskabslæser, en opgave der burde tilfalde FSR – Danske Revisorer.

Når der sker så voldsomme ændringer i revisionspåtegningen, vil det kræve tid og information for at regnskabslæserne kan vænne sig til den nye påtegning. Forståelses- og forventningskløften vil derfor ikke blive mindre, før regnskabslæser har vænnet sig til den nye påtegning, og dette vil være afhængig af hvor gode revisorerne og deres brancheforeninger er til at uddanne og informere regnskabslæserne i Danmark.

5.4 Gennemgang af engelske revisionserklæringer med fokus på bemærkninger vedrørende fortsat drift

I Danmark træder de nye ISAer reelt i kraft for selskaber der aflægger kalenderårsregnskab, dvs. 31/12-selskaberne. Financial Reporting Council (FRC) i Storbritannien udsendte allerede i juni 2013 en revideret ISA (UK and Ireland) 700 der minder meget om den ISA 700 (ajourført), som er udsendt fra IAASB. Britiske revisorer skulle derfor afgive en udvidet revisionspåtegning for børsnoterede selskaber, der aflagde regnskab på eller efter den 1. oktober 2012²¹⁸. Begrundelsen for indførslen var et forsøg på at mindske forventningskløften og afvirke den tilgang, der var til revisionspåtegningen, at den enten kunne være bestået, dvs. umodificeret, eller med modifikationer og dermed dumpet.

FRC's ISA 700 (ajourført) indeholder krav om at revisor også skal udtale sig om væsentlighedsniveau, group scoping og væsentlige skøn, hvilket man ikke skal i følge IAASB's ISA 700 (ajourført)²¹⁹. FRC valgte desuden at de ikke ville offentliggøre detaljerede eksempler på revisionspåtegninger for at opfordre revisorerne til at "opfinde" deres egen påtegning inden for de rammer, der var opsat af FRC. Da der ikke er andre væsentlige forskelle, har jeg vurderet, at jeg kan anvende erfaringerne fra implementeringen i Storbritannien, når jeg kigger effekten af den kommende implementering i Danmark.

Efter implementeringen i Storbritannien undersøgte FRC i 2015 153 revisionspåtegninger, der alle havde anvendt den nye revisionspåtegning²²⁰. FRC kiggede blandt andet på hvilke bemærkninger, der blev medtaget vedrørende fortsat drift og placeringen af konklusionen.

²¹⁸ [https://www.frc.org.uk/Our-Work/Publications/Audit-and-Assurance-Team/ISA-700-\(UK-and-Ireland\)-700-\(Revised\)-File.pdf](https://www.frc.org.uk/Our-Work/Publications/Audit-and-Assurance-Team/ISA-700-(UK-and-Ireland)-700-(Revised)-File.pdf)

²¹⁹ <https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/publications/assets/pwc-auditor-reporting-momentum-builds-june-2014.pdf>. Se desuden bilag 6.

²²⁰ Extended auditor's report: A review of experience in the first year, FRC, 2015, p. 11

FRC så i deres undersøgelse af revisionspåtegningerne var blevet individualiserede, da der ikke var ret meget standardsprog tilbage i påtegningerne. Revisionsfirmaerne havde valgt at tilrette revisionspåtegningen, så den passede til den reviderede virksomhed, hvorved regnskabslæser fik mere relevant information fra revisor i forbindelse med revisionen²²¹.

Ifølge ISA (UK and Ireland) 700 (ajourført) skal revisor ikke medtage noget vedrørende fortsat drift med mindre der er behov for dette, men FRC så at både Deloitte og PwC medtog bemærkninger om fortsat drift selvom der ikke var behov for dette²²². Det betød at der var bemærkninger vedrørende fortsat drift i 89 ud af 153 revisionspåtegninger, hvor revisorerne beskriver at regnskabet er aflagt efter fortsat drift-princippet og at dette princip er anvendt korrekt. Men de skriver samtidigt i revisionspåtegningen at dette ikke er en garanti for at selskabet er i stand til at fortsætte driften, da man ikke kan forudsige fremtidige begivenheder²²³. Enkelte revisionserklæringer medtog desuden en beskrivelse af hvilke vurderinger revisorerne havde foretaget i forbindelse med om virksomheden kan fortsætte driften eller ej, hvilket giver regnskabslæser en viden om hvilke arbejdsopgaver revisor har foretaget sig²²⁴.

FRC havde ikke ændret på rækkefølgen i revisionspåtegningen i ISA (UK and Ireland) 700, men havde overladt det til revisorerne selv at beslutte rækkefølgen. Da FRC undersøgte revisionspåtegningerne så de at i 93 ud af 153 revisionspåtegningerne blev konklusionen placeret som første afsnit og i 41 ud af 153 revisionspåtegningerne som andet afsnit efter en kort introduktion²²⁵. Både Deloitte, KPMG og PwC har alle konverteret deres revisionspåtegninger, så konklusionen kommer som første afsnit. De revisionsfirmaer, der ikke har flyttet revisionspåtegningen frem til det første afsnit, har som begrundelse fortalt at de var bekymrede for at resten af revisionspåtegningen ikke ville blive læst hvis konklusionen blev flyttet frem²²⁶.

Jeg har set på de selskaber der er opført på The Financial Times Stock Exchange (FTSE) i Storbritannien og har fundet eksempler på selskaber, hvor revisor har anvendt ISA (UK and Ireland) 700 (ajourført) og hvor der har været bemærkninger vedrørende fortsat drift²²⁷. Dette har jeg gjort

²²¹ Extended auditor's report: A review of experience in the first year, FRC, 2015, p. 7

²²² Extended auditor's report: A review of experience in the first year, FRC, 2015, p. 40

²²³ Extended auditor's report: A review of experience in the first year, FRC, 2015, p. 40

²²⁴ Extended auditor's report: A review of experience in the first year, FRC, 2015, p. 41

²²⁵ Extended auditor's report: A review of experience in the first year, FRC, 2015, p. 42

²²⁶ Extended auditor's report: A review of experience in the first year, FRC, 2015, p. 43

²²⁷ Fuld liste over selskaber på FTSE kan findes på

<http://www.londonstockexchange.com/exchange/searchengine/pages/search.html?q=list%20of%20%20companies&lang=en>. Antallet af selskaber per 3. september 2016 var 2.292.

for at undersøge hvilke informationer revisor har anført i påtegningen og om der i disse påtegninger er medtaget flere informationer eller andre oplysninger, end dem regnskabslæser kan finde i de revisionspåtegninger der er aflagt efter den gældende ISA 700.

Jeg har valgt følgende fem selskaber, hvor revisionspåtegningen er aflagt efter ISA (UK and Ireland) 700:

- World Trade Systems plc, der sælger luksusvarer til Østen²²⁸
- Xplorer plc, en virksomhed inden for olie- og gassektoren²²⁹
- Trinity Exploration & Production plc, en virksomhed inden for olie- og gassektoren²³⁰
- Stellar Diamonds plc, en virksomhed involveret i minedrift²³¹
- Silver Falcon plc, en virksomhed involveret i investering²³²

Fælles for de fem selskaber er at revisor har medtaget bemærkninger vedrørende fortsat drift i påtegningen, da der er medtaget supplerende oplysninger i tre af årsregnskaberne og i to af regnskaberne er fortsat drift beskrevet under Audit Risk. Jeg vil nu gennemgå de bemærkninger revisor har medtaget for at undersøge om der kommer mere information fra revisor til regnskabslæser vedrørende fortsat drift eller om bemærkningerne i påtegningen bærer præg af standardtekst, hvor regnskabslæser ikke får mere information end de gør i dag med de gældende regler.

²²⁸ Årsregnskab kan findes på <http://quicktake.morningstar.com/stocknet/secdocuments.aspx?symbol=wts&country=gb>

²²⁹ Årsregnskab kan findes på <http://www.xplorerplc.co.uk/assets/resources/downloads/2015/2015-07-31-Xplorer-2015.pdf>

²³⁰ Årsregnskab kan findes på http://www.trinityexploration.com/wp-content/uploads/2014/01/TRIN_Final.pdf

²³¹ Årsregnskab kan findes på http://stellar-diamonds.com/wp-content/uploads/2015/02/Stellar_AR_Feb_2015_Final_RR_reduced.pdf

²³² Årsregnskab kan findes på <http://www.silverfalconplc.com/publications/FINAL%20Dec%202015%20Report%20and%20Accounts.pdf>

5.4.1 Gennemgang af regnskabet for World Trade Systems plc for regnskabsåret

Årsregnskabet for World Trade Systems er revideret af Grant Thornton UK LLP og den fulde revisionspåtegning kan ses i bilag 7. I påtegningen var fortsat drift fremhævet som et risikoområde, men revisor har ikke modificeret sin påtegning. Den samlede påtegning fyldte fire sider.

Revisor har i revisionspåtegningen beskrevet, hvorfor fortsat drift var et risikoområde. Dette skyldtes at World Trade Systems plc i flere år havde haft underskud, og da virksomheden havde små, indgående pengestrømme og negativ egenkapital. Revisor har beskrevet nogle men ikke alle de arbejdshandlinger, der blev udført i forbindelse med revisionen for at sikre sig at selskabet kunne aflægge årsregnskabet efter fortsat drift princippet. Dette indebar blandt andet at revisor har spurgt ledelsen om deres vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften og revisor har foretaget en analyse af de fremtidige pengestrømme og har foretaget en vurdering af pålideligheden af de underliggende data. Revisor har også sikret sig skriftligt tilsagn fra tilknyttede parter, der ville understøtte World Trade Systems plc økonomisk og har desuden vurderet om disse tilknyttede parter kunne understøtte økonomisk. Revisor havde desuden gennemgået, om årsregnskabet indeholder tilstrækkelige informationer om virksomhedens evne til at fortsætte driften²³³.

Påtegningen indeholder desuden en henvisning til FRC's website, hvor regnskabslæser kan læse om revisors ansvar i forbindelse med revisionen²³⁴.

5.4.2 Gennemgang af regnskabet for Xplorer plc for regnskabsåret 1. april 2014 – 31. marts 2015

Crowe Clark Whitehill LLP har revideret regnskabet for Xplorer plc og den fulde revisionspåtegning kan se i bilag 8. Den samlede revisionspåtegning fyldte fire sider og revisor har medtaget en supplerende oplysning vedrørende fortsat drift. I den supplerende oplysning er det desuden beskrevet at regnskabet er aflagt efter fortsat drift princippet og derfor ikke indeholder de justeringer, der skulle medtages, hvis virksomheden ikke kunne anvende fortsat drift-princippet.

²³³ <http://quicktake.morningstar.com/stocknet/secdocuments.aspx?symbol=wts&country=gb>, side 10

²³⁴ www.frc.org.uk/auditscopeukprivate, som nu er flyttet til <https://frc.org.uk/Our-Work/Audit/Audit-and-assurance/Standards-and-guidance/Standards-and-guidance-for-auditors/Auditors-responsibilities-for-audit/Description-of-auditors-responsibilities-for-audit.aspx>

Revisor har i sin risikovurdering beskrevet at virksomheden ikke har nogen indtægter og begrænset adgang til likviditet. Virksomheden havde på tidspunktet for regnskabsafslutningen ikke fundet nogle egnede virksomheder til opkøb og revisor bemærkede i revisionspåtegningen at det var usikkert om virksomheden kunne finde egne virksomheder til opkøb eller om virksomheden havde likviditet til at gøre dette.

Revisor har beskrevet omfanget af revisionen vedrørende fortsat drift og de arbejdshandlinger der er udført. Der var derfor i revisionspåtegningen en beskrivelse af at revisor i forbindelse med revisionen havde gennemgået pengestrømmene 12 måneder frem fra regnskabsafslutningen. Revisor har desuden gennemgået mulige virksomhedsopkøb med ledelsen og har foretaget forskellige analyser for at undersøge, hvad der ville ske hvis virksomheden ikke får opkøbt andre virksomheder.

5.4.3 Gennemgang af regnskabet for Trinity Exploration & Production plc for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2015

Virksomhedens regnskab blev revideret af PWC og den samlede påtegning fyldte to sider. Revisionspåtegningen kan ses i bilag 9. Revisor har medtaget en supplerende oplysning vedrørende fortsat drift.

I den supplerende oplysning har revisor anført at virksomheden ikke havde tilstrækkelige finansielle ressourcer til at fortsætte driften i en overskuelig fremtid, med mindre virksomheden modtager finansiering. Revisor beskrev desuden at ledelsen havde påbegyndt forhandlinger med kreditorer og om at få nedsat en betydelig gæld. Ledelsen var desuden i gang med at undersøge om der er mulighed for at få refinansiering.

5.4.4 Gennemgang af regnskabet for Stellar Diamonds plc for regnskabsåret 1. juli 2013 – 30. juni 2014

Regnskabet for Stellar Diamonds plc blev revideret af Deloitte og bestod af to sider. Revisionspåtegningen kan se i bilag 10. Revisionspåtegningen indeholdt en supplerende oplysning vedrørende fortsat drift.

Revisor beskrev i sin påtegning at virksomheden ved udgangen af regnskabsåret havde lidt et tab og var derfor afhængig af at kunne yderligere finansiering for at kunne fortsætte driften. Virksomheden havde brug for finansiering i mindst 12 måneder efter årsregnskabet's underskrift.

Revisor skrev i påtegningen at årsregnskabet var aflagt efter fortsat drift-princippet og at der derfor ikke var foretaget korrektioner i årsregnskabet.

5.4.5 Gennemgang af regnskabet for Silver Falcon plc for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2015

Revisionspåtegningen for Silver Falcon plc fyldte fem sider og årsregnskabet blev revideret af PKF Littlejohn LLP. Revisionspåtegningen kan ses i bilag 11.

Revisor har medtaget afsnit med overskriften "Fortsat drift", hvor revisor beskrev at de i forbindelse med revisionen ikke havde fundet væsentlige usikkerheder vedrørende fortsat drift og at ledelsens anvendelse af fortsat drift-princippet var passende. Revisor havde desuden medtaget bemærkningen vedrørende at hverken ledelse eller revisor kan forudsige fremtiden, og at revisionspåtegningen derfor ikke var en garanti for at virksomheden kunne fortsætte driften fremadrettet.

Derudover havde revisor medtaget en beskrivelse af fortsat drift i forbindelse med vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation. I dette afsnit beskrev revisor at virksomheden ikke havde nogen indtægter, men at virksomheden på tidspunktet for underskrivelse af årsregnskabet var i forhandling med en anden virksomhed om at overtage denne virksomhed. Revisor skrev også at virksomheden havde rejst tilstrækkelig likviditet, men at det ikke var sikkert om købet af den ønskede virksomhed var muligt.

Omfanget af revisionen indeholdt også en beskrivelse af fortsat drift, hvor revisor først medtog en beskrivelse af ovenstående forhold, hvorefter der var en beskrivelse af hvilke arbejdshandlinger revisor havde udført i forbindelse med revisionen af fortsat drift. Revisor havde derfor beskrevet at de har modtaget pengestrømsopgørelser for perioden der strakte sig fra regnskabet's underskrift og 12 måneder frem. Revisor har desuden under revisionen set, at virksomheden havde tilstrækkelig finansiering til at imødegå fremtidig kapital-behov et år fra underskrift af årsregnskabet. Revisor havde endvidere gennemgået virksomhedens omkostningsbase med ledelsen og noterede i sin

påtegning, at ledelsen var meget opmærksom på at holde virksomhedens omkostningerne lave, indtil virksomheden havde opkøbt en anden virksomhed.

5.4.6 Delkonklusion

Ved gennemgang af bemærkningerne i de fem udvalgte regnskaber vedrørende fortsat drift, kan jeg se at revisor medtager langt flere virksomhedsspecifikke oplysninger om hvorfor der er usikkerhed vedrørende fortsat drift, hvilke tiltag ledelsen har værksat for at sikre virksomhedens fortsatte drift og hvilke arbejdshandlinger revisor har udført i forbindelse med revisionen.

Dette vil medvirke til at regnskabslæser får mere information fra revisor, og fører til at formindske forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabslæser. Når den nye revisionspåtegning er indført i Danmark og når regnskabslæser har vænnet sig til den nye påtegning, mener jeg at regnskabslæser vil opleve at få mere værdi og mere relevant information fra revisor i revisionspåtegningen, hvis ellers revisor tør skrive andet end standardbemærkningerne vedrørende det arbejde de har udført i forbindelse af revisionen af virksomhedens evne til at fortsætte driften.

6 Konklusion

I 2017 vil regnskaber med regnskabsår, der afsluttes efter den 15. december 2016, alle komme til at se radikalt anderledes ud, i forhold til hvad regnskabslæserne hidtil har set. Dette vil gøre sig gældende for alle regnskaber i Danmark fra tømrermesteren med de mindste virksomhed, der aflægger et revideret regnskab til de største virksomheder i Danmark, der har mange forskellige grupper der vil læse regnskabet fra aktionærer, bankforbindelser, aktie-analytikere osv. Med ændringen af ISA 700 (ajourført) og ISA 570 (ajourført) vil regnskabslæser modtage flere oplysninger om fortsat drift og revisors ansvar. Formålet med dette er et forsøg på at mindske forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabslæser. Jeg har i denne opgave undersøgt om implementeringen af de nye ISAer vil resultere i en mindskelse af forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabslæser med hensyn til fortsat drift.

Teorien bag forståelses- og forventningskløften er vigtig for at forstå, både hvordan denne kløft er opstået og hvordan man kan mindske den. Forståelses- og forventningskløften beskriver den forskel der mellem revisors arbejde og det arbejde regnskabslæser forventer, at revisor har udført i forbindelse med en revision. Kløften opstår når regnskabslæser fejlagtigt tror at revisor udtaler sig om mere eller andet end, hvad revisor i henhold til gældende lovgivning skal udtale sig om. Kløften kan også opstå hvis revisor har udført et mangelfuldt stykke arbejde i forbindelse af en revision. Hvis forståelses- og forventningskløften skal mindskes mellem revisor og regnskabslæser, er det derfor vigtig at revisor fortæller hvilke arbejdshandlinger der er udført i forbindelse med revisionen og klart definerer, hvad der er revisors ansvar i forbindelse med en revision og hvad der er ledelsens ansvar. Det er desuden vigtigt, at revisor kan kommunikere de forhold, der er fundet i forbindelse med en revision på en måde, så regnskabslæser kan forstå dette uden at blive forvirret over den megen information, da dette også kan øge forståelses- og forventningskløften.

IAASB har siden 2006 undersøgt, hvordan revisionspåtegningen kan ændres for at mindske forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabslæser. Dette arbejde har resulteret i at blandt andet ISA 700 og ISA 570 er blevet ajourført, med ønsket om at den nye revisionspåtegning vil give regnskabslæser mere information samt at mindske forståelses- og forventningskløften. Fremadrettet vil konklusionen være første afsnit i revisionspåtegningen efterfulgt af et nyt afsnit, Grundlag for konklusionen. Dette afsnit indeholder en beskrivelse af revisors uafhængighed, at revisionen er udført i overensstemmelse med gældende standarder og at revisor i forbindelse med den

udførte revision har opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, således at revisor kan konkludere på basis af det opnåede revisionsbevis.

Nogle af de større ændringer, som jeg har undersøgt i denne opgave, er afsnittet vedrørende revisors ansvar. Dette afsnit er først og fremmest blevet tre gange så langt som hidtil og mere specifik information om blandt andet hvilke arbejdshandlinger, revisor kan udføre i forbindelse med revisionen. Derudover indeholder det nye afsnit en mere udførlig beskrivelse af at det reviderede regnskab er uden væsentlig fejlinformation, men at revisor ikke kan finde alle fejl og rette dem. Det gælder især for besvigelser, da disse kan være svære at opdage.

Derudover skal der fremadrettet medtages en beskrivelse af om ledelsen har anvendt fortsat drift-princippet korrekt, og om revisor har fundet væsentlige usikkerheder vedrørende fortsat drift i forbindelse med revisionen. Der er også nu kommet en beskrivelse af hvordan revisor skal forholde sig, hvis der er væsentlige usikkerheder vedrørende fortsat drift i regnskabet. Ydermere er der medtaget en forklaring om at revisor i forbindelse med revisionen har undersøgt virksomhedens evne til at fortsætte driften frem til datoen, hvor regnskabet er underskrevet. Derudover oplyses regnskabslæser om, at selvom revisor har undersøgt virksomhedens evne til at fortsætte driften, kan der stadig opstå forhold, der gør at virksomheden går konkurs eller må lukke. Disse ændringer er medtaget for at give regnskabslæser mere viden om hvad revisor foretager sig i forbindelse med en revision og på den måde formindske forståelses- og forventningskløften.

Hvis der er usikkerheder i forbindelse med fortsat drift, betyder ændringerne i ISA 570 (ajourført) at revisor skal medtage et nyt afsnit med overskriften ”Væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift”, i stedet for at medtage en supplerende oplysning som det er tilfældet i dag. Hvis forholdene er gennemgribende, skal revisor dog stadig enten medtage et forbehold eller en afkræftende konklusion, men denne bemærkning vil blive rykket op som første afsnit i revisionspåtegningen. Årsagen til disse ændringer var regnskabslæsernes ønske om et øget fokus på virksomhedernes evne til at fortsætte driften som effekt af finanskrisen der begyndte i 2008. På denne måde var tanken at revisor kunne kommunikere vigtig information til regnskabslæser i revisionspåtegningen og dermed mindske forståelses- og forventningskløften.

Danske revisorer er underlagt Erklæringsbekendtgørelsen og Revisorloven, når de afgiver en revisionspåtegning på et årsregnskab. Som følge af ændringer i Revisorloven, er Erklæringsbekendtgørelsen også ændret i 2016, således at de danske revisionspåtegninger kommer til at følge de normer, der er givet i ISA 700 (ajourført) og ISA 570 (ajourført).

Erklæringsbekendtgørelsen definerer retningslinjerne og rækkefølgen af de afsnit, en revisionspåtegning skal indeholde. ISA 700 (ajourført) har åbnet op for at dele af afsnittet vedrørende revisors ansvar kan placeres på en hjemmeside tilhørende en passende myndighed, hvor beskrivelsen så vil kunne findes. I disse tilfælde skal der så medtages et link i revisionspåtegningen til denne beskrivelse. De danske lovgivere har dog i Erklæringsbekendtgørelsen valgt, at dette ikke skal være en mulighed, og det anbefales i Danmark at revisor medtager hele beskrivelsen af revisors ansvar i revisionspåtegningen. Dermed bliver revisionspåtegningen meget lang og det kan diskuteres om regnskabslæser får for meget information, der bærer præg af at være standardbemærkninger. Efter min mening vil inklusionen af et link ville medføre, at regnskabslæser ikke får læst afsnittet vedrørende revisors afsnit, og at forståelses- og forventningskløften i stedet ville stige hvis ikke hele beskrivelsen er medtaget i revisionspåtegningen.

I forbindelse med ændringerne af ISAerne udsendte IAASB ad flere omgange forslag til de nye ISAer og forskellige spørgsmål, som interessenterne blev bedt om at besvare. Disse høringssvar indgik i IAASB's overvejelser og IAASB har taget respondenternes svar til efterretning og har efterfølgende ændret ISAerne. Respondenter har været overvejende positive overfor den nye revisionspåtegning og har været enige, om at der kommer mere information til regnskabslæser i den nye påtegning og at forståelses- og forventningskløften dermed vil blive mindsket. Respondenterne mente også at ændringerne ville betyde at revisionspåtegningen vil blive mere klar og gennemsigtig, hvilket ville betyde at forståelses- og forventningskløften bliver mindre.

Der har dog blandt respondenterne været bekymring for om revisor vil komme til at skulle udtale sig om områder, der hører under ledelsens ansvar i forbindelse med fortsat drift. Respondenterne har også ment, at der kommer for meget information til regnskabslæser med ændringerne, og at tilgængeligheden ikke ville blive øget for regnskabslæserne, når der medtages mere standard-tekst i revisionspåtegningen.

I Storbritannien har revisorerne siden 2013 udarbejdet revisionspåtegninger der minder meget om de revisionspåtegninger der skal anvendes herhjemme for regnskaber der afsluttes efter den 15. december 2016. Jeg har derfor valgt at se på om de britiske revisorer har skrevet mere specifikke informationer i deres revisionspåtegninger for virksomheder, hvor der har været usikkerheder vedrørende fortsat drift. I de britiske påtegninger, som jeg har gennemgået, har revisor medtaget information om både hvad usikkerheden skyldes og hvilke arbejdshandlinger revisor har udført for at undersøge usikkerheden vedrørende fortsat drift. På denne måde giver revisor specifikke oplysninger

til regnskabslæser om fortsat drift og har også fortalt regnskabslæser, hvilke arbejdshandlinger der er udført for at få undersøgt usikkerheden.

På denne måde vil regnskabslæser have opnået en forståelse af revisors arbejde og en viden om virksomheden, og dermed vil forståelses- og forventningskløften blive mindre.

Jeg mener at der er flere positive elementer i den nye revisionspåtegning. Ændringerne vil medføre at der kommer mere information til regnskabslæser fra revisor og der kommer mere fokus på fortsat drift. Hvis revisor informerer regnskabslæser om hvilket arbejde der rent faktisk er udført i forbindelse med revisionen, vil dette medføre en mindskelse af forståelses- og forventningskløften.

Det er min vurdering at det vil kræve et enormt arbejde for revisor, som både skal informere regnskabslæser om at der kommer en ny revisionspåtegning men revisor skal også uddanne regnskabslæser, så regnskabslæser får det optimale udbytte af den information der vil komme i den nye, reviderede revisionspåtegning. Jeg kan dog frygte at de danske revisorer vælger blot at medtage standardbemærkninger i revisionspåtegningen og dermed vil regnskabslæser ikke få mere relevant information, men blot blive udsat for et informationsoverload, der i stedet vil forøge forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabslæser. Jeg tror at denne forøgelse muligvis kan undgås, hvis revisorerne vil følge de britiske revisorer og medtager virksomhedsspecifik information og forklarer regnskabslæser hvilket arbejde der er udført i forbindelse med revisionen, og ikke blot forfalder til at medtage standardbemærkninger.

Alle ændringer, de mange års arbejde samt det arbejde der ligger fremadrettet med den nye påtegning, vil derfor ikke opfylde det hovedformål, der var med hele processen, nemlig at mindske forståelses- og forventningskløften mellem revisor og regnskabslæser.

7 Perspektivering

Når den nye revisionspåtegning træder i kraft, vil det som nævnt i denne opgave betyde at revisionspåtegningen ændrer udseende og indhold. Alene beskrivelsen af revisors ansvar bliver længere og vil indeholde mere information. Derudover vil rækkefølgen af afsnittene i revisionspåtegningen blive væsentlig anderledes end i dag.

Den forøgede informationsmængde i afsnittet om revisors ansvar kan desværre føre til at regnskabslæser bliver forvirret over den nye information i dette afsnit og derved vil forståelses- og forventningskløften blive forøget på grund af informationsoverload. Jeg kan tvivle på at regnskabslæser overhovedet læser afsnittet om revisors ansvar i revisionspåtegningen, men at regnskabslæser kun ser om revisor har medtaget enten supplerende oplysninger eller har modificeret sin påtegning. Jeg tror derfor ikke at implementeringen af de nye ISAer vil mindske forståelses- og forventningskløften, som var et af hovedformålene med det store arbejde der er lagt i ændringerne.

Derudover var et af de andre formål med ændringerne af ISAerne, at der skulle komme mere information fra revisor til regnskabslæser vedrørende fortsat drift. Når jeg læser den nye revisionspåtegning, har jeg dog svært ved at se at regnskabslæser skulle få mere information fra revisor vedrørende fortsat drift i den nye revisionspåtegning. Jeg tror desværre at den eneste ændring vi kommer til at se i den nye revisionspåtegning, er at oplysningerne om en eventuel væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift flyttes fra slutningen af revisionspåtegningen til begyndelsen af den nye revisionspåtegning. Derudover kan jeg frygte at der kun bliver medtaget standard-bemærkninger vedrørende fortsat drift i revisionspåtegningen og på denne måde vil regnskabslæser ikke få mere relevant information fra revisor vedrørende fortsat drift end tidligere.

Der er brugt meget tid og arbejde på at udarbejde den nye ISAer, men jeg tror at det største arbejde ligger fremadrettet. Før der kan ses en reel formindskelse af forståelses- og forventningskløften mellem regnskabslæser og revisor i forbindelse med fortsat drift, vil det kræve en indsats fra både revisorer, regnskabslæsere og ledelsen i virksomhederne.

Revisorerne skal medtage mere relevant og virksomhedsspecifik information i revisionspåtegningen om fortsat drift, således at regnskabslæser får viden om de forhold i regnskabet, der har ført til at revisor har medtaget enten supplerende oplysninger eller en modificeret konklusion, når der har været væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift.

Regnskabslæser skal have lysten og viljen til at uddanne sig og få mere viden om hvilke arbejdshandlinger revisor udfører i forbindelse med revisionen. På denne måde vil regnskabslæser opnå en forståelse for hvad revisor undersøger og hvad revisor udtaler sig om i revisionspåtegningen.

Ledelsen i virksomhederne skal være bedre til at medtage relevant information i årsregnskabet og være mindre bange for at videregive viden til regnskabslæser. På denne måde vil det være ledelsen der videregiver relevant information til regnskabslæser vedrørende virksomhedens evne til At fortsætte driften, ikke revisor, der bliver tvunget til at gøre dette i sin påtegning.

Hvis alle tre aktører vil og kan løfte denne arbejdsopgave, vil jeg mene at forståelses- og forventningskløften vil kunne sænkes til et meget lavt niveau, men jeg tvivler desværre på at dette kommer til at ske indenfor en overskuelig fremtid.

Jeg kan dog frygte at vi kommer til at se en forøgelse af forståelses- og forventningskløften i de næste år, indtil både banker, virksomheder og andre brugere af regnskaberne i Danmark lærer den nye revisionspåtegning at kende. Revisorerne og FSR – Danske Revisorer har ikke varetaget den formidlingsopgave, de har haft for at få udbredt kendskabet til at der for det første kommer en ny revisionspåtegningen men også til indholdet af denne. Jeg mener at dette arbejde skulle have været iværksat for mindst et år siden og skulle have været fortalt til offentligheden i stedet for at holde denne information blandt revisorerne selv, og dermed afvente at regnskabslæserne først hører om den nye revisionspåtegning, når regnskaberne for regnskabsåret 2016 bliver offentliggjort.

8 Litteraturliste

Bøger:

“Den skinbarlige virkelighed – vidensproduktion i samfundsvidenskaberne”

Ib Andersen

Forlaget Samfundslitteratur

5. udgave, 2013

Hjemmesider:

- Retsinformation.dk
- Fsr.dk
- Iaasb.org
- Londonstockexchange.com

Love og Standarder:

- Bekendtgørelse om godkendte revisorerers erklæringer (Erklæringsbekendtgørelsen)
- Lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (Revisorloven)

Internationale revisionsstandarder:

- ISA 570 Fortsat drift
- ISA 570 Fortsat drift (ajourført)
- ISA 700 Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab
- ISA 700 Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab (ajourført)
- ISA (UK and Ireland) 700 The Independent auditor's report on financial statements

Artikler og rapporter:

”Knas i ægteskabet mellem erhvervsliv og revisorer.”

Berlingske Business, 17. juni 2013

<http://www.business.dk/finans/knas-i-aegteskabet-mellem-erhvervsliv-og-revisorer>

Auditor Reporting,

IAASB

<http://www.iaasb.org/projects/auditor-reporting>

“The Unqualified Auditor’s report: A study of user perceptions, Effects on User Decisions and Decision Processes, and Directions for Further Research”

T. Mock et al, Maj 2009,

http://www.ifac.org/system/files/downloads/Study_1_ASB_Summary_Report.pdf

“Investors’, Auditors’ and Lenders’ Understanding of the Message Conveyed by the Standard Audit Report”

Asare og Wright, September 2009,

http://www.ifac.org/system/files/downloads/Study_3_AICPA_IAASB_Paper.pdf

“Financial Statement Users’ Perceptions of the IAASB’s ISA 700 Unqualified Auditor’s Report in Germany and the Netherlands”

Gold et al., July 2009,

http://www.ifac.org/system/files/downloads/Study_4_ASB_ResearchReport.pdf

“Report on research conducted in the United Kingdom and New Zealand in 2008 investigating the Audit expectation-performance gap and users’ understanding of, and desired improvements to, the Auditor’s report”

Porter et al., September 2009,

http://www.ifac.org/system/files/downloads/Porter_et_al_Final_Report_Combined.pdf

“The Expectation Gap: The Accountant’s Waterloo”

Journal of Contemporary Business, Liggio, C. D., (1974), 3(3), 27-44

“An Empirical study of the Audit Expectation-Performance Gap”

Accounting and Business Research, Porter (1993), 24(93), 49-68

Auditor Reporting

IAASB

<http://www.iaasb.org/projects/auditor-reporting>

Enhancing the Value of Auditor Reporting: Exploring options for change

IAASB, maj 2011

http://www.ifac.org/system/files/publications/exposure-drafts/CP_Auditor_Reporting-Final.pdf

Invitation to Comment: Improving the auditor’s Report, IAASB, juni 2012

https://www.ifac.org/system/files/publications/files/Auditor_Reporting_Invitation_to_Comment-final_0.pdf

Exposure Draft, Reporting on Audited Financial Statements: Proposed New and Revised

International Standards on Auditing, IAASB, juli 2013

<http://www.ifac.org/system/files/publications/files/Complete%20ED%2C%20Reporting%20on%20Audited%20Financial%20Statements.pdf>

Auditor Reporting Momentum builds towards more informative reports

PWC, juni 2014

<https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/publications/assets/pwc-auditor-reporting-momentum-builds-june-2014.pdf>

Extended auditor's report: A review of experience in the first year,

FRC, marts 2015

<https://frc.org.uk/Extended-auditors-reports.pdf>

REVV's udtalelse om ISA 700,

http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklæringsopgaver/Revisionsudtalelser/ISA%20700%20Den%20uafhængige%20revisors%20rev%20paategn%20v%20rev%20af%20fuldstændigt%20regnsk_akt%202016

"Ny erklæringsbekendtgørelse – hvad er ændret?"

Revision og Regnskabsvæsen, nr 9, september 2016, side 55

"Eksisterer der en forståelseskluft vedrørende going concern?"

Lund og Warming-Rasmussen, Revision & Regnskab, 2015, nr 10, side 62-71

"Tillidsforholdet og forventningskløften mellem brugeren af revisionsydelsen og den statsautoriserede revisor"

Bent Warming-Rasmussen, 1990

Alle høringssvar fra Exposure Draft, Reporting on Audited Financial Statements: Proposed New and Revised International Standards on Auditing, IAASB, juli 2013,
<http://www.ifac.org/publications-resources/reporting-audited-financial-statements-proposed-new-and-revised-international>

Årsregnskaber:

- World Trade Systems plc.
 Årsregnskab kan findes på
<http://quicktake.morningstar.com/stocknet/secdocuments.aspx?symbol=wts&country=gbr>
- Xplorer plc. Årsregnskab kan findes på
<http://www.xplorerplc.co.uk/assets/resources/downloads/2015/2015-07-31-Xplorer-2015.pdf>
- Trinity Exploration & Production plc. Årsregnskab kan findes på
http://www.trinityexploration.com/wp-content/uploads/2014/01/TRIN_Final.pdf
- Stellar Diamonds plc. Årsregnskab kan findes på http://stellar-diamonds.com/wp-content/uploads/2015/02/Stellar_AR_Feb_2015_Final_RR_reduced.pdf
- Silver Falcon plc. Årsregnskab kan findes på
<http://www.silverfalconplc.com/publications/FINAL%20Dec%202015%20Report%20and%20Accounts.pdf>

9 Bilag

UDFORMNING AF EN KONKLUSION OG AFGIVELSE AF ERKLÆRING OM ET REGNSKAB

Eksempel 1 – Revisors erklæring på en børsnoteret virksomheds regnskab, der er udarbejdet i overensstemmelse med en begrebsramme for regnskaber, der giver et retvisende billede

I dette eksempel på revisors erklæring antages følgende omstændigheder at være til stede:

- Revision af en børsnoteret virksomheds fuldstændige regnskab ved brug af en begrebsramme for regnskaber, der giver et retvisende billede. Revisionen er ikke en koncernrevision (dvs. ISA 600 er ikke relevant).
- Regnskabet er udarbejdet af virksomhedens ledelse i overensstemmelse med IFRS (en begrebsramme med generelt formål).
- Vilklarene for revisionsopgaven afspejler beskrivelsen i ISA 210 af ledelsens ansvar for regnskabet.
- Revisor har på grundlag af det opnåede revisionsbevis konkluderet, at det er passende med en konklusion uden modifikationer (dvs. en "blank" konklusion).
- De relevante etiske krav, der gælder for revisionen, omfatter International Ethics Standards Board for Accountants' Etiske regler for revisorer samt de etiske krav, der vedrører revision i jurisdiktionen, og revisor refererer til begge dele.
- Revisor har på grundlag af det opnåede revisionsbevis konkluderet, at der ikke er nogen væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der vil kunne skabe betydelig tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften i overensstemmelse med ISA 570 (ajourført).
- Centrale forhold ved revisionen er kommunikeret i overensstemmelse med ISA 701.
- Revisor har modtaget alle Andre Oplysninger før datoen på revisors erklæring, og har ikke konstateret væsentlig fejlinformation i disse.
- De personer, der er ansvarlige for at føre tilsyn med regnskabet, er ikke de samme personer som dem, der er ansvarlige for at udarbejde regnskabet.
- I tillæg til revisionen af regnskabet er revisor ifølge lokal lov pålagt andre erklæringsforpligtelser.

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS ERKLÆRING

Til kapitalejerne i ABC Selskab [eller anden passende adressat]

Erklæring om revisionen af regnskabet⁴¹**Konklusion**

Vi har revideret regnskabet for ABC Selskab (selskabet), der omfatter balance pr. 31. december 20X1 samt totalindkomstopgørelse, egenkapitalopgørelse og pengestrømsopgørelse for året, der sluttede pr. denne dato samt noter til regnskabet, herunder anvendt regnskabspraksis.

Det er vores opfattelse, at det medfølgende regnskab giver et retvisende billede (eller i alle væsentlige henseender giver en rimelig præsentation) af selskabets finansielle stilling pr. 31.

⁴¹ Undertitlen "Erklæring om revisionen af regnskabet" er ikke nødvendig, hvis den anden undertitel "Erklæring i henhold til anden lovgivning og øvrig regulering" ikke er relevant.

UDFORMNING AF EN KONKLUSION OG AFGIVELSE AF ERKLÆRING OM ET REGNSKAB

december 20XI samt af selskabets finansielle resultat og pengestrømme for året, der sluttede pr. denne dato i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards (IFRS).

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision (ISA). Vores ansvar ifølge disse standarder er nærmere beskrevet i erklæringens afsnit, "Revisors ansvar for revisionen af regnskabet". Vi er uafhængige af selskabet i overensstemmelse med International Ethics Standards Board for Accountants' Ethiske regler for revisorer (IESBA's Ethiske regler) samt de etiske krav, der er relevante for vores revision af regnskabet i [jurisdiktion], og vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse krav og IESBA's Ethiske regler for revisorer. Vi mener, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion.

Centrale forhold ved revisionen

Centrale forhold ved revisionen er de forhold, der efter vores faglige vurdering var mest betydelige ved vores revision af regnskabet for den aktuelle periode. Disse forhold blev behandlet som led i vores revision af regnskabet som helhed og udformningen af vores konklusion herom, og vi afgiver ikke nogen særskilt konklusion om disse forhold.

[Beskrivelse af hvert af de centrale forhold ved revisionen i overensstemmelse med ISA 701.]

Andre Oplysninger [eller en anden benævnelse, hvis det er passende, eksempelvis "Andre oplysninger end regnskabet og revisors erklæring herom"]

[Rapportering i overensstemmelse med ISA 720 (ajourført) – se ISA 720 (ajourført), Bilag 2, eksempel 1.]

Den daglige ledelses og den øverste ledelses ansvar for regnskabet⁴²

Ledelsen er ansvarlig for udarbejdelsen af et regnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med IFRS⁴³, og for sådan intern kontrol, som ledelsen fastlægger er nødvendig for at kunne udarbejde et regnskab, der er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af regnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere selskabets evne til at fortsætte driften, at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant, samt at udarbejde regnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Den øverste ledelse er ansvarlig for at føre tilsyn med selskabets regnskabsaflæggelsesproces.

Revisors ansvar for revisionen af regnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisorerklæring, der omfatter vores konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med ISA, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, hvor en sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl

⁴² I disse eksempler kan der være behov for at erstatte begreberne den øverste ledelse og den daglige ledelse med andre begreber, der er passende i relation til den lovmæssige begrebsramme i den pågældende jurisdiktion.

⁴³ Hvor ledelsen er ansvarlig for at udarbejde et regnskab, der giver et retvisende billede, kan sætningen også formuleres således: Ledelsen er ansvarlig for udarbejdelsen af et regnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards, og for sådan

UDFORMNING AF EN KONKLUSION OG AFGIVELSE AF ERKLÆRING OM ET REGNSKAB

og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller tilsammen har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som brugere træffer på grundlag af regnskabet.

I afsnit 41(b) i denne ISA forklares det, at de gråtonede afsnit nedenfor kan medtages i et bilag til revisors erklæring. I afsnit 41(c) forklares det, at hvor lov, øvrig regulering eller nationale revisionsstandards udtrykkeligt tillader det, kan der henvises til en passende myndigheds hjemmeside, der indeholder beskrivelsen af revisors ansvar, frem for at medtage en sådan beskrivelse i revisors erklæring, forudsat at beskrivelsen på hjemmesiden omhandler og ikke er inkonsistent med beskrivelsen af revisors ansvar som beskrevet nedenfor.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med ISA, udøver vi faglig vurdering og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i regnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici og opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation, der skyldes besvigelser, er højere end ved væsentlig fejlinformation, der skyldes fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidst udeladelse, forkert præsentation eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol⁴⁴.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, og om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af regnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, og om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder og forhold, der kan skabe betydelig tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores erklæring gøre opmærksom på de tilknyttede oplysninger i regnskabet eller, hvis sådanne tilknyttede oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen på vores revisorerklæring. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at selskabet ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af regnskabet, herunder oplysningerne, og om regnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer blandt andre forhold med den øverste ledelse om det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen og betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Vi giver også den øverste ledelse en udtalelse om, at vi har opfyldt relevante etiske krav vedrørende uafhængighed, og oplyser den om alle forbindelser og andre forhold, der med rimelighed kan

⁴⁴ Denne sætning vil blive tilpasset i de tilfælde hvor revisor i forbindelse med revisionen også har ansvaret for at afgive en erklæring om effektiviteten af intern kontrol.

tænkes at påvirke vores uafhængighed, og, hvor dette er relevant, tilhørende sikkerhedsforanstaltninger.

Med udgangspunkt i de forhold, der er kommunikeret til den øverste ledelse, fastslår vi, hvilke forhold der havde størst betydning ved revisionen af regnskabet for den aktuelle periode og dermed er centrale forhold ved revisionen. Vi beskriver disse forhold i vores revisorerklæring, medmindre lov eller øvrig regulering udelukker, at forholdet offentliggøres, eller i de yderst sjældne tilfælde, hvor vi fastslår, at forholdet ikke skal kommunikeres i vores erklæring, fordi de negative konsekvenser heraf med rimelighed ville kunne forventes at veje tungere end de fordele, som den offentlige interesse har af sådan kommunikation.

Erklæring i henhold til anden lovgivning og øvrig regulering

[Form og indhold af dette afsnit i revisors erklæring vil variere afhængigt af arten af revisors øvrige erklæringsforpligtelser som foreskrevet ved lokal lov, øvrig regulering eller nationale revisionsstandarder. De forhold, der behandles i anden lov, øvrig regulering eller nationale revisionsstandarder (benævnt "øvrige erklæringsforpligtelser"), skal omtales i dette afsnit, medmindre de øvrige erklæringsforpligtelser behandler samme emner som dem, der i henhold til ISA kræves præsenteret som en del af afsnittet "Erklæring om revisionen af regnskabet". Rapporteringen af øvrige erklæringsforpligtelser, der behandler samme emner som de, der kræves ifølge ISA, kan kombineres (dvs. medtages i afsnittet "Erklæring om revisionen af regnskabet" med passende underoverskrifter), forudsat at ordlyden i revisors erklæring klart adskiller de øvrige erklæringsforpligtelser fra den rapportering, der kræves af ISA, hvor en sådan forskel foreligger.]

Den opgaveansvarlige partner for den revision, der har resulteret i denne erklæring fra den uafhængige revisor, er [navn].

[Underskrift på revisionsfirmaets vegne, revisors navn eller begge dele, alt efter hvad der er relevant for den bestemte jurisdiktion]

[Revisors adresse]

[Dato]

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS ERKLÆRING

Til kapitalejerne i ABC Selskab [eller anden passende adressat]

Erklæring om revisionen af regnskabet¹⁹

Konklusion

Vi har revideret regnskabet for ABC Selskab (selskabet), der omfatter balance pr. 31. december 20X1 samt totalindkomstopgørelse, egenkapitalopgørelse og pengestrømsopgørelse for året, der sluttede pr. denne dato, samt noter til regnskabet, herunder anvendt regnskabspraksis.

Det er vores opfattelse, at det medfølgende regnskab giver et retvisende billede (eller i alle væsentlige henseender giver en rimelig præsentation) af selskabets finansielle stilling pr. 31. december 20X1 samt af selskabets finansielle resultat og pengestrømme for året, der sluttede pr. denne dato i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards (IFRS).

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision (ISA). Vores ansvar ifølge disse standarder er nærmere beskrevet i erklæringens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af regnskabet". Vi er uafhængige af selskabet i overensstemmelse med de etiske krav, der er relevante for vores revision af regnskabet i [jurisdiktion], og vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse krav. Vi mener, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion.

Væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift

Vi gør opmærksom på note X i regnskabet, hvoraf der fremgår, at selskabet har haft et nettotab på ZZZ for året, der sluttede xx. xxxx 201x, og at selskabets kortfristede forpligtelser pr. denne dato oversteg selskabets samlede aktiver med YYY. Som anført i note X indikerer disse begivenheder eller forhold sammen med andre forhold, som er beskrevet i note X, at der er en væsentlig usikkerhed, som kan skabe betydelig tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Dette forhold har ikke medført modifikation til vores konklusion.

Centrale forhold ved revisionen

Centrale forhold ved revisionen er de forhold, der efter vores faglige vurdering var mest betydelige ved vores revision af regnskabet for den aktuelle periode. Disse forhold blev behandlet som led i vores revision af regnskabet som helhed og udformningen af vores konklusion herom, og vi afgiver ikke nogen særskilt konklusion om disse forhold. I tillæg til det forhold, der er beskrevet i erklæringens afsnit "Væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift", har vi fastlagt, at de forhold, der er beskrevet nedenfor, er centrale forhold ved revisionen, der skal kommunikeres i vores erklæring.

[Beskrivelse af hvert centralt forhold ved revisionen i overensstemmelse med ISA 701.]

¹⁹ Undertitlen "Erklæring om revision af regnskabet" er ikke nødvendig, hvis den anden undertitel "Erklæring i henhold til anden lovgivning og øvrig regulering" ikke er relevant.

FORTSAT DRIFT (GOING CONCERN)

Andre Oplysninger [eller en anden benævnelse, hvis det er passende, eksempelvis "Andre oplysninger end regnskabet og revisors erklæring herom"]

[Rapportering i overensstemmelse med ISA 720 (ajourført) – se ISA 720 (ajourført) Bilag 2, Eksempel 1]

Den daglige ledelses og den øverste ledelses ansvar for regnskabet²⁰

[Rapportering i overensstemmelse med ISA 700 (ajourført) – se ISA 700 (ajourført), Eksempel 1²¹.]

Revisors ansvar for revisionen af regnskabet

[Rapportering i overensstemmelse med ISA 700 (ajourført) – se ISA 700 (ajourført), Eksempel 11²¹.]

Erklæring i henhold til anden lovgivning og øvrig regulering

[Rapportering i overensstemmelse med ISA 700 (ajourført) – se ISA 700 (ajourført), Eksempel 1.]

Den opgaveansvarlige partner på den revision, der har resulteret i denne erklæring fra den uafhængige revisor, er [navn].

[Underskrift på revisionsfirmaets vegne, revisors navn eller begge dele, alt efter hvad der er relevant for den bestemte jurisdiktion]

[Revisors adresse]

[Dato]

²⁰ I disse eksempler kan der være behov for at erstatte begreberne den øverste ledelse og den daglige ledelse med andre begreber, der er passende i relation til den lovmæssige begrebsramme i den pågældende jurisdiktion

²¹ ISA 700 (ajourført), Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab, afsnit 34 og 39, stiller krav om, at revisors erklæring for alle virksomheder indeholder en beskrivelse af ansvaret i relation til fortsat drift hos de ansvarlige for regnskabet henholdsvis revisor.

Key Audit Matters

1. Do users of the audited financial statements believe that the introduction of a new section in the auditor's report describing the matters the auditor determined to be of most significance in the audit will enhance the usefulness of the auditor's report? If not, why?
2. Do respondents believe the proposed requirements and related application material in proposed ISA 701 provide an appropriate framework to guide the auditor's judgment in determining the key audit matters? If not, why? Do respondents believe the application of proposed ISA 701 will result in reasonably consistent auditor judgments about what matters are determined to be the key audit matters? If not, why?
3. Do respondents believe the proposed requirements and related application material in proposed ISA 701 provide sufficient direction to enable the auditor to appropriately consider what should be included in the descriptions of individual key audit matters to be communicated in the auditor's report? If not, why?
4. Which of the illustrative examples of key audit matters, or features of them, did respondents find most useful or informative, and why? Which examples, or features of them, were seen as less useful or lacking in informational value, and why? Respondents are invited to provide any additional feedback on the usefulness of the individual examples of key audit matters, including areas for improvement.
5. Do respondents agree with the approach the IAASB has taken in relation to key audit matters for entities for which the auditor is not required to provide such communication – that is, key audit matters may be communicated on a voluntary basis but, if so, proposed ISA 701 must be followed and the auditor must signal this intent in the audit engagement letter? If not, why? Are there other practical considerations that may affect the auditor's ability to decide to communicate key audit matters when not otherwise required to do so that should be acknowledged by the IAASB in the proposed standards?
6. Do respondents believe it is appropriate for proposed ISA 701 to allow for the possibility that the auditor may determine that there are no key audit matters to communicate?
 - (a) If so, do respondents agree with the proposed requirements addressing such circumstances?
 - (b) If not, do respondents believe that auditors would be required to always communicate at least one key audit matter, or are there other actions that could be taken to ensure users of the financial statements are aware of the auditor's responsibilities under proposed ISA 701 and the determination, in the auditor's professional judgment, that there are no key audit matters to communicate?
7. Do respondents agree that, when comparative financial information is presented, the auditor's communication of key audit matters should be limited to the audit of the most recent financial period in light of the practical challenges explained in paragraph 65? If not, how do respondents suggest these issues could be effectively addressed?
8. Do respondents agree with the IAASB's decision to retain the concepts of Emphasis of Matter paragraphs and Other Matter paragraphs, even when the auditor is required to communicate key audit matters, and how such concepts have been differentiated in the Proposed ISAs? If not, why?

Going Concern

9. Do respondents agree with the statements included in the illustrative auditor's reports relating to:
- (a) The appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting in the preparation of the entity's financial statements?
 - (b) Whether the auditor has identified a material uncertainty that may cast significant doubt on the entity's ability to concern, including when such an uncertainty has been identified (see the Appendix of proposed ISA 570 (Revised))?

In this regard, the IAASB is particularly interested in views as to whether such reporting, and the potential implications thereof, will be misunderstood or misinterpreted by users of the financial statements.

10. What are respondents' views as to whether an explicit statement that neither management nor the auditor can guarantee the entity's ability to continue as a going concern should be required in the auditor's report whether or not a material uncertainty has been identified?

Compliance with Independence and Other Relevant Ethical Requirements

11. What are respondents' views as to the benefits and practical implications of the proposed requirement to disclose the source(s) of independence and other relevant ethical requirements in the auditor's report?

Disclosure of the Name of the Engagement Partner

12. What are respondents' views as to the proposal to require disclosure of the name of the engagement partner for audits of financial statements of listed entities and include a "harm's way exemption"? What difficulties, if any, may arise at the national level as a result of this requirement?

Other Improvements to Proposed ISA 700 (Revised)

13. What are respondents' views as to the appropriateness of the changes to ISA 700 described in paragraph 102 and how the proposed requirements have been articulated?
14. What are respondents' views on the proposal not to mandate the ordering of sections of the auditor's report in any way, even when law, regulation or national auditing standards do not require a specific order? Do respondents believe the level of prescription within proposed ISA 700 (Revised) (both within the requirements in paragraphs 20–45 and the circumstances addressed in paragraphs 46–48 of the proposed ISA) reflects an appropriate balance between consistency in auditor reporting globally when reference is made to the ISAs in the auditor's report, and the need for flexibility to accommodate national reporting circumstances?

BILAG 4

	Virksomheder/ investeringsfore ninger/banker	Revisorer	Rigsrevisorer	Universiteter	Standard-giver	Interesse- organisationer
1. Wirtschaftsprüferkammer (Germany)						1
2. BlackRock, Inc. (United States)	1					
3. Chartered Professional Accountants of Canada (Canada)						1
4. Auditor General of Alberta (Canada)			1			
5. Australasian Council of Auditors-General (Australia)			1			
6. Auditor General of Manitoba (Canada)			1			
7. Association of International Accountants (United Kingdom)						1
8. Chris Barnard (Germany)				1		
9. Fédération des Experts Comptables Européens (Europe)						1
10. Institute of Professional Auditors (Russian Federation)						1
11. Institute of Chartered Accountants (Ghana) (Ghana)						1
12. Klaus Ruhnke (Freie Universität Berlin, FACTS Department) (Germany)				1		
13. Swire Pacific Limited (Hong Kong (Special Administrative Region of China))	1					
14. Komora Auditorů České Republiky (Chamber of Auditors of the Czech Republic) (Czech Republic)						1
15. National Audit Office (United Kingdom)			1			
16. Association of Chartered Certified Accountants (United Kingdom)						1
17. California Society of CPAs (United States)						1
18. European Issuers (Belgium)						1
19. Inter-American Accounting Association (Bolivia)						1
20. New York State Society of Certified Public Accountants (United States)						1
21. Pennsylvania Institute of Certified Public Accountants (United States)						1
22. SRA (Samenwerkende Register Accountants) (Netherlands)						1

23. Swedish National Audit Office (Sweden)		1		
24. Australian Auditing and Assurance Standards Board (Australia)			1	
25. BCEMW- Jean Bédard, Paul Coram, Reza Espahbodi, Theodore J. Mock and Rick C. Warne (United States)			1	
26. Crowe Horwath International (United States)	1			
27. Institute of Chartered Accountants Australia (Australia)				1
28. International Association of Insurance Supervisors (Switzerland)				1
29. New Zealand Institute of Chartered Accountants (New Zealand)				1
30. Provincial Auditor Saskatchewan (Canada)		1		
31. The World Bank (United States)	1			
32. U.S. Chamber of Commerce - Center for Capital Market (United States)				1
33. American Institute of Certified Public Accountants' Auditing Standards Board (United States)				1
34. AngloGold Ashanti Limited (South Africa)	1			
35. Baker Tilly UK Audit LLP (United Kingdom)		1		
36. CPA Australia (Australia)				1
37. Canadian Auditing and Assurance Standards Board (Canada)			1	
38. Deloitte Touche Tohmatsu Limited (United States)		1		
39. European Banking Authority (Europe)				1
40. Federation of Accounting Professions Thailand (Thailand)				1
41. Financial Reporting Council (Australia)			1	
42. Financial Reporting Council (United Kingdom)			1	
43. Grant Thornton International Ltd (United Kingdom)		1		
44. Hong Kong Institute of Certified Public Accountants (Hong Kong (Special Administrative Region of China))				1
45. Institute of Certified Public Accountants in Ireland (Ireland)				

45. Institute of Certified Public Accountants in Ireland (Ireland)					1
46. Institute of Certified Public Accountants of Kenya (Kenya)					1
47. Institute of Chartered Accountants of Scotland (United Kingdom)					1
48. Johannesburg Stock Exchange (South Africa)	1				
49. PKF International Limited (United Kingdom)		1			
50. PricewaterhouseCoopers International Limited (United Kingdom)			1		
51. Securities Commission of Malaysia - Audit Oversight Board (Malaysia)	1				
52. Standard & Poor's Ratings Services (United States)	1				
53. The Japanese Institute of Certified Public Accountants (Japan)					1
54. The Malta Institute of Accountants (Malta)					1
55. The Securities Analysts Association of Japan (Japan)					1
56. ASSIREVI Association of the Italian audit firms (Italy)					1
57. Ashley Burrowes (University of Canterbury) (New Zealand)				1	
58. Auditor General of Canada (Canada)				1	
59. Auditor General of South Africa (South Africa)				1	
60. Australian Institute of Company Directors (Australia)					1
61. BDO International Limited (United Kingdom)		1			
62. CFO Forum of South Africa (South Africa)					1
63. Canadian Securities Administrators - Chief Accountants Committee (Canada)				1	
64. Chartered Accountants Ireland – Audit and Assurance Committee (Ireland)					1
65. CohnReznick LLP (United States)		1			
66. Compagnie Nationale des Commissaires aux Comptes and the Conseil Supérieur de l'Ordre des Experts-Comptables (France)					1
67. Contrôleur des finances de Québec (Canada)				1	

68. Cristian E. Munarriz (Argentina)	1		
69. Dansk Aktionæforening (Danish Shareholders Association) (Denmark)			1
70. Den norske Revisorforening (The Norwegian Institute of Public Accountants) (Norway)			1
71. EAIG – European Audit Inspection Group (Europe)		1	
72. Ernst & Young Global Limited (United Kingdom)	1		
73. European Court of Auditors (Europe)	1		
74. FAR - Institute for the Accountancy Profession in Sweden (Sweden)			1
75. FSR - Danish Institute of Accountants (Denmark)			1
76. Federación Argentina de Consejos Profesionales de Ciencias Económicas (Argentine Federation of Professionals Councils of Economic Sciences) (Argentina)			1
77. Hunter College Graduate Class in Advanced auditing (United States)		1	
78. Ibracon - Instituto dos Auditores Independentes do Brasil (Brazil)			1
79. Institute of Chartered Accountants in England and Wales (United Kingdom)			1
80. Institute of Chartered Accountants of Nigeria (Nigeria)			1
81. Instituto Mexicano de Contadores Publicos AC (Mexico)			1
82. Instituut van de Bedrijfsrevisoren - Institut des Réviseurs d'Entreprises (Belgium)			1
83. J Robert Gibson (City University of Hong Kong – First Submission) (Hong Kong (Special Administrative Region of China))		1	
84. J Robert Gibson (City University of Hong Kong – Second Submission) (Hong Kong (Special Administrative Region of China))		1	
85. KHT-yhdistys – Föreningen CGR ry (the Finnish Institute of Authorised Public Accountants) (Finland)			1
86. KPMG IFRG Limited (United Kingdom)	1		

87. Korean Institute of Certified Public Accountants (Korea, Republic of)				1
88. Kreston International Limited (United Kingdom)	1			
89. Ministerio de Economía y Competitividad (Instituto de Contabilidad y Auditoria de Cuentas) (Spain)			1	
90. Moore Stephens LLP (UK firm) (United Kingdom)	1			
91. Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (Netherlands)				1
92. Novo Nordisk A/S (Denmark)	1			
93. South African Institute of Chartered Accountants (South Africa)				1
94. Standard Life Investments (United Kingdom)	1			
95. United States Government Accountability Office (United States)			1	
96. Chartered Institute of Public Finance & Accountancy (United Kingdom)				1
97. Eumedion (Dutch Institutional Investors) (Netherlands)				1
98. European Federation of Accountants and Auditors for SMEs (Belgium)				1
99. Group of 100 (Australia)				1
100. IFAC Small and Medium Practices Committee (United States)			1	
101. Macquarie University (Australia)			1	
102. RSM International Limited (United Kingdom)	1			
103. Zambia Institute of Chartered Accountants - ZICA (Zambia)				1
104. Altaf Noor Ali (Pakistan)	1			
105. Auditor General of Ontario (Canada)			1	
106. Dubai Financial Services Authority (United Arab Emirates)			1	
107. Felicitas T Irungu (Felikar and Associates) (Kenya)	1			
108. Hans Gortemaker (Erasmus University) (Netherlands)			1	
109. Individual- Clinical Lasers Limited (Canada)	1			

110. MAZARS (France)	1		
111. Swiss Holdings (Switzerland)			1
112. Association of British Insurers (United Kingdom)			1
113. Malaysian Institute of Accountants' Auditing and Assurance Standards Board (Malaysia)			1
114. Canadian Public Accountability Board (Canada)		1	
115. Pitcher Partners (Australia)	1		
116. Chinese Institute of Certified Public Accountants (China)			1
117. Institut der Wirtschaftspruefer (Germany)			1
118. Institute of Chartered Accountant of India (India)			1
119. Peter W. Young (Consulo Advisers) (Australia)	1		
120. European Securities and Markets Authority (Europe)		1	
121. Investment Management Association (IMA) (United Kingdom)			1
122. Auditor-General of New Zealand (New Zealand)		1	
123. Institute of Chartered Accountants of Zimbabwe (Zimbabwe)			1
124. International Corporate Governance Network (United Kingdom)			1
125. New Zealand Auditing and Assurance Standards Board (New Zealand)		1	
126. Basel Committee on Banking Supervision (Switzerland)			1
127. Independent Regulatory Board for Auditors (South Africa)		1	
128. Institute of Chartered Accountants of Pakistan (Pakistan)			1
129. International Forum of Independent Audit Regulators (United States)			1
130. Institute of Singapore Chartered Accountants (Singapore)			1
131. Jack Ciesielski (United States)	1		
132. International Organization of Securities Commissions (Spain)			

132. International Organization of Securities Commissions (Spain)							1
133. Center for Audit Quality (United States)							1
134. Joseph Carcello (United States)				1			
135. CFA Institute (United States)							1
136. Sobeys Inc. (Canada)	1						
137. Denise Silva Ferreira juvenal (Brazil)		1					
138. Council of Institutional Investors (United States)							1
139. Institute of Chartered Accountants of Jamaica (Jamaica)							1
	12	21	10	10	15		71

BILAG 5

	Virksomheder/ investeringsfore ninger/banker	Revisorer	Rigsrevisorer	Universiteter	Standard-giver	Interesse- organisationer
1. Wirtschaftsprüferkammer (Germany)						1
2. BlackRock, Inc. (United States)	1					
3. Chartered Professional Accountants of Canada (Canada)						1
4. Auditor General of Alberta (Canada)			1			
5. Australasian Council of Auditors-General (Australia)			1			
6. Auditor General of Manitoba (Canada)			1			
7. Association of International Accountants (United Kingdom)						1
9. Fédération des Experts Comptables Européens (Europe)						1
10. Institute of Professional Auditors (Russian Federation)						1
11. Institute of Chartered Accountants (Ghana) (Ghana)						1
13. Swire Pacific Limited (Hong Kong (Special Administrative Region of China))	1					
14. Komora Auditorů České Republiky (Chamber of Auditors of the Czech Republic) (Czech Republic)						1
15. National Audit Office (United Kingdom)			1			
16. Association of Chartered Certified Accountants (United Kingdom)						1
17. California Society of CPAs (United States)						1
18. European Issuers (Belgium)						1
19. Inter-American Accounting Association (Bolivia)						1
20. New York State Society of Certified Public Accountants (United States)						1
21. Pennsylvania Institute of Certified Public Accountants (United States)						1
23. Swedish National Audit Office (Sweden)			1			
24. Australian Auditing and Assurance Standards Board (Australia)					1	
25. BCEMW- Jean Bédard, Paul Coram, Reza Espahbodi, Theodore J. Mock and Rick C. Warne (United States)				1		

26. Crowe Horwath International (United States)	1		
27. Institute of Chartered Accountants Australia (Australia)			1
28. International Association of Insurance Supervisors (Switzerland)			1
29. New Zealand Institute of Chartered Accountants (New Zealand)			1
30. Provincial Auditor Saskatchewan (Canada)		1	
31. The World Bank (United States)	1		
32. U.S. Chamber of Commerce - Center for Capital Market (United States)			1
33. American Institute of Certified Public Accountants' Auditing Standards Board (United States)			1
34. AngloGold Ashanti Limited (South Africa)	1		
35. Baker Tilly UK Audit LLP (United Kingdom)	1		
36. CPA Australia (Australia)			1
37. Canadian Auditing and Assurance Standards Board (Canada)		1	
38. Deloitte Touche Tohmatsu Limited (United States)	1		
39. European Banking Authority (Europe)			1
40. Federation of Accounting Professions Thailand (Thailand)			1
41. Financial Reporting Council (Australia)		1	
42. Financial Reporting Council (United Kingdom)		1	
43. Grant Thornton International Ltd (United Kingdom)	1		
44. Hong Kong Institute of Certified Public Accountants (Hong Kong (Special Administrative Region of China))			1
45. Institute of Certified Public Accountants in Ireland (Ireland)			1
46. Institute of Certified Public Accountants of Kenya (Kenya)			1
47. Institute of Chartered Accountants of Scotland (United Kingdom)			1

48. Johannesburg Stock Exchange (South Africa)	1			
49. PKF International Limited (United Kingdom)		1		
50. PricewaterhouseCoopers International Limited (United Kingdom)		1		
51. Securities Commission of Malaysia - Audit Oversight Board (Malaysia)	1			
52. Standard & Poor's Ratings Services (United States)	1			
53. The Japanese Institute of Certified Public Accountants (Japan)				1
54. The Malta Institute of Accountants (Malta)				1
56. ASSIREVI Association of the Italian audit firms (Italy)				1
57. Ashley Burrowes (University of Canterbury) (New Zealand)			1	
58. Auditor General of Canada (Canada)		1		
59. Auditor General of South Africa (South Africa)		1		
60. Australian Institute of Company Directors (Australia)				1
61. BDO International Limited (United Kingdom)	1			
62. CFO Forum of South Africa (South Africa)				1
63. Canadian Securities Administrators - Chief Accountants Committee (Canada)			1	
64. Chartered Accountants Ireland – Audit and Assurance Committee (Ireland)				1
65. CohnReznick LLP (United States)	1			
66. Compagnie Nationale des Commissaires aux Comptes and the Conseil Superieur de l'Ordre des Experts-Comptables (France)				1
67. Contrôleur des finances de Québec (Canada)			1	
68. Cristian E. Munarriz (Argentina)	1			
70. Den norske Revisorforening (The Norwegian Institute of Public Accountants) (Norway)				1
71. EAIG – European Audit Inspection Group (Europe)			1	
72. Ernst & Young Global Limited (United Kingdom)	1			
73. European Court of Auditors (Europe)	1			

74. FAR - Institute for the Accountancy Profession in Sweden (Sweden)		1
75. FSR - Danish Institute of Accountants (Denmark)		1
76. Federación Argentina de Consejos Profesionales de Ciencias Económicas (Argentine Federation of Professionals Councils of Economic Sciences) (Argentina)		1
77. Hunter College Graduate Class in Advanced auditing (United States)	1	
78. Ibracon - Instituto dos Auditores Independentes do Brasil (Brazil)		1
79. Institute of Chartered Accountants in England and Wales (United Kingdom)		1
80. Institute of Chartered Accountants of Nigeria (Nigeria)		1
81. Instituto Mexicano de Contadores Publicos AC (Mexico)		1
82. Instituut van de Bedrijfsrevisoren - Institut des Réviseurs d'Entreprises (Belgium)		1
85. KHT-yhdistys – Föreningen CGR ry (the Finnish Institute of Authorised Public Accountants) (Finland)		1
86. KPMG IFRG Limited (United Kingdom)	1	
87. Korean Institute of Certified Public Accountants (Korea, Republic of)		1
88. Kreston International Limited (United Kingdom)	1	
90. Moore Stephens LLP (UK firm) (United Kingdom)	1	
91. Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (Netherlands)		1
92. Novo Nordisk A/S (Denmark)	1	
93. South African Institute of Chartered Accountants (South Africa)		1
94. Standard Life Investments (United Kingdom)	1	
95. United States Government Accountability Office (United States)		1
96. Chartered Institute of Public Finance & Accountancy (United Kingdom)		1

97. Eumedion (Dutch Institutional Investors) (Netherlands)				1
98. European Federation of Accountants and Auditors for SMEs (Belgium)				1
99. Group of 100 (Australia)				1
100. IFAC Small and Medium Practices Committee (United States)			1	
101. Macquarie University (Australia)			1	
102. RSM International Limited (United Kingdom)	1			
103. Zambia Institute of Chartered Accountants - ZICA (Zambia)				1
104. Altaf Noor Ali (Pakistan)	1			
105. Auditor General of Ontario (Canada)		1		
106. Dubai Financial Services Authority (United Arab Emirates)			1	
107. Felicitas T Irungu (Felikar and Associates) (Kenya)	1			
108. Hans Gortemaker (Erasmus University) (Netherlands)			1	
110. MAZARS (France)	1			
111. Swiss Holdings (Switzerland)				1
112. Association of British Insurers (United Kingdom)				1
113. Malaysian Institute of Accountants' Auditing and Assurance Standards Board (Malaysia)				1
114. Canadian Public Accountability Board (Canada)			1	
115. Pitcher Partners (Australia)	1			
116. Chinese Institute of Certified Public Accountants (China)				1
117. Institut der Wirtschaftspruefer (Germany)				1
120. European Securities and Markets Authority (Europe)			1	
121. Investment Management Association (IMA) (United Kingdom)				1
122. Auditor-General of New Zealand (New Zealand)		1		
123. Institute of Chartered Accountants of Zimbabwe (Zimbabwe)				1
124. International Corporate Governance Network (United				

Kingdom)		1
125. New Zealand Auditing and Assurance Standards Board (New Zealand)	1	
126. Basel Committee on Banking Supervision (Switzerland)		1
127. Independent Regulatory Board for Auditors (South Africa)	1	
128. Institute of Chartered Accountants of Pakistan (Pakistan)		1
130. Institute of Singapore Chartered Accountants (Singapore)		1
132. International Organization of Securities Commissions (Spain)		1
135. CFA Institute (United States)		1
137. Denise Silva Ferreira juvenal (Brazil)	1	
139. Institute of Chartered Accountants of Jamaica (Jamaica)		1

Auditor reporting

How the proposed and new reporting models compare

	IAASB	US PCAOB	UK FRC	EU audit regulation
Stage of development	Positions as of the June 2014 IAASB meeting	August 2013 proposed standard	June 2013 standard in effect	Final approved requirements
Auditor's report element (for listed company audits)				
Prominent placement of the auditor's opinion and other entity-specific information	✓		✓	
Key audit matters/critical audit matters/audit risks:				
• Identification of the matters/risks	✓	✓	✓	✓
• Description of how the audit responded to those matters/risks	✓		✓	✓
• Description of the outcomes/findings	Guidance suggests they may be included		Not required but has been included in a few reports	Required where relevant
Key audit input judgments, including materiality and group scoping			Required	
Conclusions regarding going concern	Proposed enhanced descriptions of responsibilities	No change to extant model	Not required but have been included by some firms	No change to extant model
Statement regarding the outcome of auditor's consideration of 'other information' (e.g., the front half of the annual report)	✓	✓	✓	✓
Statement regarding the auditor's independence	✓	✓	Reference to the requirement to be independent	✓
Disclosure of the year the auditor began consecutively serving as the company's auditor		✓	Not in the auditor's report but included in the report by the audit committee on its work	✓
Identification of the engagement partner's name	✓	Being addressed in a separate project	✓	✓

Momentum builds towards more informative reports

PwC • 3

WORLD TRADE SYSTEMS PLC

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT TO THE MEMBERS OF WORLD TRADE SYSTEMS PLC

Our opinion on the financial statements is unmodified**In our opinion the financial statements:**

- give a true and fair view of the state of the company's affairs as at 31 December 2015 and of its loss for the period then ended;
- have been properly prepared in accordance with International Financial Reporting Standards (IFRSs) as adopted by the European Union; and
- have been prepared in accordance with the requirements of the Companies Act 2006.

Who we are reporting to

This report is made solely to the company's members, as a body, in accordance with Chapter 3 of Part 16 of the Companies Act 2006. Our audit work has been undertaken so that we might state to the company's members those matters we are required to state to them in an auditor's report and for no other purpose. To the fullest extent permitted by law, we do not accept or assume responsibility to anyone other than the company and the company's members as a body, for our audit work, for this report, or for the opinions we have formed.

What we have audited

World Trade Systems Plc's financial statements for the period ended 31 December 2015 comprise the statement of comprehensive income, the statement of changes in equity, the statement of financial position, the statement of cash flows and the related notes.

The financial reporting framework that has been applied in their preparation is applicable law and IFRSs as adopted by the European Union.

Overview of our audit approach

- Overall materiality: £7,000, which represents 5% of the company's loss before taxation; and
- Key audit risks were identified as going concern and management override of controls.

Our assessment of risk

In arriving at our opinions set out in this report, we highlight the following risks that, in our judgement, had the greatest effect on our audit:

Audit risk	How we responded to the risk
Going concern	
The accounts are prepared on a going concern basis in accordance with International Accounting Standard (IAS) 1 'Presentation of Financial Statements'. However, as no substantive operations exist, the company continues to generate minimal cash inflows, has made losses for consecutive years and has an on-going net liability position. As these conditions may cast doubt on the Company's ability to continue as a going concern we therefore identified going concern as a significant risk requiring special audit consideration.	Our audit work included, but was not restricted to: • An evaluation of management's assessment of the Company's ability to continue as a going concern; • An analysis of cash flow forecasts and an evaluation of the reliability of the underlying data including comparisons to historical data and post year-end actual data; • Confirming the financial support arrangements from related and third parties by obtaining letters of support signed by a director; • An assessment of the ability of the related party to fulfil the commitment if necessary; and • Consideration of the adequacy of the financial statement disclosures related to the ability to continue as a going concern. The Company's accounting policy on going concern is shown in note 2(a).

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT TO THE MEMBERS OF WORLD TRADE SYSTEMS PLC –(Continued)

Audit risk

Management override of controls

Under International Standards on Auditing (ISAs) (UK and Ireland), for all of our audits we are required to consider the risk of management override of financial controls. Due to the unpredictable nature of this risk we are required to assess it as a significant risk requiring special audit consideration.

How we responded to the risk

Our audit work included, but was not restricted to:

- Specific procedures relating to this risk that are required by ISA (UK and Ireland) 240 'The Auditors Responsibilities relating to Fraud in an Audit of Financial Statements';
- Reviewing the Company's manual journal entry procedures and policies;
- Corroborating a sample of journals assessed as unusual to source documentation; and
- Undertaking a detailed review of management's key judgements, specifically in relation to the amount disclosed under IAS 40 'Investment Property' in relation to the market value of the investment property.

Our application of materiality and an overview of the scope of our audit

Materiality

We define materiality as the magnitude of misstatement in the financial statements that makes it probable that the economic decisions of a reasonably knowledgeable person would be changed or influenced. We use materiality in determining the nature, timing and extent of our audit work and in evaluating the results of that work.

We determined materiality for the audit of the financial statements as a whole to be £7,000, which is 5% of the company's loss before taxation. This benchmark is considered the most appropriate given the company incurs net expenses.

Materiality for the current period is higher than the level that we determined for the period ended 30 September 2014 to reflect the additional administrative expenses and finance costs incurred in the current period.

We use a different level of materiality, performance materiality, to drive the extent of our testing and this was set at 75% of financial statement materiality. We also determine a lower level of specific materiality for certain areas such as directors' remuneration and related party transactions.

We determined the threshold at which we will communicate misstatements to the audit committee to be £350. In addition, we will communicate misstatements below that threshold that, in our view, warrant reporting on qualitative grounds.

Overview of the scope of our audit

A description of the generic scope of an audit of financial statements is provided on the Financial Reporting Council's website at www.frc.org.uk/auditscopeukprivate.

We conducted our audit in accordance with ISAs (UK and Ireland). Our responsibilities under those standards are further described in the 'Responsibilities for the financial statements and the audit' section of our report. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

We are independent of the company in accordance with the Auditing Practices Board's Ethical Standards for Auditors, and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with those Ethical Standards.

Our audit approach was based on a thorough understanding of the company's business and is risk based, and in particular included:

- a review of management's assessment of the company's ability to continue as a going concern and the financial support arrangements in place;
- an interrogation of all journals posted during the period and assessment of the appropriateness of all judgemental areas;
- a detailed review of variances from the prior period;
- a review of the loan agreements in place and recalculation of the expected interest; and
- a detailed review of the land valuation and the related IAS 40 'Investment Properties' fair value disclosures.

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT TO THE MEMBERS OF WORLD TRADE SYSTEMS PLC – (Continued)

Other reporting required by regulations

Our opinion on other matters prescribed by the Companies Act 2006 is unmodified

In our opinion:

- the part of the Directors' Remuneration Report to be audited has been properly prepared in accordance with the Companies Act 2006; and
- the information given in the Strategic Report and Report of the Directors for the financial period for which the financial statements are prepared is consistent with the financial statements.

As described in the Report of the Directors, the Company has not complied with the UK Corporate Governance Code and has not prepared a Corporate Governance Statement. Accordingly, we were unable to form an opinion as to whether the information given in the Corporate Governance Statement with respect to internal control and risk management systems in relation to financial reporting processes and about share capital structures is consistent with the financial statements.

Matters on which we are required to report by exception

Under the Companies Act 2006 we are required to report to you if, in our opinion:

- adequate accounting records have not been kept, or returns adequate for our audit have not been received from branches not visited by us; or
- the financial statements and the part of the Directors' Remuneration Report to be audited are not in agreement with the accounting records and returns; or
- certain disclosures of directors' remuneration specified by law are not made; or
- we have not received all the information and explanations we require for our audit.

As described in the Report of the Directors, the Company has not complied with the UK Corporate Governance Code and has not prepared a Corporate Governance Statement.

Under the Listing Rules, we are required to review:

- the directors' statement in relation to going concern set out on page 7.

As described in the Report of the Directors, the Company has not complied with the UK Corporate Governance Code. The directors have not prepared a statement in relation to longer-term viability and accordingly we were unable to review that statement. The Company has not prepared a Corporate Governance Statement and accordingly we were unable to review the part of the Corporate Governance Statement relating to the Company's compliance with the provisions of the UK Corporate Governance Code specified for our review by the Listing Rules.

Under the ISAs (UK and Ireland), we are required to report to you if, in our opinion, information in the annual report is:

- materially inconsistent with the information in the audited financial statements; or
- apparently materially incorrect based on, or materially inconsistent with, our knowledge of the company acquired in the course of performing our audit; or
- otherwise misleading.

In particular, we are required to report to you if:

- we have identified any inconsistencies between our knowledge acquired during the audit and the directors' statement that they consider the annual report is fair, balanced and understandable; or
- the annual report does not appropriately disclose those matters that were communicated to the board (which has assumed the duties of the audit committee) which we consider should have been disclosed.

Other than as stated, we have nothing to report in respect of any of the above matters.

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT TO THE MEMBERS OF WORLD TRADE SYSTEMS PLC – (Continued)

Under the ISAs (UK and Ireland), we are required to give a statement as to whether we have anything material to add or to draw attention to in relation to:

- the directors' confirmation in the annual report that they have carried out a robust assessment of the principal risks facing the company including those that would threaten its business model, future performance, solvency or liquidity;
- the disclosures in the annual report that describe those risks and explain how they are being managed or mitigated; and
- the directors' explanation in the annual report as to how they have assessed the prospects of the company, over what period they have done so and why they consider that period to be appropriate, and their statement as to whether they have a reasonable expectation that the company will be able to continue in operation and meet its liabilities as they fall due over the period of their assessment, including any related disclosures drawing attention to any necessary qualifications or assumptions.

We are unable to give a statement as to whether we have anything material to add or to draw attention to in relation to the above directors' confirmation, disclosures, or directors' explanation as none of these are presented in the annual report.

We confirm that we do not have anything material to add or to draw attention to in relation to:

- the directors' statement in the financial statements about whether they have considered it appropriate to adopt the going concern basis of accounting in preparing them, and their identification of any material uncertainties to the company's ability to continue to do so over a period of at least twelve months from the date of approval of the financial statements.

Responsibilities for the financial statements and the audit

What the directors are responsible for:

As explained more fully in the Statement of Directors' Responsibilities set out on page 7 the directors are responsible for the preparation of the financial statements and for being satisfied that they give a true and fair view.

What we are responsible for:

Our responsibility is to audit and express an opinion on the financial statements in accordance with applicable law and ISAs (UK and Ireland). Those standards require us to comply with the Auditing Practices Board's Ethical Standards for Auditors.

Andy Ka
Senior Statutory Auditor
for and on behalf of Grant Thornton UK LLP
Statutory Auditor, Chartered Accountants
Oxford

Date: 11 August 2016

**Xplorer plc
Annual Report & Accounts
For the Year Ended 31 March 2015**

Independent Auditor's Report to the Members of Xplorer plc

Opinion on financial statements

In our opinion the financial statements:

- give a true and fair view of the state of the company's affairs as at 31 March 2015 and of its loss for the year then ended;
- have been properly prepared in accordance with IFRSs as adopted by the European Union; and
- have been prepared in accordance with the requirements of the Companies Act 2006.

Emphasis of matter

In forming our opinion on the financial statements, which is not qualified, we have considered the adequacy of the disclosures made in note 2(m) to the financial statements, as well as the audit scope section of this report concerning the company's ability to continue as a going concern. The conditions, along with the other matters explained in note 2 (m) to the financial statements, indicate the existence of a material uncertainty which may cast significant doubt about the company's ability to continue as a going concern. The financial statements do not include the adjustments that would result if the company was unable to continue as a going concern.

Opinion on other matters prescribed by the Companies Act 2006

In our opinion:

- the part of the Directors' Remuneration Report to be audited has been properly prepared in accordance with the Companies Act 2006; and
- the information given in the Strategic Report and the Directors' Report for the financial year for which the financial statements are prepared is consistent with the financial statements.

Basis for opinions

We have audited the financial statements of Xplorer plc for the year ended 31 March 2015 which comprise the Statement of Financial Position, the Statement of Comprehensive Income, the Cash Flow Statement, the Statement of Changes in Equity and the related notes numbered 1 – 22.

The financial reporting framework that has been applied in their preparation is applicable law and International Financial Reporting Standards (IFRSs) as adopted by the European Union.

Independent Auditor's Report for the Members of Xplorer Plc (continued)

Our assessment of risks of material misstatement

We identified the following risks that we believe to have had the greatest impact on our audit strategy and scope:

Going concern – The Company has no revenues and limited cash resources to finance its activities whilst it identifies and completes suitable acquisition opportunities. At 31 March 2015 it had not announced any such acquisitions. There is a risk that the company may be unable to secure suitable acquisition opportunities or to make a suitable acquisition or will have insufficient funds to secure a suitable acquisition.

Our application of materiality

We apply the concept of materiality both in planning and performing our audit, and in evaluating the effect of misstatements on our audit and on the financial statements. For the purposes of determining whether the financial statements are free from material misstatement we define materiality as the magnitude of misstatement that makes it probable that the economic decisions of a reasonably knowledgeable person, relying on the financial statements, would be changed or influenced. We also determine a level of performance materiality which we use to determine the extent of testing needed to reduce to an appropriately low level the probability that the aggregate of uncorrected and undetected misstatements exceeds materiality for the financial statements as a whole. When establishing our overall audit strategy, we determined a magnitude of uncorrected misstatements that we judged would be material for the financial statements as a whole. We determined planning materiality for the company to be £36,000, which is approximately 3% of adjusted pre-tax loss. Our objective in adopting this approach is to ensure that total detected and undetected audit differences do not exceed our planning materiality of £36,000 for the financial statements as whole. We agreed with the Audit and Risk Committee that we would report to the Committee all audit differences in excess of £1,800, as well as differences below that threshold that, in our view, warranted reporting.

This report is made solely to the company's members, as a body, in accordance with Chapter 3 of Part 16 of the Companies Act 2006. Our audit work has been undertaken so that we might state to the company's members those matters we are required to state to them in an auditor's report and for no other purpose. To the fullest extent permitted by law, we do not accept or assume responsibility to anyone other than the company and the company's members as a body, for our audit work, for this report, or for the opinions we have formed.

Respective responsibilities of directors and auditors

As explained more fully in the Statement of Directors' Responsibilities, the directors are responsible for the preparation of the financial statements and for being satisfied that they give a true and fair view. Our responsibility is to audit and express an opinion on the financial statements in accordance with applicable law and International Standards on Auditing (UK and Ireland). Those standards require us to comply with the Auditing Practices Board's Ethical Standards for Auditors.

Independent Auditor's Report for the Members of Xplorer Plc (continued)

The Scope of our audit

An audit involves obtaining evidence about the amounts and disclosures in the financial statements sufficient to give reasonable assurance that the financial statements are free from material misstatement, whether caused by fraud or error. This includes an assessment of: whether the accounting policies are appropriate to the company's circumstances and have been consistently applied and adequately disclosed; the reasonableness of significant accounting estimates made by the directors; and the overall presentation of the financial statements. In addition we read all the financial and non-financial information in the Annual Report to identify material inconsistencies with the audited financial statements and to identify any information that is apparently materially incorrect based on, or materially inconsistent with, the knowledge acquired by us in the course of performing the audit. If we become aware of any apparent material misstatements or inconsistencies we consider the implications for our report.

Our audit scope focused on the financial statements of the company and identified the material balances on the statement of financial position at 31 March 2015. These balances were subject to a full scope audit.

Xplorer plc is a single entity investing company that is in the process of identifying acquisition opportunities. The Company raised finance in the year through the issuance of its equity instruments and this is the most significant transaction in the year and therefore our audit focussed on the accounting entries for this.

The way in which we scoped our response to the significant risks identified above are as follows:

- **Going Concern** – We reviewed cash flow projections for the company for a period of at least 12 months from the date of approval of the financial statements and reviewed potential acquisition opportunities with the directors. We applied sensitivity analysis to the cash flow projections to identify potential short falls in funding in the event of scenarios involving a failure to identify and execute a suitable transaction and steps which the Directors are able to mitigate the impact of such scenarios and/or to defer or curtail discretionary expenditures should circumstances require such action. As set out in note 2 (m), the company will require additional funding to undertake the proposed acquisition and the Directors have concluded that it is appropriate to prepare the financial statements on a going concern basis.

Matters on which we are required to report by exception

We have nothing to report in respect of the following:

Under the International Standards on Auditing (UK and Ireland), we are required to report to you if, in our opinion, information in the annual report is:

- materially inconsistent with the information in the audited financial statements; or
- apparently materially incorrect based on, or materially inconsistent with, our knowledge of the company acquired in the course of performing our audit; or
- is otherwise misleading

Xplorer plc
Annual Report & Accounts
For the Year Ended 31 March 2015

Independent Auditor's Report for the Members of Xplorer Plc (continued)

Matters on which we are required to report by exception (continued)

In particular, we are required to consider whether we have identified any inconsistencies between our knowledge acquired during the audit and the directors' statement that they consider the annual report is fair, balanced and understandable, and whether the annual report appropriately discloses those matters that we communicated to the audit committee which we consider should have been disclosed.

Under the Companies Act 2006, we are required to report to you if, in our opinion:

- certain disclosures of directors' remuneration specified by law are not made;
- we have not received all the information and explanations we require for our audit;
- adequate accounting records have not been kept, or returns adequate for our audit have not been received from branches not visited by us; or
- the financial statements are not in agreement with the accounting records and returns.

Respective responsibilities of directors and auditors

As explained more fully in the Statement of Directors Responsibilities, the directors are responsible for the preparation of the financial statements and for being satisfied that they give a true and fair view. Our responsibility is to audit and express an opinion on the financial statements in accordance with applicable law and International Standards on Auditing (UK and Ireland). Those standards require us to comply with the Auditing Practices Board's Ethical Standards for Auditors.

This report is made solely to the company's members, as a body, in accordance with Chapter 3 of Part 16 of the Companies Act 2006. Our audit work has been undertaken so that we might state to the company's members those matters we are required to state to them in an auditor's report and for no other purpose. To the fullest extent permitted by law, we do not accept or assume responsibility to anyone other than the company and the company's members as a body, for our audit work, for this report, or for the opinions we have formed.

Stephen Bullock
Senior Statutory Auditor
For and on behalf of
Crowe Clark Whitehill LLP
Statutory Auditor
London

31st July 2015

Independent Auditors' Report on the financial statements to the members of Trinity Exploration & Production plc

Our opinion

In our opinion:

- Trinity Exploration & Production Plc's group financial statements and company financial statements (the "financial statements") give a true and fair view of the state of the group's and of the company's affairs as at 31 December 2015 and of the group's loss and the group's and the company's cash flows for the year then ended;
- the group financial statements have been properly prepared in accordance with International Financial Reporting Standards (IFRSs) as adopted by the European Union;
- the company financial statements have been properly prepared in accordance with IFRSs as adopted by the European Union and as applied in accordance with the provisions of the Companies Act 2006; and
- the financial statements have been prepared in accordance with the requirements of the Companies Act 2006.

Emphasis of Matter - Group and Company - Going Concern

In forming our opinion on the financial statements, which is not modified, we have considered the adequacy of the disclosure made in note 1 to the financial statements concerning the Group's and Company's ability to continue as a going concern.

The Group has insufficient financial resources to continue the operation of its business for the foreseeable future in the absence of a re-financing being agreed. The Directors are in discussions to agree discounts on the outstanding senior debt and with creditors and are also discussing refinancing options with a number of parties. However, there is uncertainty as to their ability to secure the refinancing required.

These conditions, along with the other matters explained in note 1 to the financial statements, indicate the existence of a material uncertainty which may cast significant doubt about the Group and Company's ability to continue as a going concern. The financial statements do not include the adjustments that would result if the Group and Company were unable to continue as a going concern.

What we have audited

The financial statements, included within the Annual Report and Accounts (the "Annual Report"), comprise:

- the Consolidated and Company Statement of Financial Position as at 31 December 2015;
- the Consolidated Statement of Comprehensive Income for the year then ended;
- the Consolidated and Company Statement of Cash Flows for the year then ended;
- the Consolidated and Company Statement of Changes in Equity for the year then ended; and
- the accounting policies; and
- the notes to the financial statements, which include other explanatory information.

The financial reporting framework that has been applied in the preparation of the financial statements is applicable law and IFRSs as adopted by the European Union and, as regards the company financial statements, as applied in accordance with the provisions of the Companies Act 2006.

In applying the financial reporting framework, the directors have made a number of subjective judgements, for example in respect of significant accounting estimates. In making such estimates, they have made assumptions and considered future events.

Opinion on other matter prescribed by the Companies Act 2006

In our opinion, the information given in the Strategic Report and the Directors' Report for the financial year for which the financial statements are prepared is consistent with the financial statements.

Opinion on additional disclosures

Directors' Remuneration Report

The company voluntarily prepares a Directors' Remuneration Report in accordance with the provisions of the Companies Act 2006. The Directors have requested that we audit the part of the Directors' Remuneration Report specified by the Companies Act 2006 to be audited as if the company were a quoted company.

In our opinion, the part of the Directors' Remuneration Report to be audited has been properly prepared in accordance with the Companies Act 2006.

Other matters on which we are required to report by exception

Adequacy of accounting records and information and explanations received

Under the Companies Act 2006 we are required to report to you if, in our opinion:

- we have not received all the information and explanations we require for our audit; or
- adequate accounting records have not been kept by the company, or returns adequate for our audit have not been received from branches not visited by us; or
- the company financial statements are not in agreement with the accounting records and returns.

We have no exceptions to report arising from this responsibility.

Directors' remuneration

Under the Companies Act 2006 we are required to report to you if, in our opinion, certain disclosures of Directors' remuneration specified by law are not made. We have no exceptions to report arising from this responsibility.

Responsibilities for the financial statements and the audit

Our responsibilities and those of the directors

As explained more fully in the Directors' Responsibilities Statement, the Directors are responsible for the preparation of the financial statements and for being satisfied that they give a true and fair view.

Our responsibility is to audit and express an opinion on the financial statements in accordance with applicable law and International Standards on Auditing (UK and Ireland) ("ISAs (UK & Ireland)"). Those standards require us to comply with the Auditing Practices Board's Ethical Standards for Auditors.

This report, including the opinions, has been prepared for and only for the company's members as a body in accordance with Chapter 3 of Part 16 of the Companies Act 2006 and for no other purpose. We do not, in giving these opinions, accept or assume responsibility for any other purpose or to any other person to whom this report is shown or into whose hands it may come save where expressly agreed by our prior consent in writing.

What an audit of financial statements involves

We conducted our audit in accordance with ISAs (UK & Ireland). An audit involves obtaining evidence about the amounts and disclosures in the financial statements sufficient to give reasonable assurance that the financial statements are free from material misstatement, whether caused by fraud or error. This includes an assessment of:

- whether the accounting policies are appropriate to the group's and the company's circumstances and have been consistently applied and adequately disclosed;
- the reasonableness of significant accounting estimates made by the directors; and
- the overall presentation of the financial statements.

We primarily focus our work in these areas by assessing the Directors' judgements against available evidence, forming our own judgements, and evaluating the disclosures in the financial statements.

We test and examine information, using sampling and other auditing techniques, to the extent we consider necessary to provide a reasonable basis for us to draw conclusions. We obtain audit evidence through testing the effectiveness of controls, substantive procedures or a combination of both.

In addition, we read all the financial and non-financial information in the Consolidated and Company Financial Statements to identify material inconsistencies with the audited financial statements and to identify any information that is apparently materially incorrect based on, or materially inconsistent with, the knowledge acquired by us in the course of performing the audit. If we become aware of any apparent material misstatements or inconsistencies we consider the implications for our report.

Richard Spilsbury
(Senior Statutory Auditor)
for and on behalf of
PricewaterhouseCoopers LLP
Chartered Accountants
and Statutory Auditors

Aberdeen

25 May 2016

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT TO THE SHAREHOLDERS OF STELLAR DIAMONDS PLC

We have audited the financial statements of Stellar Diamonds plc for the year ended 30 June 2014 which comprise the Consolidated Statement of Comprehensive Income, Consolidated and Company Statement of Financial Position, Consolidated Statement of Changes in Equity, Company Statement of Changes in Equity, Consolidated and Company Statement of Cash Flows and the related notes 1 to 19. The financial reporting framework that has been applied in their preparation is applicable law and International Financial Reporting Standards (IFRSs) as adopted by the European Union, as regards the parent company financial statements, as applied in accordance with the provisions of the Companies Act 2006.

This report is made solely to the company's members, as a body, in accordance with Chapter 3 of Part 16 of the Companies Act 2006. Our audit work has been undertaken so that we might state to the company's members those matters we are required to state to them in an auditor's report and for no other purpose. To the fullest extent permitted by law, we do not accept or assume responsibility to anyone other than the company and the company's members as a body, for our audit work, for this report, or for the opinions we have formed.

Respective responsibilities of directors and auditor

As explained more fully in the Directors' Responsibilities Statement, the directors are responsible for the preparation of the financial statements and for being satisfied that they give a true and fair view. Our responsibility is to audit and express an opinion on the financial statements in accordance with applicable law and International Standards on Auditing (UK and Ireland). Those standards require us to comply with the Auditing Practices Board's Ethical Standards for Auditors.

Scope of the audit of the financial statements

An audit involves obtaining evidence about the amounts and disclosures in the financial statements sufficient to give reasonable assurance that the financial statements are free from material misstatement, whether caused by fraud or error. This includes an assessment of: whether the accounting policies are appropriate to the group's and the parent company's circumstances and have been consistently applied and adequately disclosed; the reasonableness of significant accounting estimates made by the directors; and the overall presentation of the financial statements. In addition, we read all the financial and non-financial information in the annual report to identify material inconsistencies with the audited financial statements and to identify any information that is apparently materially incorrect based on, or materially inconsistent with, the knowledge acquired by us in the course of performing the audit. If we become aware of any apparent material misstatements or inconsistencies we consider the implications for our report.

Opinion on financial statements

In our opinion:

- the financial statements give a true and fair view of the state of the group's and of the parent company's affairs as at 30 June 2014 and of the group's loss for the year then ended;
- the group financial statements have been properly prepared in accordance with IFRSs as adopted by the European Union;
- the parent company financial statements have been properly prepared in accordance with IFRSs as adopted by the European Union and as applied in accordance with the provisions of the Companies Act 2006; and
- the financial statements have been prepared in accordance with the requirements of the Companies Act 2006.

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT TO THE SHAREHOLDERS OF STELLAR DIAMONDS PLC (CONTINUED)

Emphasis of Matter

In forming our opinion on the financial statements, which is not modified, we have considered the adequacy of the disclosure made in:

- Notes 8, 9, 11 and 12 to the financial statements concerning the valuation of intangible and tangible assets, the recoverability of amounts due from subsidiaries and the recoverability of investments in subsidiaries. The realisation of intangible assets of \$15,754,794 and property, plant and equipment of \$2,323,641 included in the consolidated statement of financial position and intangible assets of \$1,302,561, investment in subsidiaries of \$4,157,484 and amounts due from subsidiaries of \$13,658,076 included in the company statement of financial position are dependent on a satisfactory outcome to the licence dispute disclosed in Note 8 and on the discovery and successful development of economic mineral reserves which are subject to a number of uncertainties including the group's ability to raise sufficient finance to develop the projects.

The financial statements do not contain any adjustments relating to these uncertainties and the ultimate outcome cannot, at present, be determined.

- Note 1.2 to the financial statements concerning the group's ability to continue as a going concern. The group incurred a loss for the year of \$4,060,549 at the balance sheet date. This indicates the existence of a material uncertainty which may cast significant doubt on the ability of the company and the group to continue as a going concern. The going concern assumption of the group is dependent on the group obtaining additional finance to meet its working capital needs for a period of not less than 12 months after the date of approval of the financial statements. On the basis that additional finance can be obtained, the Directors have prepared the financial statements of the group on the basis that the group is a going concern. The financial statements do not include any adjustments to the carrying amount or classification of assets and liabilities that would occur if the group or company was unable to continue as a going concern.

Separate opinion in relation to IFRSs as issued by the IASB

As explained in note 1 to the financial statements, the company in addition to applying IFRSs as adopted by the European Union, has also applied IFRSs as issued by the International Accounting Standards Board (IASB).

In our opinion the financial statements comply with IFRSs as issued by the IASB.

Opinion on other matters prescribed by the Companies Act 2006

In our opinion the information given in the Strategic Report and the Directors' Report for the financial year for which the financial statements are prepared is consistent with the financial statements.

Matters on which we are required to report by exception

We have nothing to report in respect of the following matters where the Companies Act 2006 requires us to report to you if, in our opinion:

- adequate accounting records have not been kept by the parent company, or returns adequate for our audit have not been received from branches not visited by us; or
- the parent company financial statements are not in agreement with the accounting records and returns; or
- certain disclosures of Directors' remuneration specified by law are not made; or
- we have not received all the information and explanations we require for our audit.

KEVIN SHEEHAN
Senior Statutory Auditor
for and on behalf of Deloitte & Touche
Chartered Accountants and Statutory Auditors
Deloitte & Touche House
Exchequer Square, Dublin 2, Ireland
12 NOVEMBER 2014

Silver Falcon Plc
Annual Report & Accounts
For the Period Ended 31 December 2015

Independent Auditor's Report to the Members of Silver Falcon Plc

Opinion on financial statements

In our opinion the financial statements:

- give a true and fair view of the state of the company's affairs as at 31 December 2015 and of its loss for the year then ended;
- have been properly prepared in accordance with IFRSs as adopted by the European Union; and
- have been prepared in accordance with the requirements of the Companies Act 2006.

Opinion on other matters prescribed by the Companies Act 2006

In our opinion:

- the part of the Directors' Remuneration Report to be audited has been properly prepared in accordance with the Companies Act 2006; and
- the information given in the Strategic Report and the Directors' Report for the financial year for which the financial statements are prepared is consistent with the financial statements.

Basis for opinions

We have audited the financial statements of Silver Falcon Plc for the period ended 31 December 2015 which comprise the Statement of Financial Position, the Statement of Comprehensive Income, the Cash Flow Statement, the Statement of Changes in Equity and the related notes.

The financial reporting framework that has been applied in their preparation is applicable law and International Financial Reporting Standards (IFRSs) as adopted by the European Union.

Going concern

As required by the Listing Rules, we have reviewed the Director's statement on page 9 that the Company is a going concern.

We confirm that:

- We have not identified material uncertainties related to events of conditions that may cast significant doubt on the Company's ability to continue as a going concern which we believe would need to be disclosed in accordance with IFRSs as adopted by the European Union; and
- We have concluded that the Director's use of the going concern basis of accounting for the preparation of the financial statements to be appropriate.

However, because not all future events or conditions can be predicted, this statement is not a guarantee as to the Company's ability to continue as a going concern.

Independent Auditor's Report for the Members of Silver Falcon Plc (continued)

Our assessment of risks of material misstatement

We identified the following risks that we believe to have had the greatest impact on our audit strategy and scope:

- **Going concern** – The Company has no revenues but significant cash resources were raised following its listing to finance its activities whilst it identifies and completes suitable acquisition opportunities. The Company announced on 30 December 2015 that it had entered into a non-binding Memorandum of Understanding with the board and principal shareholder in Lime Holdings Limited ("Lime") regarding a possible acquisition of 100% of the share capital of Lime by way of a share for share exchange. As at the date of this report, the company is continuing its due diligence on Lime. There is a risk that the due diligence may fail and that Company may be unable to secure another suitable acquisition opportunities or to make a suitable acquisition or will have insufficient funds to secure a suitable acquisition.

Our application of materiality

We apply the concept of materiality both in planning and performing our audit, and in evaluating the effect of misstatements on our audit and on the financial statements. For the purposes of determining whether the financial statements are free from material misstatement we define materiality as the magnitude of misstatement that makes it probable that the economic decisions of a reasonably knowledgeable person, relying on the financial statements, would be changed or influenced. We also determine a level of performance materiality which we use to determine the extent of testing needed to reduce to an appropriately low level the probability that the aggregate of uncorrected and undetected misstatements exceeds materiality for the financial statements as a whole. When establishing our overall audit strategy, we determined a magnitude of uncorrected misstatements that we judged would be material for the financial statements as a whole. We determined planning materiality for the company to be £15,850, which is approximately 1.1% of assets as the Company has not traded and has very little activity other than the raising of equity following acquisition. Our objective in adopting this approach is to ensure that total detected and undetected audit differences do not exceed our planning materiality of £15,850 for the financial statements as whole. We agreed with the Board that all audit differences in excess of £793, as well as differences below that threshold that, in our view, warranted reporting.

This report is made solely to the company's members, as a body, in accordance with Chapter 3 of Part 16 of the Companies Act 2006. Our audit work has been undertaken so that we might state to the company's members those matters we are required to state to them in an auditor's report and for no other purpose. To the fullest extent permitted by law, we do not accept or assume responsibility to anyone other than the company and the company's members as a body, for our audit work, for this report, or for the opinions we have formed.

Respective responsibilities of directors and auditors

As explained more fully in the Statement of Directors' Responsibilities, the directors are responsible for the preparation of the financial statements and for being satisfied that they give a true and fair view. Our responsibility is to audit and express an opinion on the financial statements in accordance with applicable law and International Standards on Auditing (UK and Ireland). Those standards require us to comply with the Auditing Practices Board's Ethical Standards for Auditors.

Silver Falcon Plc
Annual Report & Accounts
For the Period Ended 31 December 2015

Independent Auditor's Report for the Members of Silver Falcon Plc (continued)

The Scope of our audit

An audit involves obtaining evidence about the amounts and disclosures in the financial statements sufficient to give reasonable assurance that the financial statements are free from material misstatement, whether caused by fraud or error. This includes an assessment of: whether the accounting policies are appropriate to the company's circumstances and have been consistently applied and adequately disclosed; the reasonableness of significant accounting estimates made by the directors; and the overall presentation of the financial statements. In addition we read all the financial and non-financial information in the Annual Report to identify material inconsistencies with the audited financial statements and to identify any information that is apparently materially incorrect based on, or materially inconsistent with, the knowledge acquired by us in the course of performing the audit. If we become aware of any apparent material misstatements or inconsistencies we consider the implications for our report.

Our audit scope focused on the financial statements of the company and identified the material balances on the statement of financial position at 31 December 2015. These balances were subject to a full scope audit.

Silver Falcon Plc is a single entity investing company that is undertaking due diligence after identifying a suitable acquisition. The Company raised finance in the year through the issuance of its equity instruments and this is the most significant transaction in the year and therefore our audit focussed on the accounting entries for this.

The way in which we scoped our response to the significant risks identified above are as follows:

- **Going Concern** –The Company has no revenues but significant cash resources were raised following its listing to finance its activities whilst it identifies and seems to complete suitable acquisition opportunities. The Company announced on 30 December 2015 that it had entered into a non-binding Memorandum of Understanding with the board and principal shareholder in Lime Holdings Limited ("Lime") regarding a possible acquisition of 100% of the share capital of Lime by way of a share for share exchange. As at the date of this report, the company is continuing its due diligence on Lime.

We have reviewed cash flow projections of the Company for a period of at least 12 months from the date of approval of the financial statements. We note that the Company has a very small cost base and that they hold sufficient funds to ensure they can meet their ongoing working capital needs to settle their debts as they fall due for a period of at least one year from the date of approval of these financial statements. We also note that the Directors are keen for these costs to be kept to a minimum until an acquisition has been made.

Matters on which we are required to report by exception

We have nothing to report in respect of the following:

Under the International Standards on Auditing (UK and Ireland), we are required to report to you if, in our opinion, information in the annual report is:

- materially inconsistent with the information in the audited financial statements; or

Silver Falcon Plc
Annual Report & Accounts
For the Period Ended 31 December 2015

Independent Auditor's Report for the Members of Silver Falcon Plc (continued)

Matters on which we are required to report by exception (continued)

- apparently materially incorrect based on, or materially inconsistent with, our knowledge of the company acquired in the course of performing our audit; or
- is otherwise misleading.

In particular, we are required to consider whether we have identified any inconsistencies between our knowledge acquired during the audit and the directors' statement that they consider the annual report is fair, balanced and understandable, and whether the annual report appropriately discloses those matters that we communicated to the Board which we consider should have been disclosed.

Under the Companies Act 2006, we are required to report to you if, in our opinion:

- certain disclosures of directors' remuneration specified by law are not made;
- we have not received all the information and explanations we require for our audit;
- adequate accounting records have not been kept, or returns adequate for our audit have not been received from branches not visited by us; or
- the financial statements are not in agreement with the accounting records and returns.

Under the Listing Rules we are required to review:

- the directors' statement, in relation to going concern; and
- the part of the Corporate Governance Statement relating to the company's compliance with the nine provisions of the UK Corporate Governance Code specified for our review; and
- certain elements of the report to the shareholders by the Board on directors' remuneration.

Respective responsibilities of directors and auditors

As explained more fully in the Statement of Directors' Responsibilities, the directors are responsible for the preparation of the financial statements and for being satisfied that they give a true and fair view. Our responsibility is to audit and express an opinion on the financial statements in accordance with applicable law and International Standards on Auditing (UK and Ireland). Those standards require us to comply with the Auditing Practices Board's Ethical Standards for Auditors.

Silver Falcon Plc
Annual Report & Accounts
For the Period Ended 31 December 2015

Independent Auditor's Report for the Members of Silver Falcon Plc (continued)

Respective responsibilities of directors and auditors (continued)

This report is made solely to the company's members, as a body, in accordance with Chapter 3 of Part 16 of the Companies Act 2006. Our audit work has been undertaken so that we might state to the company's members those matters we are required to state to them in an auditor's report and for no other purpose. To the fullest extent permitted by law, we do not accept or assume responsibility to anyone other than the company and the company's members as a body, for our audit work, for this report, or for the opinions we have formed.

Mark Ling (Senior Statutory Auditor)

For and on behalf of
PKF Littlejohn LLP

Statutory Auditor

1 Westferry Circus
Canary Wharf
London
E14 4HD

Date 5 May 2016